

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FARMACEUTICKÁ FAKULTA V HRADCI KRÁLOVÉ
Katedra sociální a klinické farmacie

HISTORICKÝ VÝVOJ LÉKÁRENSTVÍ
NA MLADOBOLESLAVSKU
Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: Doc. PhDr. František Dohnal, CSc.

Hradec Králové 2015

Štěpánka Pešková

Prohlášení

„Prohlašuji, že tato diplomová práce je mým autorským dílem. Veškerá literatura a další zdroje, z nichž jsem čerpala, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a v práci řádně citovány. Práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu”.

V Hradci Králové dne

vlastnoruční podpis autora

ABSTRAKT

Universita Karlova v Praze
Farmaceutická fakulta v Hradci Králové
Katedra sociální a klinické farmacie

Autor: Štěpánka Pešková

Školitel: Doc.PhDr. František Dohnal, CSc.

Název diplomové práce: Historie lékárenství na Mladoboleslavsku

Předmětem a cílem předložené diplomové práce je snaha o zachycení určujících rysů historického vývoje farmacie ve vymezeném regionu Mladoboleslavska od nejstarších dob do současnosti. Vývoj lékárenství je sledován v návaznosti na historický vývoj regionu a dán do souvislostí se zásadními vývojovými mezníky v oblasti zdravotnictví. Práce se zaměřuje na chronologický popis jednotlivých lékáren na území Mladoboleslavska.

ABSTRACT

Charles University in Prague
Faculty of Pharmacy in Hradec Králové
Department of Social and clinical pharmacy

Author: Štěpánka Pešková

Supervisor: Doc. PhDr. František Dohnal, CSc.

Title of diploma thesis: History of Pharmacy Practice in the Region of Mladá Boleslav

Object and purpose of this thesis is an effort to capture the defining features of the historical development of pharmacy practice in the Mladá Boleslav region since ancient times to the present. Development of pharmacy practice is observed in contact with historical developmet of the region and is connected with the major developmental milestones in the health field. The thesis focuses on a chronological description of pharmacies in the region of Mladá Boleslav.

Ráda bych poděkovala Doc. PhDr. Františku Dohnalovi, CSc. za podnětné připomínky, cenné rady a vstřícnost při vedení, konzultacích a vypracování diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat Mgr. Janu Juřenovi za pomoc a rady při vyhledávání informace v Státním okresním archivu Mladá Boleslav. Rovněž nesmím zapomenout poděkovat majitelům lékáren a jejich zaměstnancům, kteří mi poskytli rozhovory a předali informace a dostupné materiály.

OBSAH

1. ÚVOD, CÍL PRÁCE A METODIKA ŘEŠENÍ.....	6
2. VYMEZENÍ SLEDOVANÉHO REGIONU, JEHO HISTORICKÝ VÝVOJ A ZVLÁŠTNOSTI.....	7
3. ZDRAVOTNICTVÍ NA MLADOBOESLAVSKU V PROMĚNÁCH ČASU.....	26
4. HLAVNÍ VÝVOJOVÉ RYSY A ETAPY FARMACIE.....	34
4.1. NEJSTARŠÍ ZMÍNKY O LÉKÁRENSTVÍ NA MLADOBOESLAVSKU.....	42
4.2. HISTORIE JEDNOTLIVÝCH LÉKÁREN.....	44
5. PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA A OBDOBÍ 2. SVĚTOVÉ VÁLKY.....	59
6. POVÁLEČNÁ OBNOVA, ZÁSADNÍ ZMĚNY CELOPOLEČENSKÉHO VÝVOJE, DOPAD DO PODMÍNEK DALŠÍHO VÝVOJE LÉKÁRENSTVÍ.....	67
7. LÉKÁRENSTVÍ NA MLADOBOESLAVSKU V PROCESU TRANSFORMACE ZDRAVOTNICTVÍ PO ROCE 1989 A JEHO SOUČASNÝ STAV.....	73
8. ZÁVĚR.....	82
9. POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY.....	83
10. PŘÍLOHY.....	91

1. ÚVOD, CÍL PRÁCE A METODIKA ŘEŠENÍ

Výběr tématu mé diplomové práce Historie lékárenství na Mladoboleslavsku nebyl pouze nahodilý, nýbrž byl pečlivě zvažován. Důležitou roli sehrál můj vztah k lékárnám a to již od dětství, kdy jsem často navštěvovala nejstarší dosud zachovanou lékárnou U Zlaté lva v Mnichově Hradišti, v níž pracovala moje matka. Zájem o historii, snaha dozvědět se co nejvíce o vývoji a historii lékárenství, lékáren, ale i zdravotnictví na území Mladoboleslavska byl rozhodujícím hlediskem volby tohoto tématu.

Skromným přáním přitom je přiblížit danou problematiku jak odborné, tak pokud možno i široké veřejnosti. Samostatná práce s touto problematikou nebyla zatím publikována.

Předmětem a cílem předložené diplomové práce je snaha o zachycení určujících rysů historického vývoje lékárenství ve vymezeném regionu Mladoboleslavska od nejstarších dob do současnosti. Problematika vývoje lékárenství je sledována v návaznosti na peripetie a specifika obecně historického vývoje města a blízkého regionu. Současně je posuzována v bezprostředních souvislostech se zásadními vývojovými mezníky oblasti zdravotnictví. Práce se zaměřuje na chronologický popis jednotlivých lékáren ve vymezeném regionu. Závěrečná část je věnována změnám lékárenství po roce 1989, jako součástí procesu transformace celého zdravotnictví a současnému stavu lékáren. Tomu odpovídá i členění práce, vedle úvodu a závěru, do šesti kapitol.

Základní orientaci v problematice a výchozí bod pro koncipování práce mně poskytly, vedle učebnicových a monografických materiálů, tištěné prameny – farmaceutické a lékárenské ročenky, kalendáře, almanachy a další příležitostné tisky, které mi umožnila studovat především knihovna Českého farmaceutického muzea v Kuksu. Tamní pracoviště mi rovněž poskytlo důležitý archivní materiál, obdobně jsem významné pramenné materiály objevila při badatelské práci v Archivu města Mladá Boleslav.

V neposlední řadě, při řešení problematiky jsem využila poznatky sdělené mi formou ústního sdělení jednak pamětníky a historiky, jednak aktéry současného dění v lékárenství a farmacii sledovaného regionu.

2. VYMEZENÍ SLEDOVANÉHO REGIONU, JEHO HISTORICKÝ VÝVOJ A ZVLÁŠTNOSTI

Mladoboleslavsko je region, který můžeme vymezit hranicemi okresu Mladá Boleslav. Mladoboleslavsko leží v severní části Středočeského kraje a přibližně uprostřed je děleno řekou Jizerou na dvě části. Sousedí se sedmi dalšími okresy, a to Praha-východ, Nymburk, Mělník, Česká Lípa, Litoměřice, Semily a Jičín. Od 1.ledna 2003, kdy proběhla reforma veřejné správy, se okres Mladá Boleslav dělí na 2 správní obvody obcí s rozšířenou působností - Mladá Boleslav a Mnichovo Hradiště a 4 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem - Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Benátky nad Jizerou a Bělá pod Bezdězem.³¹

Svou rozlohou 1023 km² se řadí na třetí místo ve Středočeském kraji a s počtem 125 tisíc obyvatel zaujímá též třetí místo. Do okresu Mladá Boleslav patří 120 obcí, z nichž 8 má statut města : Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Benátky nad Jizerou, Bakov nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Kosmonosy, Dobruška, Dolní Bousov. Pět obcí byly stanoveny městysem: Bezno, Brodce, Březno, Chotětov, Sovínky.³¹

Historický vývoj

Mladá Boleslav

První známky osídlení Mladoboleslavska pochází z období paleolitu – starší doby kamenné. Toto osídlení dokládá nález čepelí, škrabadel, rydel a dalších nástrojů starých asi 12 000 let.

Další stopy osídlení jsou z pozdní doby kamenné. Za známky osídlení se pokládají předměty sídlištního charakteru, zlomky nádob i pazourkové nástroje. Tato kultura se podle typických keramických tvarů označuje jako kultura s keramikou nálevkovitých pohárů. Na ni navazuje kultura s kanelovanou keramikou. Toto osídlení můžeme časově zařadit mezi roky 3 900 – 3 200 př. n. l.

Zhruba za tisíc let se v lokalitě dnešní Mladé Boleslavi usídlil lid starší doby bronzové, který zde zanechal zlomky keramických zásobnic, knoflíků. Byly zde rovněž nalezeny pozůstatky pecí a odpadních jam.¹⁰²

Známkou osídlení v mladší době bronzové (1 300 – 1 000 př. n. l.) jsou zbytky dřevohlinitého opevnění a sídlištní objekty jako jsou zásobní a odpadní jámy, pece a systémy kůlových jamek.¹⁰²

Následující období dvou tisíc let byla spíše osídlena oblast Chlumu na pravém břehu Jizery oblast mezi Michalovicemi a Krnskem, než samotné území budoucí Mladé Boleslavi.

Mezi 2. a 6. stoletím našeho letopočtu se na území Mnichovohradištska dostávají Slované a z této doby se uchovaly osady Charvátce, Srbsko a Rokytovec. Na území Mladé Boleslavi se Slované dostávají na přelomu 7. až 8. století. Budují hradiska, první se nacházejí na Chlumu (Švédské šance) a druhé hradisko mladoboleslavské. U Řepova bylo odkryto pohřebiště datované na konec 10. století. V Plazech, pod Babou a u Horních Stakor se našlo pohřebiště z mladší doby hradištní (950-1150). Známe také pohřebiště ze sklonku 10. století u Čejetic.¹⁰²

O osídlení samotné Mladé Boleslavi v období raného středověku svědčí nálezy zlomků keramiky z 10. a 11. století. Od 10. století se mluví o Mladé Boleslavi jako o přemyslovském správním hradišti – centru boleslavského obvodu tzv. hradské soustavy. První písemná zmínka o tomto přemyslovském hradišti pochází z roku 1130, kdy bylo také poprvé použito přívlastku v latinské podobě „ de Nouo Bolezlau”. Ze zápisků z let 1159 -1252 známe jména kastelánů mladoboleslavského hradu, jsou to Vecen, Přibyslav, Litobor a Závaš. Ze stejného období pochází archeologickými metodami zjištěné stopy po rozsáhlém požáru, který je možno dokázat mohutnými spáleništními vrstvami, které se nacházejí na několika místech dnešního Staroměstského náměstí. Dále byly nalezeny objekty obytné, skladovací či odpadní funkce a také stavební obětina v podobě dřevěné schránky s vaječnými skořápkami. Tato schránka se vkládala do základů, aby dobré síly ochraňovaly dům.¹⁰²

Nově založený hrad Přemyslovců, který byl středem rozsáhlého správního celku, byl nedlouho po svém vzniku vypálen a vypleněn. Došlo k tomu po porážce Přemysla Otakara II. na Moravském poli roku 1278. Mezi lety 1318 – 1334 se plocha bývalého hradiště i pobořený hrad dostal z rukou krále do vlastnictví pánů z Michalovic. Jan z Michalovic postavil na pravém břehu Jizery hrad. Páni z Michalovic se stali majiteli veškerého území po obou stranách Jizery i s trhovou podoleckou osadou. Hradiště na levém břehu Jizery bylo již dlouhou dobu pusté, ale roku 1334 vydal Jan řečený Ješek z Michalovic listinu, kterou byla podolecká osada přenesena na opuštěné hradiště, jež mělo mnohem výhodnější polohu z hlediska

opevnění a lepší prostředí pro rozvoj řemesel. Touto listinou získala Mladá Boleslav městská práva.¹⁰²

V období rozvoje husitského revolučního hnutí se boleslavská šlechta přiklonila na stranu Zikmunda. Chudina, chudí řemeslníci i velká část poddaných naopak vypovídá poslušnost Janu z Michalovic, který se uchýlil na Bezděz a vítá revoluční vojska z Tábora i z Prahy jako osvoboditele. Roku 1421 po dobytí Jaroměře táhl Žižka s vojskem přes Mladou Boleslav na Litoměřice. Město mu otevřelo brány. Byl pobořen klášter Johanitů a minoritský klášter. V městě pak vládli táborští hejtmané. V roce 1425 dobyla husitská vojska hrad Michalovice na pravém břehu Jizery. Ještě v roce 1434 vládl městu husitský hejtman, ale v roce 1436 se město smiřuje se svou vrchností. Petr z Michalovic toho roku vydal listinu smíru. Městu se přiznává právo náboženské svobody s výhradním postavením náboženství podobojí. Katolíci, kteří utekli z města, se nesmějí už vrátit a jejich majetek propadl obci. Obyvatelům se dává možnost volnosti stěhování. Za tuto cenu přijalo město opět Michalovice za svou vrchnost. Vláda Michaloviců trvala do roku 1468, kdy rod vymřel po meči.¹⁰²

Roku 1469 přechází Mladá Boleslav do držení Jaroše Tovačovského z Cimburka. Městu byla potvrzena všechna dřívější práva. Roku 1475 se oženil s Johankou z Krajku, která byla velká příznivkyně Jednoty bratrské. Roku 1502 umírá syn Jaroše Tovačovského z Cimburka a Johanky z Krajku Adam a v Mladé Boleslavi se ujímají moci Krajířové z Krajku. Za vlády Jaroše i za vlády Krajířů z Krajku došlo k velkému rozkvětu Jednoty bratrské. Z ruin Minoritského kláštera vznikl za podpory majetnějších členů Jednoty bratrské kostel, bratrský dům s hospodářskými budovami a dílnami, špitál, škola a v roce 1518 vzniká i tiskárna, kterou založil Mikuláš Klaudián. Městu se začalo v tomto období přezdívat bratrský Řím. V roce 1528 se Mladá Boleslav rozšířila o novou městskou čtvrť, Nové Město, které bylo dříve jen předměstí. Roku 1554 byl otevřen nový Sbor českých bratří. Mezi lety 1554 – 1559 byla postavena radnice. Dále došlo k výstavbě vodovodu a přestavbě hradu na renesanční zámek. Roku 1595 se město vykoupilo z poddanství a stalo se svobodným. 3. července 1600 byla Mladá Boleslav povýšena na královské město.¹⁰²

Roku 1620, dva roky po začátku třicetileté války městem prošel pomocný sbor anglické pěchoty. Hned druhý den po bitvě na Bílé hoře Mladou Boleslaví procházeli skupiny poražené armády. Za nimi chvátao obyvatelstvo, sedláci i šlechtici, kteří se uchýlovali pod ochranu městských hradeb. V okolí Mladé Boleslavi docházelo k drancování. Harcující vítězné císařské vojsko se přes hradby města neopovažovalo,

a tak bylo ve městě bezpečněji. Po kapitulaci Prahy reagovala Mladá Boleslav i svou kapitulací. Město si vyžádalo proti loupící soldatesce ochrannou vojenskou stráž. Posádka ubytovaná v soukromých bytech stála obec i soukromníky nemalé peníze. Navíc, jako trest za účast na odboji byl městu zkonfiskován majetek včetně městských dvorů, mlýnů a poddanských vesnic. Roku 1628 byl naštěstí majetek městu vrácen, ale většinou ve špatném stavu. Po vítězném postupu Švédů roku 1630 v Německu došlo k mobilizaci císařských vojsk. Město bylo paradoxně poničeno více od císařských vojsk než od Švédů.

Roku 1634 vpadli do Pojizeří Sasové a způsobili škody na domech a dobytku. Po ústupu Švédů a Sasů se situace vyvíjela lépe pro císařské vojsko a zdálo se, že válka končí. Situace se ale otočila a město bylo roku 1639 obsazeno Švédy. I přes snahy císařských vojsk se na konci války Mladá Boleslav stále nacházela pod švédskou vládou. Mír do města přinesl císařskou posádku a rekatolizaci. Po válce byla Mladá Boleslav ohromně zadlužena a situaci nepříspěl ani požár roku 1697.¹⁰²

Za doby vlády Marie Terezie byla Mladá Boleslav několikrát obsazena pruskou armádou. K prvnímu obsazení došlo během války o rakouské dědictví a poslední vpád se odehrál v roce 1778. Marie Terezie nesla ztrátu Slezka během války o rakouské dědictví velmi těžce a po válce se rozhodla k reorganizaci armády. Tato reorganizace se týkala i Mladé Boleslavi, která byla zvolena za sídlo posádky. Hledalo se vhodné místo pro kasárna a k tomuto účelu byl zvolen boleslavský hrad.

Významnou událostí v druhé polovině 18. století bylo otevření manufaktury hraběte Bolzy v Kosmonosích a Josefově Dole. Jednalo se o tkalcovnu a později o tiskárnu látek.

Období národního obrození v Mladé Boleslavi neprobíhalo bouřlivě, protože město bylo vyčerpáno předchozími válečnými konflikty a neustálým pobytem vojenských posádek. Mladá Boleslav nebyla ušetřena ani po porážce císařských vojsk u Slavkova, kdy vojsko ustupovalo do Čech. Zvyšující se počet vojáků ve městě měl špatný dopad na město i tentokrát. V armádě se šířily nakažlivé nemoci, které se bohužel nevyhnuly ani civilnímu obyvatelstvu. Úmrtnost byla veliká. Přes Mladou Boleslav byly také prováděny přesuny armád.¹⁰²

Roku 1819 byla založena nová továrna na tkané zboží. Roku 1822 došlo k rozšíření soudní budovy radnice. V polovině dvacátých 19. století se rozhoduje o vybudování silnice a spojení Mladé Boleslavi s okolním světem, která byla nakonec zaplácena měšťany z příjmů pivovarů. Dne 3.9. roku 1833 navštívil císař František I.

s manželkou Mladou Boleslav. Na jeho cestě ho vítaly slavobrány, které nesly jen německé nápisy, což svědčí o úpadku jazyka. I v městské správě se mluví německy, jen mezi prostými lidmi je zachována čeština.

Nespokojenost s absolutistickou vládou se odrazila revolucemi po celé Evropě, vrcholem byl rok 1848 a i v Mladé Boleslavi se lidé bouřili. Výsledkem revolucí bylo vydání konstituce, svoboda tisku a byla povolena národní obrana. V Mladé Boleslavi byla zřízena národní garda, dále byla ustanovena samospráva, která byla ale po porážce revolucí mezi lety 1848 -1849 omezena. Roku 1859 město schvátíl velký požár, při kterém bylo zničeno židovské město a část Starého města.¹⁰²

Dne 20. 10. roku 1860 byl vydán Říjnový diplom, který přislíbil vydání ústavy, volby do obecního, okresního a zemského zastupitelstva. Tyto změny pomohly i k vytlačování německého jazyka. U místních knihkupců se objevují české knihy. Stejněho roku začal vycházet časopis Boleslavan.¹⁰²

Na sklonku století dochází k rozvoji města. Jedná se zejména o dokončení budovy gymnazia a vyšší dívčí školy. Na počest korunního prince Rudolfa, který konal službu u 36. mladoboleslavského pluku, byly založeny městské sady pojmenované po jeho manželce Štěpánce. Významnou událostí bylo také založení společnosti na výrobu jízdních kol Slavia, která se postupně přeměnila na továrnu vyrábějící motocykly jménem Laurin&Klement. Po roce 1925 se společnost spojuje se strojírenským podnikem Škoda a přebírá jeho jméno i znak. V letech 1888 – 1895 byla postavena městská nemocnice a v roce 1909 bylo vybudováno divadlo, městská spořitelna a státní pošta. Dne 22. 6. roku 1912 byla zahájena velká Severočeská hospodářská a živnostensko-průmyslová výstava, která trvala do 24. září.

První světová válka o sobě dala vědět v Boleslavi již 4. září, kdy byl vyhlášen výjimečný stav a do města byli přiváženi první ranění a zajatci. Veškerá výroba byla soustředěna ve prospěch vojska, a tak se záhy projevil nedostatek všech základních potřeb. Ve městě roste drahota a konají se hladové bouře. O událostech 28. října 1918 se občané Mladé Boleslavi dozvěděli z plakátů vylepených u holelu U Věnce. Hned téhož dne v noci došlo k ustanovení národního výboru, který převzal správu nad městem. Druhý den byly sejmuty rakouští orlové i německé nápisy. Roku 1920 byla Mladá Boleslav rozdělena na 4 čtvrtě: Staré Město, Nové Město, Podolec a Pták.

V prosinci 1928 se konaly volby do okresního a zemského zastupitelstva, ve kterých skončili na třetím místě komunisté. Roku 1929 postihly Boleslav kruté mrazy, kterými byly postiženy hlavně sociálně slabé vrstvy obyvatel. Tento rok také

začala světová hospodářská krize, která se ve městě projevuje nezaměstnaností. Výroba je omezena na tři dny v týdnu, k propouštění dochází i ve Škodovce. Roku 1930 dochází k dalšímu propouštění v menších i větších podnicích. Další rok se situace nezlepšuje a 2293 lidí je bez práce. I přes veřejné sbírky a sbírky potravin je situace stále špatná.¹⁰²

V druhé polovině 30. let dochází k nárůstu fašismu v Evropě a i v Československé republice dochází k likvidaci demokracie. Hned 15. března 1939 po vyhlášení Protektorátu Čechy a Morava do Mladé Boleslavi vtrhlo německé vojsko s tanky. V září téhož roku začalo hromadné zatýkání, kterým si Němci chtěli zajistit klid a předejít demonstracím a stávkám. 1. října bylo zavedeno vázané hospodářství. Od podzimu 1941 byli mladoboleslavští Židé soustředěni na hradě, odkud byli odesíláni do koncentračních táborů. Město nemohlo zůstat bez německé správy, a tak 15. 11. 1941 byl do funkce komisaře města dosazen JUDr. Klaus Höniger. Jeho nástupem do funkce končí činnost dosavadní správní komise. Jedinou úřední řečí se stává němčina. Po atentátu na Heydricha byl vyhlášen výjimečný stav. Pro Mladou Boleslav to znamenalo, že každý, kdo nebyl hlášen, tak musel učinit, jinak mu hrozil trest smrti. Narůstá činnost odbojových organizací, jako jsou Obrana národa a Petiční výbor Věrní zůstaneme. V důsledku pražského květnového povstání i v Mladé Boleslavi došlo k ozbrojenému povstání, při kterém zaplatilo životem několik lidí. Po kapitulaci Německa 8.5. 1945 si obyvatelé města mysleli, že nejhorší válečné útrapy mají za sebou, ale bohužel opak byl pravdou. Dne 9.5. roku 1945 došlo k bombardování Mladé Boleslavi. Zemřelo 135 civilních osob a nezjištěné množství německých vojáků, 32 domů bylo zničeno, 105 jich bylo částečně poničeno a 396 domů bylo lehce poškozeno. Nálet provedlo sovětské letectvo za účelem zamezení ústupu německé armády do amerického zajetí, protože Mladá Boleslav byla významným dopravním uzlem a Němci nedodrželi podmínky kapitulace a nezastavili se na místě, kde je kapitulace zastihla.¹⁰²

První týdny po válce byly věnovány odstraňování škod po bombardování. Rychle byly obnoveny zničené provozy automobilky Škoda. V říjnu roku 1946 navštívil Mladou Boleslav prezident Eduard Beneš. V roce 1947 bylo k Mladé Boleslavi připojeno šest sousedních obcí. Město se tak správně rozrostlo o Kosmonosy, Debř, Čejetice, Jemníky, Bezděčín a Chrást. Z iniciativy národního výboru, který převzal správu nad městem již v roce 1945 a jehož většina členů byli komunisté, došlo k dosazení národní správy do mnoha mladoboleslavských podniků a později k úplnému

znárodnění. Po únoru 1948, kdy došlo k definitivnímu převzetí moci komunisty, byly znárodněny i další malé podniky a brzy poté byli zlikvidováni drobní živnostníci. Pospojovaly se větší školy a byly zredukovány obory na průmyslové škole. Zanikly také všechny mladoboleslavské spolky kromě Baráčníků a Sokola, který zanikl až v roce 1953. Všechny naděje pro obnovení spolků a organizací pohřbila okupace vojsky Varšavské smlouvy 21. srpna 1968. Dne 23.8. 1968 se občané Boleslavi připojili ke generální stávce, kterou chtěli vyjádřit nesouhlas s okupací. V průběhu roku 1969 začaly rozsáhlé čistky a většina lidí tak na jakoukoliv veřejnou činnost raději rezignovala. Město se muselo přizpůsobit pobytu sovětských vojsk, a tak na konci Dukelské ulice vyrostlo v 70. a v 80. letech pro rodiny důstojníků malé panelové sídliště. Byla zde postavena i sovětská škola. Roku 1972 byl postaven Kulturní dům a bylo otevřeno muzeum v nových prostorách na hradě. Od 80.let oživila mladoboleslavskou scénu také nová galerie a koncertní síň v bývalém sboru českých bratří. Od roku 1974 hrála dvě kina Oko a Svět, později kino Forum.¹⁰³

Od 60. do 80. let se se rozrůstala panelová sídliště, která nakonec dosáhla až do těsného sousedství Kosmonos. V letech 1960 až 1966 byl realizován projekt přestavby části města. Tvůrci získali za tento projekt četná ocenění a vyznamenání, ale tato realizace přinesla i nenávratné škody. Došlo prakticky k úplné likvidaci veškeré historické zástavby Mírového náměstí. Ze starších budov zde byla ponechána pouze spořitelna, bývalá živnostenská banka, dům s knihkupectvím a kostel sv. Jana Nepomuckého. Vše ostatní bylo zbořeno. Jedním z nejhorších zásahů do obrazu města bylo zboření hřbitova, kostela sv. Havla a náměstí na Kozině. V 70. letech na Třídě V. Klementa zmizely domy od Husovy ulice až ke křižovatce U Bičíku. Zde vznikl autosalon a pak i obchodní středisko Máj a nová knihovna. Kvůli stavbě budovy Okresního výboru KSČ, která vyrostla na počátku 70. let přímo na Staroměstském náměstí vedle Hotelu Větec, byly zbořeny tři původní domy. V roce 1977 došlo k sesutí části městského paláce Templu. Nesmyslné bourání pokračovalo v Železné ulici. Podobu části Mladé Boleslavi Podolce zásadně změnila stavba zimního stadionu. První nekryté kluziště bylo dokončeno 1953 a až po dvaceti letech byla postavena modernější zastřešená plocha. Na přelomu 80. a 90. let byla na stadionu vybudována ještě druhá ledová plocha. Byl zbořen starý pivovar, zvaný kosmonoský a zanikla také stará vodárna.¹⁰³

Zhroucení režimu na konci roku 1989 otevřelo cestu k poměrně výrazné proměně města. V roce 1990 se konaly svobodné volby a došlo k odtržení některých obcí,

které byly k Mladé Boleslavi připojeny po válce. Osamostatnily se např. Kosmonosy. V roce 1991 se stala automobilka součástí německého koncernu Volkswagen a došlo k výstavbě vývojového střediska i mimo hlavní areál, a to na Ptáku. Od listopadu 1989 do dubna 1991 došlo k odchodu vojsk sovětské armády i s rodinami, celkem odešlo asi čtyři tisíce lidí. Po jejich odchodu zůstala ve městě zdevastovaná kasárna, na počátku nového tisíciletí byla jejich nejstarší část zbořena a na jejím místě byl vybudován blok obytných domů. Zbylá část kasáren čeká na své využití dodnes. V roce 1997 byla dokončena rekonstrukce hradu, kde získalo své sídlo muzeum a Státní okresní archiv. V posledních letech byl rekonstruován areál bývalého piarestického kláštera na Karmeli a v jeho sousedství byla vybudována vysoká škola Škoda Auto. Bylo též vybudováno nové autobusové nádraží. Nedávno byla dokončena rekonstrukce Staroměstského náměstí.¹⁰³

Bělá pod Bezdězem

Původní název města byl Nový Bezděz. Město bylo založeno na začátku 14. století, kdy byla původní osada přenesena Hynkem Berkou na břeh potoku Bělá. Zakládací listina města pochází z roku 1337, kdy to již město stálo. Od svého založení patřila Bělá české Koruně. Roku 1586 prodal Rudolf II. celé bělské panství Aleši Berkovi do dědičného vlastnictví. Ve městě se nejvíce dařilo soukenické výrobě. Za husitských válek došlo k dobytí Bělé Janem Roháčem z Dubé. Město se vzpamatovalo až v 16. století za vlády Špetlů. Měšťané i vrchnost se starala o vzdělání. Správce městské školy jmenoval přímo rektor pražské university. Významnou roli hráli čestí bratři, v jejichž čele stál Jan Roh a Matěj Sionský. V roce 1520 zde existovala i českobratrská tiskárna. Po bitvě na Bílé hoře do města vpadla císařská vojska a město bylo zničeno. Novým majitelem panství se stal císařský vojevůdce Albrecht z Valdštejna. Za jeho vlády došlo k úpadku, který byl dokonán požárem v roce 1635. Lépe se vedlo až za vlády jeho syna Františka Josefa z Valdštejna. Došlo i k růstu německého vlivu. K zásadnímu obratu došlo až v 19. století, kdy roste mezi lidmi národní uvědomění. Zakládaly se vlastenecké spolky (Ochotnická jednota, Řemeslnická beseda). V roce 1855 byla zřízena lesnická škola.

Na škole působili známé osobnosti Bělé: Emanuel Purkyně, Matěj Sluka a zakladatelé parku na náměstí V. Sallač a V. Peřina.³⁶

Za doby hospodářské krize byla zrušena textilka, která zaměstnávala 1200 lidí. Zůstaly zde akorát Papírny K. C. Menzela. Textilka byla za okupace přebudována na válečný kovodělný podnik. Po 2. světové válce odešla více než třetina lidí osídlit pohraničí. 50. léta přinesla zánik drobnějších podniků. V roce 1968 zde byl zřízen výcvikový prostor sovětské armády. Po roce 1989 se začaly rozvíjet podnikatelské aktivity. Vybuďovala se nová kanalizace, došlo k zavedení plynu.

V posledních letech došlo k vybudování obchvatu města a k rekonstrukci parku na náměstí.³⁶

Benátky nad Jizerou

První dokument, ve kterém jsou zmíněny Benátky, je listina Jana z Dražic, kterou přenesl městské právo ze Starých Benátek na kopec na opačném břehu Jizery, je zařazována mezi léta 1340 – 1349. Oficiálním datem založení Benátek je rok 1349, kdy byl založen klášter cyriaků. Od roku 1385, vymření pánů z Dražic, se v držení panství vystřídal několik majitelů. V období husitských válek byl vypálen klášter i sídelní hrad Dražice, odkud vrchnost spravovala svůj majetek.

Na místě vypáleného kláštera Fridrich z Donína vybudoval raně renesanční zámek, kam přenesl správu celého panství. Během první poloviny 16. století město ekonomicky i společensky vzkvétalo díky výsadám, které mu byly dány vrchností. Město bylo tolerantní vůči členům Jednoty bratrské, což bylo také jedním z důvodů jeho rozkvětu. Rod Donínů byl donucen panství kvůli špatným majetkovým poměrům prodat. Panství přešlo do držení císařské komory. Mezi lety 1599 – 1600 byl hostem na benáteckém zámku Tycho Brahe.³⁷

Pobyt vojsk v Benátkách za třicetileté války způsobil značné majetkové a finanční škody. Dále došlo k násilné rekatolizaci. Mezi lety 1647 – 1652 vládl panství Jan z Werthu. Tento všeobecně neoblíbený šlechtic postavil střední křídlo zámku a přilehlé hospodářské objekty.

V průběhu 18. století za vlády pánů z Klenové došlo k obnovení rozvoje řemesel a obchodu. Díky investicím vrchnosti získalo město pozdně barokní ráz. Příchovští, kteří vládli městu na přelomu 18. a 19. století neprovedli kromě nevelkých úprav zámku žádné velké změny.

První polovina 19. století pod vládou Thut – Hohensteinů je ve znamení prvních známek národního uvědomění, mezi které patří zavedení českých představení. V 60. a 70. letech došlo k velkému rozvoji národních aktivit, vznikly spolky jako Občanská beseda, pěvecký spolek Bohuslav, místní odbor Sokola. K ekonomickému vzestupu regionu došlo díky obnovení výroby pivovaru a vybudování cukrovaru ve Starých Benátkách.³⁷

Díky založení továrny Karborundum, která vyráběla brusné materiály, a díky Družstevním závodů v Dražicích došlo k mírnému vzestupu ekonomiky a krize vyvolaná 1. světovou válkou se v region příliš neprojevila. Vznik samostatné Československé republiky v roce 1918 byl přijat s nadšením.

Díky úspěšnému chodu továrny Karborundum a Družstevních závodů se krize

v regionu neprohloubila. Město se mohlo věnovat podpoře kulturních akcí a sportu. Koncem třicátých let 19. století bylo založeno Městské museum umístěné v okresním domě na Husově náměstí. Po roce 1941 došlo k velkému omezení společenského a kulturního života. Roku 1943 došlo k vyvrcholení perzekuce židovského obyvatelstva transportem do vyhlazovacích táborů. Mnoho občanů bylo zapojeno do odbojových organizací (Obrana národa, Stráž obrany státu, severočeské podzemní hnutí). V rámci severočeského podzemního hnutí se sdružovaly jednotlivé ilegální národní výbory. Ty v květnu 1945 přebíraly moc. Roku 1944 se spojily Nové Benátky, Staré Benátky a Obodř a vznikly Benátky nad Jizerou.³⁷

Po roce 1945 došlo pod vládou Komunistické strany Československa k postupnému znárodnění všech průmyslových podniků, které bylo dokonáno po únoru 1948, kdy Komunistická strana Československa převzala moc. Vpád vojsk Varšavské smlouvy znamenal pro Benátky politickou perzekuci mnoha občanů. V 70. a 80. letech dochází k bytové a investiční výstavbě v podobě panelákových sídlišť. V roce 1980 se k Benátkám připojila obec Kbely a roku 1986 se staly součástí Benátek také obce Zdětín a Dražice.

Po nástupu demokracie v roce 1989 došlo ve městě k opravě památkových objektů.³⁷

Dobrovice

Založení Dobrovice (původní název Doborovicevsi) můžeme datovat na první polovinu 13. století, kdy byla vystavěna tvrz. V té době byli vlastníky panství páni z Chlumu, kteří ho roku 1545 prodali Adamu Budcovi z Budova. Dobrovice nezůstala v držení Budovců dlouho. Po šesti letech panství prodali Anně z Vartemberka, která se provdala za Jindřicha z Valdštejna. Roku 1558 byla Dobroviceves povýšena králem Ferdinandem I. na městečko a od té doby se používalo jméno Dobrovice. Dobrovice získala městská práva, důležitým privilegiem byly výsady hospodářského charakteru. Do města se mohli volně stěhovat řemeslníci a obchodníci. Jindřich z Valdštejna nechal postavit kostel a roku 1578 byl dostavěn zámek. Po smrti Jindřicha z Valdštejna vládli za jeho nezletilé syny poručníci. Po dosažení plnoletosti vládl starší Jindřichův syn Vilém Vok, ale ten po třech letech zemřel. Po něm se stal pánem dobrovického panství Henyk z Valdštejna. Henyk se staral jak o hospodářský rozvoj města, tak o vzdělanost, neboť nedaleko kostela nechal postavit latinskou školu. Na zámku zřídil knihtiskárnu a lékárnu a na náměstí postavil radnici. Město získalo v roce 1612 za vlády Henyka další politické a hospodářské výsady. Obec byla zbavena robotních povinností, byl povolen volný prodej pozemků. Obci připadly výnosy z prodeje piva, které se vařilo v místním pivovaru. Dobrovice se stala významným kulturním střediskem celého Boleslavska. Protestant Henyk zapojený do protihabsburského odboje po bitvě na Bílé hoře utekl do emigrace a jeho majetek byl zkonfiskován, ale Dobrovice stále zůstávala v držení Valdštejnů, protože tento šlechtický rod měl své zástupce i na straně vítězné habsburské strany. Novým pánem se stal Adam z Valdštejna. Další rozvoj města byl silně zasažen třicetiletou válkou, neboť jím táhly císařské oddíly a pak i jednotky švédského generála.³⁸

Roku 1734 se panství dostalo do rukou Josefa Viléma z Fürstenberka. Po jeho smrti a smrti jeho ženy v roce 1809 se ujal panství Maxmilián Josef z Thurn - Taxisů. Za doby jejich držení panství byl přestavěn zámek na cukrovar. Zámek byl sice dlouho neobýván, ale i tak došlo ke kulturní újmě, která byla ale na druhou stranu vykoupena tím, že cukrovar byl jedním z prvních v zemi a doteď dává práci mnoha lidem.

Druhá polovina 19. století se i v Dobrovici nesla v duchu národního obrození. Byl založen divadelní ochotnický spolek a česká knihovna. Stavba železnice mezi Nymburkem a Rumburkem významně prospěla hospodářskému rozvoji města.

V období první světové války Dobrovice trpěla, neboť v blízkosti se nacházel

tábor pro zajatce. Na konci války se v okolních lesích potulovali dezertéři i uprchlí zajatci. Ti ve městě žebrali a kradli.³⁸

Vznik Československé republiky vyvolal růst občanské aktivity. Kromě Sokola získali oblibu i dobrovičtí fotbalisté.

Zatímco zemědělství prošlo kolektivizací až po nástupu komunistů k moci po roce 1948, dobrovická akciová společnost Spojené cukrovarny a rafinérie byla znárodněna již 20. 10. 1945 dekretem prezidenta republiky. Vznikl podnik s názvem Cukrovar a rafinérie cukru v Dobrovici, součástí podniku se staly i některé okolní podniky a firmy jako kruhová cihelna v Dobrovici, cukrovar ve Vlkavě a Dolním Bousově.

Po vzniku samostatné České republiky se obec zaměřila na znovuoobnovení komunální sféry, kterou měl na bedrech několik desetiletí stát bez účasti soukromého sektoru.³⁸

Dolní Bousov

Dolní Bousov leží v blízkosti hranice okresů Mladá Boleslav a Jičín. Je zde křižovatka dvou železničních tratí Mladá Boleslav – Stará Paka a Bakov nad Jizerou-Kopidlno. Součástí Dolního Bousova jsou osady Bechov, Svobodín, Horní Bousov, Oštovice, Střehom a Vlčí Pole.

První zmínky o osídlení Dolního Bousova máme kolem roku 1330, ale zemědělské osídlení zde existovalo již dříve. Dolní Bousov je v nejstarší podobě jmenován jako „Bussow” po vlastníkově Bohušovi z Busova a měl podobu drobného rytířského statku. Po roce 1497 musel Zdeněk Lev z Rožmitálu, majitel panství, celé panství prodat kvůli velkému zadlužení nejvyššímu kancléři Janovi ze Šelnberka. Dolní Bousov se tak stal součástí kosteleckého panství, které zahrnovalo Sobotku, Rohatsko, Vlčí Pole, Markvartice, Horní Bousov atd. V roce 1560 vyžádal Kryštof z Lobkovic na Ferdinandovi I. pro Dolní Bousov privilegium na pořádání pravidelných týdenních trhů a na dva jarmarky. V roce 1600 na žádost Oldřicha Felixe z Lobkovic získalo městečko pečeť a znak. Od roku 1637 patřilo panství Černínům.¹⁹

V roce 1639 přes Bousov procházela císařská vojska a vše vydrancovala. Situace se ještě zhoršila mezi lety 1642 až 1643, kdy městečkem prošla vojska švédská.

Z poloviny 17. století pochází zmínky o bousovské škole. Další důležitou budovou v Dolním Bousově je radnice, která vyrostla v osmdesátých letech 18. století. V roce 1808 zemřel majitel panství Antonín Vratislav z Mitrovic Netolický a panství přešlo do rukou jeho syna Eugena Kazimíra, za jehož držení panství zpustlo. Zlepšení hospodářské situace přispělo až vybudování silnice z Mladé Boleslavi přes Dolní Bousov do Sobotky. V roce 1850 začalo fungovat obecní zastupitelství. V druhé polovině 19. století došlo k rozvoji spolků, vznikl pěvecký spolek Stojmír, divadelní spolek, sbor dobrovolných hasičů. V roce 1894 byla založena místní jednota Sokolu.

Významnou událostí bylo založení cukrovaru 10. 3. 1870, ve kterém se pracovalo jen dva roky, poté zkrachoval a k obnově činnosti cukrovaru došlo až v roce 1881. Jeho nadějný rozjezd byl zastaven požárem 8. 12. 1890. Na stejném místě byl znovu postaven a roku 1898 byla výroba na svém vrcholu.¹⁹

V meziválečných letech se projevoval značný růst v živnostenské sféře, vzrostl počet drobných a středních živnostníků. Po druhé světové válce se oživilo i dění v cukrovaru, kde vznikla nová čtvrť – Kolonie pro úředníky a dělníky. Po zániku cukrovaru zde byl založen podnik Technolen, později přejmenovaný na Strojtex.

V padesátých letech 20. století bylo v areálu Technolenu zřízeno zdravotní středisko, tyto prostory přešly pod správu Strojtexu. Od června 1960 se stal Dolní Bousov součástí okresu Mladá Boleslav a Středočeského kraje. Mezi lety 1977 – 1978 došlo k modernizaci silnice mezi Mladou Boleslaví a Sobotkou. V roce 1991 Dolní Bousov získal statut města a v průběhu let byla vybudována sportovní hala a dům s pečovatelskou službou.¹⁹

Bakov nad Jizerou

Bakov nad Jizerou se nachází na planině při pravém břehu řeky Jizery. První osídlení bylo provedeno pravděpodobně na přelomu 12. až 13. století v souvislosti s kolonizací Čech. S původní osadou spojovaný Baka a další osadníci se živili hlavně rybářstvím a pastevectvím. Podle tohoto původního osadníka vzniklo pravděpodobně i jméno pozdějšího města.

Důležitý je rok 1345, kdy se Bakov stal součástí panství Zvířetice. Majitel panství Markvart ze Zvířetic koupil Bakov a okolní vesnice od cisterciáků z Kláštera Hradiště. Druhá polovina 15. století znamenala pro Bakov rozvoj hospodářství. Hašek ze Zvířetic v roce 1497 získal pro Bakov od krále Vratislava II. městská práva a pečeť.

V roce 1528 připadá město a celé zvířetické panství do rukou Jana z Vartenberka. Za vlády jeho rodu se ke zvířetickému panství připojilo i panství mnichovohradišťské. Jan nechal zbudovat novou kapli, která byla určena pro bohoslužby bakovským českým bratřím, později byla kaple vysvěcena na jméno sv. Jakuba. Vartenberkové obnovili feudální povinnost, i když od krále v roce 1497 Bakov získal městská práva.^{32,33}

Zemědělství se na bakovském panství moc nedařilo, někteří hospodáři si dokonce pronajímali pole od vrchnosti ze Studénky, proto se museli zabývat řemeslnou výrobou. Pro Bakov bylo charakteristické hrnčířství. Cechovní prapory a pokladna v bakovském muzeu jsou dokladem činné řemeslné organizace. Dále se ve městě dařilo krejčím, tkalcům, řezníkům, barvířům a kovářům.

V šedesátých letech 16. století došlo k přestavbě kostela sv. Bartoloměje ve stylu pozdní gotiky. Rok 1590 přinesl městu další významná privilegia jako bylo právo várečné, solné a právo kšaftu (dědictví vlastního majetku). V listině, kterou byly uděleny městu tyto práva, bylo poprvé použito označení „nad Jizerou“. V tomto období vzniká hřbitovní brána před kostelem sv. Barbory, byla vystavěna v renesančním slohu neznámými kameníky. V 16. století fungovala v Bakově i škola.^{32,33}

Od roku 1623 koupil panství Albrecht z Valdštejna a za rok ho postoupil Maxmiliánovi z Valdštejna. Zkázu pro Bakov znamenala třicetiletá válka. Dne 22. května 1643 lehlo celé město popelem. Po skončení třicetileté války se město začalo obnovovat, byl postaven nový most přes Jizeru, opraven byl kostel sv. Bartoloměje, byla zbudována nová chalupa sloužící jako škola. Ve druhé polovině 17. století byl postaven špitál a radnice. Díky vhodným podmínkám vzniká na konci 17. století nové

řemeslo, a to pletení výrobků z orobince. V roce 1729 byl na náměstí postaven morový sloup.

Na přelomu poloviny 19. století pochází první souvislé písemné zprávy o městě a o jeho obyvatelích, začala se totiž psát Kniha pamětihodností. Prvním kronikářem byl Jan Koloc. S rokem 1848 přišly pro obyvatele pozitivní změny, byla zrušena robotní povinnost i dosud povinně odváděné dávky. Zakládání dobrovolných spolků v druhé polovině 19. století znamenal rozkvět národního života, vznikl loterijní a spořicí spolek, pěvecký spolek Slavoj, potravní spolek Malý Oul. Do období 60. let spadá stavba nové železnice z Kralup do Turnova. O dva roky později byla dokončena i trať do České Lípy a vybudováno hlavní nádraží v Bakově. Konec roku 1866 byl pro město zdrcující, městem procházející Prusové během Prusko – Rakouské války drancovali a ničili, poslední ranou byl ničivý požár.^{32,33}

Začátek 20. století začal pro město pozitivně, v roce 1905 byla dokončena budova nové školy. V těžkém období první světové války byla ve městě zřízena válečná kuchyně pro nejhudší vrstvy obyvatelstva. Uzavření rakousko-uherských hranic znamenalo přerušování obchodních styků s cizinou, což nahrálo místním výrobcům orobincového zboží. Pravidelné výdělky přinesly bakovským pletařům nepatrné zlepšení jejich životních podmínek. V červnu 1922 byl odhalen pomník padlých v 1. světové válce. Město se velice rychle rozrůstalo, mezi lety 1924 – 1933 přibývalo každoročně až 40 nových domů. Po mnichovské dohodě byla přenesena říšská německá hranice až k samotnému městu. Na výzvu československé vlády dochází po druhé světové válce k odlivu obyvatelstva, lidé odcházeli osídlovat pohraničí.

1. ledna 1966 byl Bakovu nad Jizerou opět udělen status města a roku 1973 byly pod jeho správu připojeny obce Malá Bělá, Nová Ves, Zvířetice, Podhradí, Horka, Buda, Studénka, Chudoplesy, dále samoty Brejlov, Malý Rečkov, Velký Rečkov a Klokočka. Tyto obce patří k Bakovu až do dnešních dob.

Po revoluci roku 1989 se město zaměřilo hlavně na stavbu kanalizace, proběhla plynofikace. V průběhu posledního desetiletí dochází k opravám nejstarších bakovských památek. Na okraji města byly založeny nové tovární provozy.^{32,33}

Mnichovo Hradiště

Historie města úzce souvisí s nedalekou vesnicí Klášter Hradiště nad Jizerou, kde byl kolem roku 1145 založen cisterciácký klášter. V polovině 13. století založili mniši své vlastní poddanské městečko. Nejstarší písemné zmínky o městě pochází z roku 1279, v tomto roce navštívila klášter královna Kunhuta, protože však byla žena, nemohla zůstat v klášteře, a tak ji mniši pohostili v městečku Hradiště. Na začátku své existence mělo městečko zemědělský ráz, jeho majitelé se často střídali. Na konci 16. století získali Mnichovo Hradiště Budovcové z Budova. Za Václava Budovce z Budova získali hradišští měšťané privilegia, byli osvobozeni od stálých plateb a robot. Postavil zde také honosný renesanční zámek.

Po smrti Václava Budovce z Budova připadlo panství Albrechtu z Valdštejna, který ho zanedlouho přenechal Maxmiliánovi z Valdštejna. V roce 1643 při pobytu švédských vojsk vypukl velký požár, který zničil celé město. Koncem 17. století získal Arnošt z Valdštejna okolní statky a vytvořil rozsáhlé mnichovohradištské panství. Přebudoval zámek do barokní podoby a učinil z něj rodové sídlo. V 18. století se ve městě rozvíjela řemesla. Velmi vysoká úroveň zdejší školy přilákala dokonce potomky hraběte Valdštejna. Ve městě vznikla také židovská náboženská obec.^{34,35}

K prvním průmyslovým závodům ve městě patřila tiskárna kartounů, továrna na obuv bratří Kompertů a v šedesátých letech 19. století založený cukrovar. V 60. až 80. letech vrcholilo ve městě národní uvědomění, které vyústilo ke vzniku mnoha spolků, vznikla Čtenářská beseda, Sokol, Okresní muzejní spolek.^{34,35}

Na počátku 20. století byla postavena nová školní budova, novorenesanční radnice, budova spořitelny, město bylo také sídlem samosprávného okresu. Po odtržení Sudet po roce 1938 se město nacházelo v bezprostřední blízkosti hranic Říše, počet obyvatel vzrostl o téměř 1000 lidí, neboť někteří se přestěhovali ze zabraných oblastí. Od počátku 50. let se rozvíjela automobilka LIAZ, závod na výrobu dětských oděvů Severka a cukrovar.

Po roce 1989 zanikly největší místní podniky, ale postupně začaly vznikat nové, orientující se na výrobu doplňků pro Škoda Mladá Boleslav. Široce se rozvinuly sociální služby. Pod správu města patří vesnice s vlastním katastrálním územím jako je: Dneboh, Dobrá Voda, Hněvousice, Hoškovice, Hradec, Kruhy, Lhotice, Olšina, Podolí, Veselá a Sychrov.³⁴

Kosmonosy

První zmínky o Kosmonosích pochází z roku 1186, kdy kníže Bedřich Přemyslovec daroval ves řádu Johanitů, kteří postavili kamenný kostel sv. Martina.

Roku 1571 až 1580 došlo k přestavbě tvrze na čtyřkřídlý renesanční zámek, byla také zřízena obora s kamennou zdí a střílnami.

Za Jiřího z Hohenlohe se Kosmonosy staly sídlem rozsáhlého panství, ke kterému patřily obce Bezděčín, Dalovice, Debř, Hrdlořezy, Chrást, Jemníky, Kyšice, Lídkovice, Michalovice, Obrubce, Obruby.

V letech 1650 až 1739 došlo k hospodářskému a kulturnímu rozkvětu, zasloužili se o to hlavně majitelé Černínové z Chudenic. Ještě za vlády Černínů se k panství připojily Horní Stakory, vznikla obec selská a řemeslnická. Město se rozrostlo o věž Campanillu, kostel sv. Kříže a piaristický klášter s gymnasiem a kolejemi pro studenty. Došlo také k přestavbě zámku a postavení Lorety.²⁶

„Loreta je tvořena střední obdélníkovou budovou Santa Casa. Jejím vzorem byla první stavba tohoto typu v italském městě Loretto, která byla schránkou pro domek, v němž údajně žila Pana Marie a který byl do Loretta převezen ve 13. století.”¹³⁸

V roce 1784 byl piaristický klášter zrušen a gymnasium přemístěno do Mladé Boleslavi.

Roku 1867 byla v bývalých klášterních budovách zřízena psychiatrická léčebna.

V únoru 1868 byly Kosmonosy prohlášeny městysem, bylo jim uděleno právo pořádat trhy.

25. června 1913 byly Kosmonosy povýšeny na město. V následujících letech byl zřízen vodovod a došlo k elektrifikaci města.

Po druhé světové válce byla část zámku přebudována pro školní účely. V roce 1954 byly Kosmonosy sloučeny s Mladou Boleslaví a po dvou letech se staly opět samostatné. Podruhé došlo k připojení Kosmonos k Mladé Boleslaví v roce 1974. Definitivní samostatnosti se Kosmonosům dostalo po roce 1990.²⁶

3. ZDRAVOTNICTVÍ NA MLADOBOLSLAVSKU V PROMĚNÁCH ČASU

O nemocné a chudé bylo pečováno zřizováním špitálů. Nejstarší známý špitál byl podolecký. Řád johanitský, jako ostatní řády jeruzalémské, vytkl si za hlavní účel péči o nemocné a chudé. Roku 1297 Mikoláš z Hrádku nad Jizerou, služebník krále Václava II. daroval dědinu svobodnou s lovem v Klenici špitálu sv. Víta v Mladé Boleslavi. V bouřích husitských řád svatojánský při kostele sv. Víta zanikl, ale špitál s kostelem zůstal. V 16. století se častěji uvádí jako špitál „panský”. Jako úředník špitálu sv. Víta se uvádí Kožišník Vít.¹

Dalším špitálem byl špitál bratrský, stál blízko velkého sboru, zřízen byl nejen pro nemocné ale i pro chudé bratry, protože bratři svým lidem žebrot nedovolovali. Z darů a odkazů měli slušný majetek. Roku 1555 Vít Kožišník a Václav Kocourek, úředníci nad špitálem bratrským, u nového sboru, koupili pozemek k tomuto špitálu.¹

Špitál židovský připomíná se roku 1542 za domem Humprechta žida. Roku 1554 už nebyl špitálem, byl prodán za 14 královských grošů.

„Špitál obecný jinak špitál Kateřiny Militké zbožné a lidumilné. Byl městsky založený a vystavěný na zahradě roku 1560. Kateřina Militká byla vdova po Petru Militkém, který byl městským radním. Na špitál pamatovali mnozí, v závětech mu činili odkazy, např. v roce 1606 Kateřina Horáčková. Z těchto darů kupovali ouředníci špitální různé grunty. Majetek špitální v letech 1595 -1638 nebyl skromný, patřily mu dědiny od dvoru Vranovského, Vlašského, dvě dědiny koupené od Cubinia u Zalužan, 3 kopy záhonů od Slováka, dědina od dvoru Noskovského, 4 louky, chmelnice pod Chlumem, zahrada za Jizerou, dva domy na Podolci.”¹

I v okolních městech a vesnicích se nacházely špitály. Již na konci 16. století v Dobrovicích vrchnost vystavěla špitál na „Staré vinici”. Jeho opatrovníkem byl jmenován roku 1632 Jakub Korlínský. Špitál byl za třicetileté války zbořen. Křištof Fric na stejném místě nechal špitál znovu vystavět, ale ten bohužel při ohni roku 1677 shořel. Po několika desetiletích se špitál znovu zřídil v domku č. 107 a poté Josefina z Fürstenberka roku 1806 založila nový ústav pro chudé a nemocné v bývalém vrchnostenském domu č. 98.¹⁰

V Mnichově Hradišti v roce 1665 vrchnost vystavěla dřevenou chalupu, která se v průběhu let stala špitálem. Roku 1677 bylo rozhodnuto, že nákladem vrchnosti a s pomocí peněžních darů dobrodinců byl vystavěn špitál. Ten stál až do roku 1900. V roce 1908 okresní výbor rozhodl postavit v Mnichově Hradišti okresní chorobinec. Budova byla postavena při Turnovské ulici, byla vybavena sklepy, centrálním topením, kuchyní s umývárnou na nádobí, prádelnou a mandlovnou. Okresní chorobinec byl otevřen v roce 1913 a dodnes slouží jako léčebna dlouhodobě nemocných a domov důchodců.¹²

Ani Bakov nad Jizerou nebyl bez svého špitálu. Písemné doklady jej zmiňují už roku 1676, byl postaven ze dříví a měl dvě od sebe oddělené světnice. Byl vystavěn na náklad obce s příspěvím prvotních zakladatelů Jaromíra Hradiského a Karla Krbce. Původně stál v Žižkově ulici, ale byl přemístěn do prostorů před kostelem sv. Barbory.

33

Neexistovala kanalizace, odpad z domácnosti se vylévaly na dvorky a silnice před domy. Špatné hygienické podmínky přispívaly ke vzniku a šíření nakažlivých onemocnění. Od konce 15. století existoval v Mladé Boleslavi vodovod, což nepatrně přispělo k lepší hygieně, ale pramenitá voda byla často znehodnocena odpadními vodami.

V roce 1522 Mladou Boleslav zasáhl mor. Vytýkalo se Židům, že ho do města zavlekli. Po této morové ráně město zakoupilo nový pozemek na zřízení hřbitova. Další velká morová epidemie přišla v roce 1554, 1582 a 1588. Umíralo 40 až 50 osob denně. I zdraví lidé pořizovali poslední vůli, neboť se báli o svůj život.¹

Tehdejší lékařská péče nebyla na vysoké úrovni a většina chudých obyvatel stejně neměla na lékaře peníze. Léčilo se pochybnými metodami, které byly často založené na nadpřirozených silách a pověrách. Oblíbeným prostředkem bylo pouštění žilou, sázení baněk, přikládání pijavek. Léčilo se také dle starých herbářů. Někteří nemocní byli posíláni do lázní. Jako první se k nemocnému volala bába, až v nejkrajnějším případě se povolal lékař.^{1,13}

Lékařem, čili jak se obvykle říkávalo líkařem, byl nazýván každý, kdo léčil, jmenovitě to byli chirurgové, lazebníci, ranhojiči, kořenářky. Nejvýznamějšími lékaři své doby byli Mikuláš Kulhavý (též. Belha, Claudianus, Klaudyán) a Jan lékař. Oba byli považováni za osoby vzácné a vlivné. Mikuláš Klaudyán pocházel rodem ze Žatecka, v Norimberce se naučil knihtisku od Jeronýma Höltzela. Zprvu působil v Boleslavi jako lékař a apatykář, ale pak se věnoval spíše své tiskárně. Jako společník

Höltzela vytiskl několik českých spisů. Byla to například první česká ilustrovaná odborná kniha - Kniha lékařská. V Mladé Boleslavi se pak ujal tiskárny a zde vytiskl lékařskou příručku - Zpráva a naučení ženám těhotným a babám pupkořezným. Jan lékař byl mezi vrchností velice oblíbený a svým uměním lékařským byl velice prospěšný.¹

Třicetiletá válka měla na Mladoboleslavsko katastrofální následky. Bakov nad Jizerou a Mnichovo Hradiště byly vypáleny. V Benátkách nad Jizerou bylo uváděno pouze 12 měšťanů. Během třicetileté války přišla Mladá Boleslav asi o 40% obyvatelstva, největší podíl na této ztrátě měl mor v roce 1646. Byla zničena asi stejně velká část domů. V roce 1772 postihla Mladou Boleslav poslední morová rána, na Mladoboleslavsku zemřelo přes 18 tisíc lidí.¹⁴

Od poloviny 17. století žil v Mnichově Hradišti v domě č. p. 88 velice úspěšný rod lazebníků. Jedním z příslušníků rodu Edlmonů byl Jan Edlmon. Provozoval léčení bez studií a univerzitních titulů, opravňoval se tím, že se mu některý případ zdařil a pověst o něm se rozhlásila.²⁷

Roku 1818 byla v Mladé Boleslavi vystavěna vojenská nemocnice. Budova byla patrová obdelníkového tvaru se dvěma příčnými křídly. Nemocnice byla schopna pojmout až sto pacientů a její součástí byly ošetrovny, operační sály, hospodářské zázemí a laboratoř. Po roce 1918 se z nemocnice stala kasárna Jana Žižky z Trocnova. Dnes slouží jako sociální zařízení pro seniory.¹⁵

Z policejních zápisků z roku 1827 můžeme vyčíst, že čistota města byla zanedbávána hlavně v židovském městě a i na Starém náměstí se všechno vynášelo do uličky jménem Myší díra.¹

Asijská cholera se šířila v Uhrách. Boleslavští postavili oltář, při kterém se konaly pobožnosti, aby se jim tato epidemie vyhnula. Nebylo to ale moc platné a 10. května 1832 se v Boleslavi objevil první případ nemoci. Celkem onemocnělo kolem 300 osob a 48 z nich zemřelo. Z obavy před nákazou byl pro nemocné cholera zřízen zvláštní lazaret a mrtví byli i zvláště pohřbíváni.¹

Zdravotní stav města dle zprávy z roku 1886 se zlepšil: úmrtí bylo 340, t.j. 3,4 procent nad normal. Narozených bylo 327, což znamená malý úbytek obyvatelstva: z nich 186 hochů a 171 děvčat.¹

V roce 1888 vznikla Okresní nemocenská pokladna. Nemocenské pojištění si ale nemohl dovolit každý, bylo nutné platit pravidelné měsíční splátky. Nemoc živitele rodiny často znamenala vážné existenční problémy celé rodiny. Pokud byl člověk jen

trochu schopný si pojištění hradit, tak činil. O tomto faktu vypovídá stále větší počet pojištěnců. Vedle okresní nemocenské pokladny mělo nemocenskou pokladnu každé větší společenstvo. I větší závody měly svou závodní nemocenskou pokladnu.²⁹

K roku 1901 se dokládá v Mladoboleslavském politickém okrese 28 lékařů a 72 porodních babiček.

Lékaři v Mladé Boleslavi byli tito:

MUDr. Benda – Pivovarská ulice

MUDr. Bičík – Mnihovohradištská ulice

MUDr. Kopstein – Okresní nemocnice

MUDr. Pacner – Staroměstské náměstí

Městský fyzik Mudr. Semerad Emanuel – Novoměstské náměstí

MUDr. Stein – Staroměstské náměstí

MUDr. Walter – Pivovarská ulice

MUDr. Šámal – Nové náměstí

MUDr. Crha

V Dobrovicích působili:

MUDr. Jodas Petr a MUDr. Sedláček Em.

V Kosmonosích pracovali:

MUDr. Ludikar Josef, MuDr. Mourek Jaroslav, MUDr. Nový Em., MUDr. Růžička Ant., MUDr. Ulrich Karel, MUDr. Vokoun Josef – obvodní lékař

V Nových Benátkách působili:

MUDr. Beneš Václav a MUDr. Řehák Antonín

V letních měsících roku 1908 se objevil tyfus, byla zkoušena pitná voda, našly se podezřelé bacily, na základě čehož městská rada radila, aby se voda pila jen převařená.

Dne 4. září 1914 byli do Mladé Boleslavi přivezeni první ranění od zdejšího pluku číslo 10 v počtu 147. 12. září bylo přivezeno 240 zraněných. K přijetí se dostavili

zdejší lékaři, dámy Červeného kříže s občerstvujícími prostředky. Zdejší hasiči odváželi raněné do lazaretů. Umístění byli ve vojenské nemocnici, ale později musela být i sokolovna přeměněna v lazaret. K témuž účelu propůjčil baron Klinger kosmonoský zámek a kníže Thurn –Taxis lazaret na Loučeni. Správa josefodolské továrny věnovala prázdné místnosti a veškeré zaopatření. Jakmile se vojáci uzdravili, byli posláni zpět ke svým plukům.¹

Ve čtyřicátých letech 20. století se dotkla krutá „nacistická eutanazie“ i Mladoboleslavska. Konkrétně se jednalo o vyvraždění „degenerovaných nevléčitelně nemocných“ v psychiatrické léčebně v Kosmonosích, za které byli pokládáni mimo jiné chroničtí schizofrenní pacienti po delší hospitalizaci.¹⁶

Po roce 1948 došlo k zestátnění nemocnic a dalších zdravotnických zařízení. Stát určoval lékařům jejich působiště a závazky. 50. a 60. léta 20. století znamenala nárůst počtu zdravotnických zařízení.¹⁴¹

V roce 1952 vzniklo v areálu AZNP (Automobilové závody, národní podnik) zdravotní středisko. Již od svého vzniku byla jeho součástí i lékárna. V roce 1996 bylo středisko přemístěno na stávající místo na třídě Václava Klementa a dnes existuje pod názvem Poliklinika Škoda. Poskytuje zdravotní služby nejen zaměstnancům, ale i veřejnosti.¹⁴²

Klaudiánova nemocnice

Špitál Kateřiny Militké byl roku 1860 částečně nahrazen nemocnicí a v roce 1867 byl špitál kompletně přestěhován na Karmel. Karmel byla střediskem jednoty bratrské v Mladé Boleslavi. Místo nazvali biblickým jménem „Karmel“, podle hory ve Svaté zemi. Ze špitálu se stala nemocnice, ale pouze do roku 1895. Kapacita nemocnice byla nedostatečná, a tak 4. září 1888 okresní zastupitelstvo rozhodlo o stavbě nové nemocnice. Nákladem okresu byla zbudována všeobecná nemocnice při silnici kosmonoské a 27. října 1895 děkanem Čtyrokým vysvěcena. Stavbě se vytýkalo, že byla nevhodně umístěna vyhledem vyhlídce na hřbitov a frekventovanou silnici. Nemocnice byla otevřena až 1. 5. 1896 a měla 90 lůžek, ve stavu nouze pojmula až 125 pacientů. Roku 1899 byl přistaven chirurgický pavilon se dvěma operačními sály. Okresní nemocnice požívala nejlepší pověsti a důvěry, takže byla přeplněna. Proto se v roce 1906 usnesl okresní výbor na rozšíření nemocnice. V letech 1907 – 1908 byl

zřízen nový pavilion pro nemoci interní, jiný pavilion pro nemoci tuberkulosní. Vedle operační síně byly zřízeny prádelny a byty pro služebné. Bylo zavedeno elektrické osvětlení. V roce 1923 vznikl nový infekční pavilion. Roku 1935 vznikl ordinariát pro kožní a pohlavní nemoci. Další významné rozšíření nemocnice proběhlo v roce 1937, kdy vzniklo oddělení chirurgicko-gynekologické a interní. Po 2. světové došlo ke znárodnění nemocnice a léčebných ústavů. Do majetku nemocnice přešlo i Pírkovo sanatorium, ze kterého se stalo gynekologicko-porodnické oddělení. Roku 1948 se k nemocnici připojily dva pavilony dříve patřící Psychiatrické léčbě v Kosmonosech, ze kterých se stala interní oddělení. Osamostatňování jednotlivých klinických oborů znamenalo pro nemocnici v druhé polovině 20. století vznik samostatných oddělení jako bylo oddělení krční, oční, kožní, plicní, ortopedické, psychiatrické. K žádným větším přestavbám nemocnice nedošlo až do roku 1981, kdy bylo postaveno oddělení anesteziologicko-resuscitační, urologické a oddělení nukleární medicíny. Roku 1993 vzniklo nové gynekologicko – porodnické oddělení a téhož roku přijala nemocnice jméno významného boleslavského lékaře Mikoláše Klaudyána. V roce 1995 pak vznikla budova pro patologii a mikrobiologii, včetně čističky odpadních vod. Roku 1996 došlo k územnímu sjednocení areálu nemocnice a ke kolaudaci pavilonu pro oční a neurologické oddělení. 10. 9. 2012 bylo zkolaudováno oddělení interních oborů a pro veřejnost byla nová část otevřena 29. 11. 2012. Dne 18. 2. 2015 byla zahájena stavba nového pavilonu, který bude sloužit zejména pro oddělení onkologie, nukleární medicíny a pro pacienty, kteří docházejí na dialýzu.^{1,28,39}

Psychiatrická léčebna Kosmonosy

V roce 1867 koupil Zemský stavební výbor bývalou budovu piaristického kláštera, ve kterém plánoval vybudovat ústav pro choromyslné. Bylo přistavěno druhé patro. V roce 1869 byly dokončeny práce. 29. dubna téhož roku bylo přijato 51 mužů, kteří byli přeloženi z pražského ústavu. Postupně byla naplněna celá kapacita ústavu. Bylo potřeba také vybudovat místo pro ženy, neboť v pražském ústavu byl nedostatek míst. Za tímto účelem byla najata budova bývalého kadetního ústavu asi 200 metrů jižně od budovy pro muže. Léčebna byla filiálkou ústavu v Praze a jednalo se o ošetrovací ústav. Byli sem posíláni pacienti nevléčitelně duševně nemocní a často

také s tělesnými chorobami. V roce 1895 došlo k rozšíření ústavu o dva pavilony, každý o 300 lůžkách. O rok později byla postavena budova pro kotelnu, prádelnu a elektrickou centrálu. Roku 1896 byla zřízena kuchyně s pekárnou. Následujícího roku se ústav rozrostl i o pavilion pro byty sekundárních lékařů, lékařské účely a knihovnu. Ústav byl už natolik rozrostlý, že se ze statut filiálky změnil na samostatný Královský zemský ústav. Roku 1910 se ústav rozrostl o další dva pavilony, každý pro sto lůžek. V roce 1924 ústav ošetřoval 1150 nemocných. Koncem 2. světové války byly podmínky v ústavu žalostné, nedostatek jídla a špatná hygiena vedla k epidemii tyfu. Denně umíralo až dvanáct lidí. Po roce 1945 se uvažovalo o zrušení ústavu, nakonec ale zůstal zachován, i když přišel o dva pavilony. V 60. letech došlo k vnitřní diferenciaci léčebny a v polovině 60. let vzniklo diagnostické centrum. V příštích letech vznikala další specializovaná oddělení. V posledních letech došlo k rozvoji pracovní terapie. Pacienti mají k dispozici keramickou dílnu s keramickou pecí, byla zprovozněna proutkářská a tkalcovská dílna.^{16,26}

Sanatorium MUDr. Antonína Pírka

MUDr. Pírek měl specializaci gynekolog-porodník, v roce 1930 si v Mladé Boleslavi otevřel soukromou gynekologicko-porodnickou praxi. Se záměrem výstavby moderního soukromého sanatoria spojil své síly s architektem Walenfelsem. Soukromé Sanatorium MUDr. Antonína Pírka bylo otevřeno v říjnu 1934. Ve své době patřilo k nejmodernějším ústavům svého druhu. Sanatorium vzniklo po vzoru západních zemí, jeho cílem byla vysoká úroveň lékařské a ošetrovatelské péče.^{29,30}

Sanatorium bylo navrženo tak, aby mělo příjemnou rodinnou atmosféru. Pokoje byly obráceny k jihu a pacienti měli výhled do zahrady. Postele byly vybaveny osvětlením, které se nacházelo pod nimi tak, aby umožňovalo noční ošetřování. Pacient měl také k dispozici moderní signalizaci pro volání ošetrovatelek i lékaře. Součástí sanatoria byly dva operační sály s pomocnými místnostmi, porodní sál, vyšetřovna, rentgenová místnost, laboratoř a lázně. Celkem mělo sanatorium tři oddělení a to oddělení pro porodnictví a choroby ženské, chirurgicko – urologické a oddělení pro choroby vnitřní (srdeční a výměny látek). Ústav měl také možnost pozvat si odborníky pro nemoci dětské, krční, ušní, oční, kožní a plicní. Ošetrovatelská péče byla vykonávána vysokoškolsky vzdělanými ošetrovatelkami.

Během druhé světové války se z moderního sanatoria stal vojenský lazaret a po válce se stalo sanatorium součástí Okresní nemocnice jako její gynekologicko-

porodnické oddělení. Z dvoulůžkových pokojů se staly čtyřlůžkové a z denních místností pro pacientky se staly osmilůžkové pokoje. Roku 1993 se vrátilo sanatorium do rukou rodiny MUDr. Pírka a započala se jeho rekonstrukce. V roce 2004 bylo sanatorium přejmenováno na Kliniku Dr. Pírka.^{29, 30}

Tabulka č. 1: Přehled významných zdravotnických zařízení

Název zařízení	Rok vzniku	Rok zániku
Špitál Kateřiny Militké (Mladá Boleslav)	1560	1860
Špitál na „Staré Vinici“ (Dobrovice)	konec 16. století	druhá polovina 19. století
Špitál Mnichovo Hradiště	1665	1900
Špitál Bakov nad Jizerou	1676	?
Vojenská nemocnice (Mladá Boleslav)	1818	1918
Klaudiánova nemocnice (Mladá Boleslav)	1896	dosud
Psychiatrická léčebna Kosmonosy	1869	dosud
Léčebna dlouhodobě nemocných (dříve Okresní chorobinec Mnichovo Hradiště)	1913	dosud
Klinika Dr. Pírka (Mladá Boleslav)	1934	dosud

4. HLAVNÍ VÝVOJOVÉ RYSY A ETAPY FARMACIE

Léčitelství

(počátek existence člověka – 5/4 st. př. n. l.)

Nejdelším obdobím vývoje farmacie je léčitelství, jímž je lékárenství součástí. Od počátku lidské existence se lidé snažili léčit nemoci a zranění. Zkušenosti v této oblasti získával každý jedinec nejdříve sám. Až později se soustředily tyto poznatky do jedné osoby – léčitel, šaman, kněží. Funkce lékaře a lékárníka byla soustředěna do jediné osoby - léčitele. Znalosti a představy o nemocech, jejich vzniku a léčbě nebyly vždy správné. Tehdy používanými léčivými přípravky byly rostliny, těla zvířat a minerální látky, které byly dále zpracovávány - sušení, mísení, kvašení, vaření, pečení, tavení. Těmito procesy vzniklo léčivo, které mělo formu kaše, placek, bochníků, odvarů, výluhů, roztoků nebo nápojů.⁹⁶

Znalosti v oblasti léčitelství se rozšiřovaly a zdokonalovaly mezi civilizacemi i díky rozvoji řemesel a obchodu. Od Řeků k Římanům, dále do arabské říše, jižní Evropy, Itálie, Francie a pak postupně až do Německa a českých zemí.

Egyptské léčitelství bylo soustředěno hlavně v chrámech. Léčivé přípravky se zhotovovaly hlavně z rostlin, méně z živočišných, minerálních a chemických materiálů. Egypt je považován za kolébkou chemie, ze které vyrostla středověká alchymie a z ní nakonec chemie léčiv.⁹⁶

Řecké léčitelství se rozdělovalo na dvě větve. První byla kněžská, léčilo se v chrámech boha Asklépia a to hlavně spánkem. Druhá laická větev byla založena na řecké přírodní filozofii, která sbírala poznatky a třídila je do věd. Laická větev měla oporu v laických léčitelských školách na ostrově Kós a v pobřežním městě Knidos. Jednalo se o společenství léčitelů, kteří byli spojeni rodem nebo léčitelskou tradicí. V těchto školách vznikla humorální teorie o vzniku nemocí. Říká, že tělo je složeno ze směsi čtyř hlavních šťáv a nerovnováha mezi nimi způsobí nemoc. Z této teorie tak vychází hippokratovská léčba léky. Převažovala - li v těle nějaká ze čtyř šťáv, musel se její přebytek z těla vyloučit pomocí farmakoterapie. Existovaly čtyři druhy léků, chladivé, zahřívající, navlhčující, vysušující. V různých podobách se tato teorie

používala až do 18. století. Tehdy vznikla opačná metoda léčby, která je založena na podávání látek, které vyvolávají podobné příznaky, jako má nemoc.⁹⁶

Příkladem léčitele může být starořecký iatros, který léčil pacienty ve svém domě v dílně, kde si zároveň vyráběl léčivé přípravky. Místo, kde skladoval léky, se nazývalo apothéke.⁹⁶

Vydělování farmaceutické funkce z léčitelství

(5/4 st. př. n. l. – 1. st. n. l.)

Se vzrůstajícími nároky na přípravu léků, s množstvím připravovaných léků a rozvojem léčitelských znalostí byl nevyhnutelný vznik specialistů, kteří se zabývali opatřováním, úpravou a poskytováním léčiv.

Takovými specialisty byli:

rhizotomové - kráječi kořenů

farmakopolové - prodavači léčiv

migmatopolové - prodavači mixture

ungventárii - výrobci mastí

pigmentarii - výrobci kosmetiky

Tito specialisté se sdružovali v collegium, které se staralo o správné vykonávání povolání svých členů. Členové museli dodržovat zákony a podléhali úřednímu dohledu. Léčiva prodávali buď po domech nebo ve stáncích – tabernách, které můžeme považovat za předchůdce dnešních lékáren.⁹⁶

Významnou osobností tohoto období je Galénos, který se zasloužil o rozvoj farmacie. Vyžadoval vysokou kvalitu léčiv, přesné postupy při jejich přípravě, které zaznamenal do řady knih, ze kterých čerpali léčitelé až do 11. století. Kvůli všem Galonovým zásluhám se nauka o léčivých přípravcích nazývá – galenika.

V arabské éře vývoje farmacie se vyvíjeli jak veřejné, od poslední třetiny 8. století, tak nemocniční lékárny. Veřejné lékárny vznikaly poblíž oficín lékařů a podléhaly dohledu státní inspekce. Vedle nemocničních lékáren, které byly podřízeny samotné nemocnici, existovaly i vojenské lékárny, které kontroloval sám vojevůdce.

V rámci tzv. mnišského léčitelství existovalo klášterní lékárenství, které bylo předchůdcem veřejného lékárenství. Důležitým představitelem mnišského léčitelství byl benediktinský řád, který zdůrazňoval péči o nemocné. Své znalosti získávali ze spisů Hippokrata i Galéna. Své předpisy na osvědčené léčivé přípravky si sepisovali do receptáře. V plánech benediktinského kláštera se objevuje zvláštní místo, armarium

pigmentorium – skříň s léčivy, později celá místnost pro uchovávání a přípravu léčiv. Pro nemocné, chudé a poutníky byl v kláštorech určen hostinský dům – hospital. U johanitů a později u milosrdných bratří vznikaly u hospital nemocniční sály a lékárny, tak se z hospitalů postupně staly sociálně – zdravotní zařízení. Z těchto hospital se vyvinuly veřejné nemocnice. Od poloviny 16. století až do konce éry klášterních lékáren (1786) se jejich činnost střetávala s činností civilních lékáren a vznikaly mezi nimi spory.⁹⁶

Farmaceutická funkce samostatná, nediferenciovaná

(1. st. n. l. – polovina 19. století)

O tomto období lze říci, že lékárna zastává veškeré funkce farmacie. Evropské veřejné lékárny se nejvíce rozvíjeli v 11. - 12. století ve Španělsku, jižní Francii, Itálii a Sicilii. Na těchto místech existovala tradice lékařských škol. Nejvýznamnější byla škola v Salernu. Jednalo se o společenství praktikujících lékařů, kteří se zabývali nejen chirurgií, ale i léky a vydáváním odborné literatury. Konstantin Africký přeložil z arabštiny učebnici medicíny včetně části zabývající se léčivy. Vyšel zde také Antidotarius magnus, který byl později zredukován a znám jako Antidotarium Nicolai. Šířil se mezi evropskými lékaři a lékárníky a sloužil jako jeden z lékopisů pražských lékárníků a vyučovalo se podle něj v Paříži i v Praze.⁹⁶

Zákoník vydaný Fridrichem II. a konkrétně jeho čtyři paragrafy nazývané medicínální řád stanovil vzdělání lékařů, zkoušky a způsob vykonávání praxe a odměny za úkony. Do rukou lékařů padl také dozor nad lékárnami a přípravou léčiv. Lékárníci museli složit přísahu, že budou řádně vykonávat své povinnosti. Stanoven byl také ceník. Nové lékárny mohly vzniknout jen na vybraných místech se souhlasem vrchnosti.

Ve spojení s rozvojem velkých měst v druhé polovině 13. století dochází i u nás ke vzniku veřejných lékáren. V této době též docházelo k vylepšení hospodářských a politických styků s Itálií a Německem, což vedlo nejen k převodu zboží, ale i vstupu stavitelů, řemeslníků a dokonce lékárníků na naše území. První písemné doklady o prvních veřejných lékárnách a lékárnících u nás pocházejí kolem roku 1310.⁹⁶

Rozvoj chemiatrie a její zavedení do praxe v 17. století se odrazil i ve vybavení lékařenské laboratoře. Se zavedním anorganických léčiv se lékárníci museli naučit připravovat soli arzenu, rtuti, olova a zinku za použití pecí, destilace a chemického skla.

Mezi lety 1600 – 1800 se díky práci v laboratoři a nově získávaným chemickým poznatkům vytváří základy farmaceutických věd, farmaceutické chemie.

Lékárnické knihovny obsahovaly herbáře, alchymické a přírodovědné knihy, receptáře a dispensatoria.

Díky hospodářskému rozvoji se lékárny zřizovaly i v dalších českých, moravských a slezských městech.⁹⁶

Nerozvíjely se pouze lékárny veřejné, ale i církevní a to hlavně s příchodem Jezuitů, kteří zřizovali lékárny ve svých řádových domech. Některé výhody, které byly církevním lékárnám poskytovány, byly příčinou rozporů s veřejnými lékárnami. Výhodou bylo neplacení daní a absence vizitací. Za to ale měly mít charakter neveřejných, ústavních lékáren, které měly obstarávat jen potřeby klášterů. Toto nařízení však nedodržovaly a vydávaly léčiva i lidem mimo klášter, a to buď zdarma nebo za peníze. Vše se změnilo až po roce 1770, kdy po nařízení Marie Terezie zůstalo právo provozovat veřejný prodej léků jen řádu milosrdných bratří. Pro ostatní řády platil přísný zákaz prodeje léčiv.⁹⁶

Tomuto nařízení předcházelo několik jiných zákonných opatření vydaných buď panovníky, vrchnostmi, zemskými stavovskými sněmy, královskými městy či církevní vrchnostmi. Policejní řády vydané Fridrichem I. a Rudolfem II. nařizovaly pravidelné prohlídky v lékárnách, pojednávalo se v nich i o cenách léků a lékárníci podle tohoto řádu museli skládat přísahu, kterou potvrdili své vzdělání a zavázali se k řádnému plnění povinností. Rudolfův řád z roku 1605 zavedl pořádek apatekářský, který můžeme považovat za předchůdce cechu. Tento pořádek měl na starost kontrolu lékáren a případné přestupky lékárníků byly trestány.⁹⁶

Roku 1592 byl vydán řád pro lékárníky, který sepsal profesor pražské university a lékárník MedDr. Adam Zalužanský ze Zalužan. Jednalo se o řád cenový, ale i o řád provozní. Zabýval se povinnostmi osob pracujících v lékárně, stanovil vzdělání po práci v lékárně, zaobíral se také vybavením lékárny.⁹⁶

Rozhodnutím samosprávného zemského stavovského sněmu se ustanovila skupina lékařů, kteří měli držet dohled nad zdravotnictvím. Lékárníci zasedali ve speciálně zřízených protimorových komisích. Postupně byl jmenován stavovský zemský lékař na Moravě a pak v Čechách. Města si volila své městské lékaře, kterým se říkalo fyzikové. Všemi těmito kroky se začalo formovat tzv. veřejné zdravotnictví.

Období rozkvětu nových lékáren bylo přerušeno třicetiletou válkou. Protěžovány byly církevní řády včetně jejich lékáren, naopak byly rušeny veřejné lékárny kvůli zchudnutí měst. Nekatoličtí lékárníci opouštěli zemi a do některých opuštěných lékáren přišli lékárníci z rakouských a německých zemí.⁹⁶

Na prosbu pražských lékárníků vydal Ferdinand III. privilegium, kterým garantoval, že nevznikne nová lékárna bez povolení panovníka. Stávající lékárny budou stále podrobovány vizitacím, při přípravě léčiva se lékárník musí řídit předpisem nebo lékopisem. V následujícím privilegiu Leopolda I. byla pražská lékařská fakulta ustanovena jako nejvyšší zdravotnická instituce, mohla přezkoumávat vzdělání kandidátů na vedení lékárny pomocí povinné zkoušky, stanovovala sazby léčiv.

Všeobecný medicínální řád vydaný roku 1752 v Markrabství moravském a o půl roku později v Království českém zařídil to, že se zdravotnictví vymanilo z pravomoci šlechty a městské vrchnosti. Česká zemská medicínální komise a její předseda stanovovali ceny léčiv. Komisi byla podřízena i lékařská fakulta.⁹⁶

Konečným krokem k centralizaci zdravotnictví bylo vydání generálního zdravotního normativu roku 1770. Normativ se zabíral náplní práce zdravotníků. Obsahoval instrukci pro lékárníky, která se zabývala výchovou učňů, provozním řádem lékáren a profesní lékárnickou přísahou. S úpravami platila tato instrukce do roku 1949. Nově zavedená magisterská zkouška pro lékárníky a provizory prováděná na některé lékařské fakultě v monarchii ukázala, že jsou velké rozdíly mezi zkoušenými. Za účelem smazání těchto rozdílů bylo zavedeno jednoleté povinné studium farmacie pro lékárnické pomocníky na lékařských fakultách v Rakousku roku 1804 a za dva roky i v Uhrách. Tyto změny ve vzdělávání znamenaly počátek diferenciací výukové funkce lékáren a tedy vznik farmaceutického školství. Mezi lety 1775 - 1880 se vyhranily dva typy veřejných lékáren podle způsobu udělování koncese. Prvním typem byly lékárny s reálným právem nezávislým na osobě. Tyto lékárny mohly být vlastněny i laikem, ale provozovat je mohl jen farmaceut. Tento typ lékáren se dále dělil na lékárny s reálným právem radikovaným (vázaným na pozemek a dům, tyto lékárny se nesměly volně stěhovat) a reálným právem neradikovaným, tyto lékárny byly volně prodejné. Druhým typem byly lékárny s osobním právem, koncese mohla být udělena jen osobě s farmaceutickým vzděláním, tato osoba musela lékárnu i vést. Platnost koncese byla jen po dobu života koncesionáře nebo dokud se koncese sám nevzdal. Po smrti koncesionáře mohla lékárnu vést vdova, ale pouze za přítomnosti provizora nebo lékárníka nájemce.

Zákon o úpravě lékárnictví z roku 1907 upřesnil podmínky pro zřizování lékáren, udělování koncesí, vymežil různé druhy lékáren.⁹⁶

Diferenciace farmacie

(polovina 19. století- 1948)

Toto období je charakteristické vydělováním jednotlivých funkcí farmacie z kompetence lékáren. Tak došlo k tomu, že lékárenství přestalo být totožné s farmacií (lékárnictvím).

Došlo k rozvoji nových farmaceutických odvětví. Již v předchozím období došlo k vydělování farmaceutického školství a to bylo následováno dalšími odvětvími.⁹⁶

Výzkum se přesunul na vysoké školy a do průmyslu, který od šedesátých let 19. století převzal výrobu léčivých látek a přípravků. Došlo ke vzniku nových farmaceutických věd a vývoj v oblasti analytických a přístrojových metod pomohl též rozvoji kontroly léčiv. Lhostejné nezůstaly ani dějiny farmacie, o které se začal projevovat zájem od poloviny 19. století. Ve stejném období se vyvíjela i technologie léčivých přípravků.

Lékárenská individuální příprava nemohla konkurovat levnější hromadné výrobě léčiv a lékárníci přešli k nákupu těchto výrobků. Rakouský lékopis z roku 1855 lékárníkům oficiálně dovolil tyto hromadně vyráběná léčiva prodávat. Na lékárnících ale stále zůstávala zodpovědnost za kvalitu kupovaných léčiv, a tak se pozornost začala více soustřeďovat na analytickou práci. Do roku 1950 pak některým lékárnám zbyla výroba domácích specialit a příprava podle lékařské receptury.¹⁴⁵

Roku 1850 bylo řízení zdravotnictví svěřeno úřadu ministra vnitra. Země se dělily na kraje a okresní hejtmanství, při kterých existovaly poradní sbory pomáhající při rozhodování v zdravotnických záležitostech. Při ministerstvu fungovala nejvyšší zdravotní rada, u zemských úřadů zemská zdravotní rada. Na okresní úrovni a při městských magistrátech fungoval okresní lékař a městský fyzik.

Jedním z problémů, které vyplynuly z diferenciací farmacie byl spor mezi materialisty (velkodrogisty) a lékárníky. Materialisté měli povolení prodávat pouze ve velkém a lékárnám byl svěřen prodej v malém. Materialisté však začali porušovat toto vymezení prodeje, a tak byl narušován prodejní monopol lékáren. Po vzniku živnostenského řádu roku 1859 vznikaly malodrogerie, které se někdy neoprávněně označovaly jako medicínální. Lékárníci a drogisté spolu vedli spory až do roku 1950, kdy byla léčiva svěřena výhradně lékárnám.¹⁴⁵

Po vzniku konstituční monarchie roku 1861 a vydání spolkového zákona a shromáždovacího zákona v roce 1867 se vytvořily příznivé podmínky pro vznik spolků. Vznikly farmaceutické spolky a s nimi dochází k vzniku časopisů a věstníků.

Nový zákon z 30. 4. 1870 o organizaci veřejné zdravotní služby nahradil dosud platný generální normativ z roku 1770. V osmdesátých letech 19. století rostla role lékárníka a to díky stoupajícímu počtu lidí, kteří mohli využívat služeb lékáren díky levnějším léčivům vyráběných v továrnách. Také nemocenské pojištění zavedené v roce 1888 pomohlo zpřístupnit léky a lékařskou péči pracujícím.

Ze zákona o veřejné zdravotní službě vycházela další zákonná opatření a hlavně zákon č. 5 z roku 1906.¹⁴⁵

Během první světové války lékárny neměly dostatek kvalifikovaných osob, protože magistři odcházeli na vojenskou službu. Po dobu války bylo povoleno zaměstnávat i nekvalifikovaný personál, ale i po válce byly využívány levnější pracovní síly. Laboranti pracovali u výdeje a u přípravy léčiv na recept.

Nebyl to jediný problém, který se týkal farmacie. Došlo také k ohromnému zvýšení cen léčiv a projevil se i jejich nedostatek.¹⁴⁶

Po válce se vrátili všichni kondicinující a vznikla ohromná nezaměstnanost.

Po vzniku Československé republiky v roce 1918 se lékárny dle zákona č. 5 z roku 1906 dělily na tři typy: veřejné, ústavní a lékárny domácích lékařů a zvěrolékařů. Veřejné lékárny měly pro svůj vznik mnoho omezení. Mohly být zřízeny pouze tam, kde měl praxi lékař, také se bral ohled na potřeby obyvatelstva a na objem práce okolních lékáren. Majitelům okolních lékáren se samozřejmě zřízení konkurenční lékárny nelíbilo, a tak mohli proti udělení nové koncese vznášet námítky. Koncesní řízení se mohlo protáhnout dokonce až na několik let. Již dříve vzniklé lékárny s reálným právem radikovaným a neradikovaným zůstaly zachovány a nedošlo k jejich rušení. Ústavní lékárny měly poskytovat služby jen svým pacientům, musely na to mít však povolení od Zemské zdravotní rady. Nesměly mít svůj sklad léků a musely je objednávat od veřejných lékáren. V ústavních lékárnách se nesměli školit budoucí lékárníci, protože tyto pracoviště nebyly považovány za odborně na výši. Posledním typem byly lékárny domácí, ty byly zřízeny pouze v místě, kde nebyla veřejná lékárna a byly vedeny samotným lékařem. Lékař nemohl léky prodávat, ale jen vydat přípravek a zároveň k němu musel vystavit recept. Domácí lékárny byly často příčinou stížností lékárníků. Ti lékařům vyčítali odběr léků z velkoobchodu nebo přímo od výrobců.¹⁴⁶

Po okupaci pohraničí fašistickým Německem v září 1938 došlo ke ztrátě významných farmaceutických továren. Další období znamenalo pro lékárenství přizpůsobování se německým normám. V roce 1941 byl zaveden Německý lékopis, německy probíhala i korespondence s úřady. Kvůli válce byl nedostatek léčiv. Bylo zkonfiskováno asi 32 procent lékáren a mnoho chemicko-farmaceutických závodů.¹⁴⁶

**Farmaceutická funkce samostatná a diferenciovaná,
plně integrovaná do zdravotnictví
(1948- dosud)**

Počátkem tohoto období došlo k vydání právních norem, které vedly ke konfiskaci majetku Němců a kolaborantů. Tyto zabavené lékárny převzala nejprve Ústřední národní pojišťovna a od roku 1950 připadly nově zřízenému národnímu podniku Medika. Do konce roku 1950 převzal tento podnik i zbylé lékárny a jejich majitelé se stali zaměstnanci podniku. Kvůli obtížnému řízení tak velkého podniku z jednoho místa byl roku 1952 Medika rozdělen na devatenáct krajských národních podniků, které byly v roce 1957 převedeny na zdravotní odbory krajských národních výborů jako krajská správa lékáren. V roce 1958 vznikl krajský úřad národního zdraví - KÚNZ, který sdružoval všechna krajsky řízená zdravotnická zařízení v jeden organizační, hospodářský a funkční celek. O dva roky později došlo k další reorganizaci lékárenských služeb, lékárny se staly součástí okresních ústavů národního zdraví - OÚNZ.¹⁴⁶

Ač měla tato organizace lékáren nesporné výhody jako bylo dosažení ekonomičtějšího provozu a zvýšení úrovně služeb, síť lékáren korespondovala se sítí zdravotnických zařízení a také vzrostla odborná úroveň nemocničních lékáren, byly zde i velké nevýhody. Jednou z nevýhod bylo potlačení veškerých individuálních aktivit, byla limitována možnost dovozu léčiv ze zahraničí, proces objednávání a dodávky léčiv byl velmi zdlouhavý a platové ohodnocení lékárenského personálu bylo nízké.

Velká změna přichází s rokem 1990 a privatizací lékáren. Lékárnici mají veliký zájem o soukromé podnikání, které jim bylo několik desetiletí odpíráno. Roku 1993 vyšla vyhláška zabývající se nezbytnými podmínkami pro vznik a rekonstrukci lékáren.¹⁴⁶

4.1. NEJSTARŠÍ ZMÍNKY O LÉKÁRENSTVÍ NA MLADOBOLSLAVSKU

První zmínky o apatykáři souvisí s Mikulášem Klaudyánem. Ten měl patrně lékárnu na Karmeli, kde sídlila i jeho tiskárna. V roce 1521 zemřel a nechal závět. Své ženě Martě odkázal dům a všechny lékařské zásoby, které byly v almaře. Lékařské knihy odkázal pacholeti Janovi. Pak se zabýval obsahem své lékárny, dryák alexandriánský odkázal pravděpodobně Johance z Krajku, paní Veronice svěřil práškované drogy.¹

Roku 1532 se objevuje jméno Jiřika apatykáře v souvislosti s držením domu mezi apatykou a domem Lukáše Mrkalova. Stejněho roku se objevuje jméno Blažka apatykáře, po jeho smrti koupil jeho apatyku Havel apatykář z Benešova se svolením pana Kunráta Krajíře z Krajku. Vzácnou osobou byl Václav apatykář, roku 1532 koupil ve městě dům i s polním hospodářstvím. Václav apatykář byl i primátor města v roce 1552 a 1554. V letech 1546, 1552, 1555 byl členem městské rady.

Roku 1554 byl vystavěn nový radní dům, v něm v dolních klenutých místnostech (ve sklepech) byla pronajímána apatyka.

V sedmdesátých letech 16. století měl pronajatou tuto lékárnu Řehoř Kozlinský z Třebeska. Rozhodnutím Karla Krajíře z Krajku roku 1572 byla lékárna ponechána vdově po Kozlinském, jmenovala se Kateřina.¹

Jan Ruzha apatykář, obvykle pod jménem Jan apatykář uvedený, zapsal sňatek manželský se Solomenou, dcerou truhláře v Pražské bráně. Byl majitelem domu, jež byl zároveň jeho apatykou. Zadlužil se, ale v dluhu pomohl mu jeho strýc na Horách Kutných, dluhy mu nesplácel. Mnoho prý vydal na léky a lékárnu, aby je zvelebil. Mistr Cibunius měl u něho v dluhu 30 korun, ale kmotr milý neplatil, poraženo na dluh, co za léky nemoci vydal (1598). Syn jeho Matyáš byl dán na učení Jiřímu Dyrynkovi z Rotmberka. Apatyku nakonec prodali Kašparu Švangfeldovi, apatykáři (1607), který chtěl původně odejít do Litoměřic, ale z města odešel i lékař Borbonius, který měl dříve vlastní lékárnu. A tak Kašpar Švangfeld žádal o výhradní právo na provoz lékárny v celém městě. Zaručoval, že lékárnu náležitě vybaví a že se bude lékárna každý rok podrobovat vizitě přísežným apatykářem a doktorem, aby materiae a species byly hodné a aby je vizitující náležitě taxírovati dáti mohli.

Roku 1772 sídlí stále na radnici, městská kasa získala z lékárny 21 kop grošů. V roce 1788 byla lékárna na radnici opatřena novými skleněnými dveřmi, které si chtěl lékárník v roce 1805 vzít do svého domu v domě na Novém městě. V roce 1793 byla do lékárny zavedena voda. Mezi lety 1811- 1833 lékárna účtovala léky pro věznic. ¹

4.2. HISTORIE JEDNOTLIVÝCH LÉKÁREN

Lékárna U černého orla (Mladá Boleslav)

Železná ulice 108

Mladá Boleslav

Lékárna na radnici byla založena již v roce 1539, zda se jednalo o lékárnou U černého orla není jasné. Lékárna U černého orla byla založena pravděpodobně v roce 1743.¹

V Mladé Boleslavi se jednalo o nejstarší lékárnou.

Od roku 1797 byl majitelem lékárny Ernest Sommer narozený v Mladé Boleslavi. Diplom získal v Praze 29. srpna 1795.²³

Ještě v letech 1820 a 1821 byl majitelem Ernest Sommer. Gremiu lékárníků platil v těchto letech poplatek 1 zlatku 30 krejcarů.²¹

V roce 1819 nastoupil do učení ve svých sedmnácti letech Franz Rölf. V té době byl jeho školitelem Ernest Sommer. Od 4. září 1848 byl majitelem Karel Sommer. Diplom obdržel v Praze 15. dubna 1842.²³

Sommerovi byli majiteli až do roku 1914, kdy se stal majitelem Rudolf Vejšický, který byl od roku 1905 nájemcem lékárny.

PhMr. Rudolf Vejšický 10. září 1931 podává odvolání proti povolení lékárnické koncese pro čtvrtou lékárnou v Mladé Boleslavi. Žádá, aby zřízení čtvrté lékárny bylo odsunuto do doby pozdější pro neutěšené poměry.²

Lékárna byla zrušena pravděpodobně v roce 1952.

Majitelé lékárny (nájemci, provizoři)

1797 - 1847 - Ernst Sommer majitel

1848 - 1881 - Karel Sommer majitel

1882 - K. Sommer majitel, F. Větrovský provizor

1883 - 1889 - dědicové K. Sommera majitelé, J. Paďour provizor

1890 - 1898 - dědicové K. Sommera majitelé, Karel Sommer provizor

1899 - dědicové K. Sommera majitelé, J. Jedlička provizor

1900 - 1901 - dědicové K. Sommera majitelé, K. Chvojka provizor

1902 - dědicové K. Sommera majitelé, Jar. Javůrek provizor

1903 - 1904 - dědicové K. Sommera majitelé, K. Chvojka provizor

1905 - 1913 - K. Sommra děd, PhMr. Rud. Vejšický nájemce

1914 - 1938 - PhMr. Rud. Vejšický majitel

1939 - dědicové PhMr. Rudolfa Vejšického majitelé, PhMr. František Slíva provizor

1940 - 1942 - Hana Vejšická majitelka, PhMr. František Slíva provizor

1943- 1948- Hana Vejšická majitelka, PhMr. Bedřich Linke nájemce

Lékárna U Karla IV. (Mladá Boleslav)

Staroměstské náměstí 90

Mladá Boleslav

Již v roce 1868 žádalo městské zastupitelstvo o zřízení druhé lékárny.³

O zřízení druhé lékárny v Mladé Boleslavi žádali dokonce i občané císařsko královského místodržitelství pomocí petice sepsané v roce 1877 a podpořené usnesením obecního zastupitelstva. Jako důvody uváděli, že je ve městě mnoho továren a větších průmyslových závodů, 3 lihovary, pivovary a další podniky. Dále uváděli, jaká města a podniky jsou na jedinou boleslavskou lékárnu odkázány, byly to Kosmonosy s léčebnou pro choromyslné, Josefův Důl s továrnou na kartony, která byla největší v Rakousku-Uhersku. V této továrně pracovalo až 1400 dělníků. Také uvádí, že panství loučeňské, dobrovické a březněké na jedné lékárně závisí. Uvádí se také podobně velká města jako je Jičín, Cheb, Krumlov, které mají dvě nebo tři lékárny. Stávající lékárna prý nebude zřízením druhé lékárny trpět, protože je ve městě třináct lékařů, jedenáct civilních a dva vojenští. K takto sepsaným důvodům se podepsali občané všech vrstev, mezi nimi byli lékaři, učitelé, mlynáři a spoutu dalších profesí. Celkem se podepsalo 13 lékařů, 27 starostů různých obcí, 7 členů obecního zastupitelstva, 35 řemeslníků, 15 obchodníků, 10 učitelů, 2 profesoři, 13 majitelů domů, 7 měšťanů, 3 ekonomové, 6 hostinských, 3 doktoři práv a 3 úředníci c. k. okresního hejtmanství.^{3,4}

8. dubna 1877 zamítlo c. k. místodržitelství žádost o zřízení druhé lékárny.

Dne 22. prosince 1880 podalo městské zastupitelství opět žádost o povolení ke zřízení druhé lékárny k c. k. místodržitelství.⁴

V roce 1881 ministerstvo vnitra vydalo povolení ke zřízení druhé lékárny a ke konci roku 1881 bylo podáno 48 žádostí o udělení povolení ke zřízení druhé lékárny. O udělení koncese žádal například PhMr. Jan Wítek, PhMr. Otta Schreiber, PhMr. Otakar Novák, PhMr. Josef Čermák a jako kandidát číslo 40 i budoucí majitel druhé boleslavské lékárny Christof Karnoll (někdy uváděný jako Kryštof nebo Kristián) z Kralovic.⁴

Je tedy zřejmé, že o právo zřídit si druhou lékárnu byl velký zájem. Roku 1882 se stal majitelem druhé boleslavské lékárny K. Karnoll.

Po roce 1905 se stal nájemcem Karel Maixner. Ze záznamů léčiv, které se dochovaly z doby, kdy byl K. Maixner nájemcem, můžeme vidět, jaká léčiva se

v této době používala. Zároveň můžeme vidět aktuální zásobu a roční spotřebu léčiv. (PŘÍLOHA 5)

26. června 1915 proběhla prohlídka lékárny. Správcem lékárny byl K. Maixner, asistentem byl PhMr. Karel Fouček. Kontroloval se stav prostor a léčiv, dále se přezkoumávaly recepty a knihy. Odebíral se i vzorek léčiva. V tomto případě byl odebrán vzorek Resina Jalapae. Ze zprávy z 27. ledna 1926 od c. k. místodržitelství můžeme vyčíst, že vzorek byl závadný, obsahoval prý ve vodě rozpustné součástky a mnoho součástí rozpustných v chloroformu. Lékárně bylo nařízeno, aby přípravek stáhla z prodeje. Kdyby se závady opakovaly, byla by lékárna potrestána.⁴

Při zřizování nové lékárny bylo ve zvyku, že lékárníci podávali námítky a tím se snažili vzniku nové lékárny zabránit. Bylo tomu tak i při zřizování lékáren domácích. Lékárník Vančura se odvolával proti povolení domácí lékárny MUDr. Semen Hryceovi z Krnska roku 1935. Jako důvod uvádí, že mnoho jeho zákazníků je právě z Krnska a okolí, a tak by mu zřízením domácí lékárny výrazně ubylo klientů. Také uvádí, že v Mladé Boleslavi jsou již 4 lékárny a při devatenácti tisících obyvatelích je to dosti. Z této vznesené námítky můžeme také zjistit obrat lékárny, Vančura uvádí, že po převzetí lékárny po Maixnerovi 1. července 1933 neměl přesné záznamy, ale orientačně činily příjmy od pojišťoven ročně asi 80 000 Kč a celkový obrat dělal asi 250 000 Kč. Roku 1934 byl celkový obrat 303 897 Kč. Obrat byl tak velký, protože tento rok vyšly na lékárnu dodávky léčiv do nemocnice. V dodávkách pro nemocnici se střídaly všechny boleslavské lékárny. Dále uvádí, že zavedením domácí lékárny v Krnsku by přišel minimálně o 50 000 Kč ročně. Nakonec zmiňuje, že lékař je od léčení a příprava a prodej léků náleží lékárně.²

V roce 1934 se stal majitelem lékárny PhMr. Jaroslav Vančura. Po dobu, co nebyl v lékárně přítomen z důvodu nemoci nebo dovolené, musel za sebe sehnat zástup a ten oznámit příslušným orgánům. 2. června 1936 lékárník Vančura oznámil, že ho z důvodu nemoci zastupoval adjunkt PhMr. Lubomír Skalský.²

Od 15. července 1937 vystřídala na pozici správce lékárny PhMr. Lubomíra Skalského PhMr. Marie Mňuková.

Ke zrušení lékárny došlo pravděpodobně kolem roku 1952.

Majitelé lékárny (nájemci, provizoři)

1882 - 1904 - Kristián Karnol majitel

1905 - 1923 - dědicové Kristiána Karnolla majitelé, PhMr. Karel Maixner nájemce

1924 - 1933 - PhMr. Karel Maixner majitel

1934 - 1936 - PhMr. Jaroslav Vančura, od června 1936 provizor PhMr. Lubomír Skalský

1937 - 1938 - Marie Vančurová majitelka, od 15. července 1937 PhMr. Marie Mňuková provizorka

1939 - Marie Vančurová majitelka, PhMr. Vlasta Pírková - Štěpánová provizorka

1943 - 1944 - Marie Vančurová majitelka, PhMr. Ludmila Smutná-Ramišová provizorka

1947 - 1948 - Marie Vančurová majitelka, PhMr. Vlasta Pírková – Štěpánová provizorka

Lékárna Dobrovice

Palackého náměstí 11

Palackého náměstí 25

Družstevní 519

Dobrovice

První dobrovickou lékárnou založil patrně Hynek z Valdštejna kolem roku 1610, sídlila na zámku. Sám Hynek se rád zabýval pracemi v lékárně, již mu obstarával Jan Karel Kocian ze Žitavy. Hynek chtěl vyrábět oleje, a tak poručil lékárníkovi, aby nechal vyrobit cínový pres v Mladé Boleslavi. V roce 1669 na náměstí na severním konci řady domů na podloubí byla postavena lékárna a byt ranhojičův. Měl pravděpodobně číslo 156 nebo 157. U těchto domů píše se: „Postaven s kasárnami pro ranhojiče s lékárnou.” Z roku 1620 máme zprávy, že ve městě žil apatykář Hartman, ten sběhl z gruntu a jeho grunt připadl vrchnosti.¹⁰

14. června 1884 byl v novinách vypsán konkurz na udělení koncese v Dobrovicích. Žádosti mohli uchazeči posílat s předepsanými doklady do 31. července 1884.

O udělení koncese žádal například pachtýř lékárny v Libechovicích Jan Nosek, PhMr. Jakub Vítek, PhMr. Alois Wolf, PhMr. Jan Havlík.

Lékárna v Dobrovicích byla založena v roce 1885 a majitelem se stal Jan Havlík. Před pozicí lékárníka byl zaměstnán v Mnichově Hradišti, Kutné Hoře, Velkých Topolčanech v Uhrách a v Kladně.⁶

5. října 1894 podal lékárník Havlík stížnost na lékaře Emanu Sedláčka. Píše v ní, že před devíti lety si otevřel lékárnou, ale lékař Sedláček ještě půldruhého roku léky ze své domácí lékárny vydával a když ho Havlík poprosil, aby mu neškodil, odpověděl, že mu na živobytí připlácet nebude. Lékárník mu dále vzkázal, že podá stížnost k c. k. hejtmanství. Sedláček odepsal, že tedy začne léčit homeopaticky. Pak lékař Havlíkovi řekl, že pokud chce lékárnou v Dobrovicích udržet, musí se s ním vyrovnati. Sedláček chtěl po Havlíkovi velké peníze, ten řekl, že nemá. Lékaře to nezajímalo a radil Havlíkovi, ať si půjčí od svých přátel, jinak bude moci lékárnou zavřít. Ten ze strachu si půjčil od své švagrové, tyto peníze mu dal, ale když nemohl déle peníze mu davat, přestal Sedláček předepisovat, tak jak ostatní lékaři předepisovali. Nakonec dodává že nejen nic nepředepisuje, ale sám léky stále vydává a lidem namlouvá, že léky z lékárny jsou staré a zkažené nebo nejsou vůbec k dostání a posílá je do Mladé Boleslavi.

Od roku 1899 byl nájemcem lékárny Josef Eminger.⁶

Eminger proto 10. prosince 1898 žádal o potvrzení pětileté asistenční doby, aby se mohl stát legitimním nájemcem. V žádosti uvádí, že se narodil 2. prosince 1873 v Praze. K žádosti přikládal tirocínální diplom a vysvědčení, diplom magistra farmacie, vysvědčení vystavené panem lékárníkem H. Andresem z Lysé nad Labem. V jeho lékárně po absolvování university od roku 1893 nepřetržitě pracoval a pět let služby tedy splnil.

Po smrti Jana Havlíka 14. července 1902 žádala jeho žena Antonie Havlíková na základě vdovského práva, aby mohla lékárnu dále provozovat. Eminger byl do roku 1913 nájemcem a od roku 1914 do 1919 majitelem.⁶

Roku 1927 se stal majitelem lékárny PhMr. Miloš Erben. 17. 12. 1934 proběhla v jeho lékárně prohlídka. Byly odebrány vzorky a ze zprávy z 4. června 1935 víme, že vzorky byly v pořádku.⁶

14. 9. 1936 proběhla jedna z mnoha dalších prohlídek, jako aspirantka v lékárně tehdy pracovala Slívová Jarmila. Ze zprávy z 9. dubna 1937 od Ústavu pro zkoumání léčiv můžeme vyčíst, že na odebraných vzorcích nebyly shledány závady.⁶

V roce 1952 došlo ke znárodnění lékárny a PhMr. Miloš Erben se stal správcem lékárny.

Roku 1958 se lékárna přestěhovala do svého druhého působiště na Palackého náměstí.

K poslednímu stěhování lékárny došlo v roce 1978, kdy se přestěhovala do Družstevní ulice. Součástí lékárny byl také okresní sklad veterinárních léčiv. Díky svému modernímu zařízení byla lékárna v Dobrovici místem, kam jezdily na exkurze studentské i lékařenské delegace.¹³³

Roku 1991 se stal vedoucím lékárny PharmDr. Eduard Masarčík a lékárnu v roce 1993 lékárnu zprivatizoval. Provozovatelem se stala Lékárny Š+M s.r.o., kterou PharmDr. Eduard Masarčík založil spolu s Mgr. Jitkou Šťastnou.¹⁰⁸

Do lékárny 1.8. 1993 nastoupil Mgr. Jan Honců a Mgr. Jitka Honců. Roku 1995 se stal Mgr. Honců odborným zástupcem a roku 2006 lékárnu koupil od Lékáren Š+M s.r.o.

V roce 2014 proběhla v lékárně změna vytápění, byla odstraněna původní akumulční kamna a byla nahrazena tepelným čerpadlem vzduch/voda.¹³³

Majitelé lékárny (nájemníci, provizoři)

1885 - 1898 - Jan Havlík majitel

1899 - 1901 - Jan Havlík majitel, Josef Eminger nájemce

1902 - 1913 - Antonie Havlíková majitelka, Josef Eminger nájemce

1914 - 1919 - Josef Eminger majitel

1920 - J. Vondráček majitel

1921 - 1926 - PhMr. Rudolf Götzl

1927 - 1952 - PhMr. Miloš Erben majitel

1952 - 1958 - PhMr. Miloš Erben správce

1959 - 1992 - PhMr. Jarmila Vančurová

1993 - 2006 - PhMr. Eduard Masarčík majitel

2006 - dosud - Mgr. Jan Honců

Lékárna U Zlatého lva (Mnichovo Hradiště)

V lipkách 154

Masarykovo náměstí

Masarykovo náměstí 629

Mnichovo Hradiště

Lékárna byla založena roku 1798. Prvním majitelem byl Václav Weirisch (Verich). Narodil se v Turnově a diplom z university obdržel 18. července 1798 a jako datum nástupu do lékárny je uváděn 16. červenec 1798. 1. ledna 1816 nastoupil do učení ve svých sedmnácti letech Vincenz Roll. V lékárně se učil až do 9. září 1818. Po něm v roce 1819 nastoupil do učení Hattla Carl. ²²

Dalším majitelem se stal 4. října 1838 Václav Sekera, který byl synovcem Václava Weirische. Václav Sekera se narodil v roce 1815 v Mnichově Hradišti. Věnoval se botanice a za své botanické výzkumy byl jmenován čestným doktorem krakovské university a členem akademie věd v Drážďanech. Václav Sekera nebyl jen lékárník a botanik, ale v letech 1868 -1869 byl i starostou Mnichova hradiště. Zemřel 21. dubna 1875. ^{23,24}

Roku 1836 je zmiňován jako provizor lékárny Josef Petrides. Do lékárny nastoupil 29. září 1836. ²³

Roku 1994 se lékárna přestěhovala na své stávající místo, majitelkou se stala PharmDr. Mirka Puncmanová.

K lékárně patří výdejna léčiv nacházející se v Kněžmostě, která je otevřena dva dny v týdnu.

Majitelé lékárny (nájemníci, provizoři)

1798 - 1838 - Václav Weirisch majitel, od září 1836 Josef Petrides provizor

1838 - 1869 - Václav Sekera majitel

1882 - 1907 - Václav Mráček majitel

1908 - 1923 - V. Mráček majitel, Alexandr Filip nájemce

1923? - 1929 - Marie Stoupová majitelka, Alexandr Filip nájemce

1929 - 1948 - Marie Stoupová majitelka (1939 – 1941- Ph. Mr. Adolf Stoupa majitel)

1930 - 1935 - PhMr. Karel Fouček nájemce

1938 - PhMr. Adolf Stoupa provizor

1943 - 1944 - PhMr. František Slíva provizor

1945?- 1948- PhMr. Josef Macháček nájemce

1948 - 1980 - PhMr. Josef Macháček vedoucí lékárník

1981 - 1984 - PhMr. Karel Hodík vedoucí lékárník

1987?- 1990 - abs. farm. Pavel Horáček vedoucí lékárník

1990 - dosud - PharmDr. Miroslava Puncmanová majitelka

Lékárna u Božího oka (Benátky nad Jizerou)

Náměstí 18

Husovo náměstí 41

Husovo náměstí 42

Benátky nad Jizerou

Lékárna vznikla v roce 1820. Prvním majitelem byl Jindřich Šabatka (Heinrich Schabatka). Narodil se v Třebíči a diplom získal v Praze 20. srpna 1817. Jako nástup do lékárny je uváděn datum 4. února 1820, což by mohlo být i datum otevření lékárny. Roku 1832 se stal majitelem Alois Horáček (Aloys Horatschek) narozený v Benešově. Diplom obdržel 9. ledna 1831 v Praze.²³

Jak bylo povinností, provizor PhMr. Jaromír Straka oznamuje 3.června 1936, že odjíždí na čtrnáctidenní dovolenou. Po dobu jeho nepřítomnosti ho zastupovala PhMr. Gerta Tanterová.²

Po smrti PhMr. Františka Bárty, majitele lékárny, 22. 12. 1933 vedla lékárnu vdovským právem Anna Bártová.¹⁵⁰

Lékárna zanikla v roce 1995.

Majitelé lékárny (nájemci, provizoři)

1820 - 1832 - Jindřich Šabatka majitel

1832 - 1897 - Alois Horáček majitel

1898 - 1901 - dědicové Aloise Horáčka majitelé, Karel Haken provizor

1899 - 1901 - dědicové Aloise Horáčka majitelé, J. Trojan nájemce

1902 - 1910 - Josef Jiroušek majitel

1911 - 1933 - Fr. Gustav Bárta majitel

1933 - 1949 - Anna Bártová majitelka

1933 - 1934 - PhMr. V. Štěpánek provizor

1935 - 1948 - PhMr. Jaromír Straka provizor

1950 - 1990? - PhMr. Jaroslav Bouší vedoucí lékárny

1991 - 1995 – Mgr. Eliška Brojerová vedoucí lékárny

Lékárna U anděla strážce (Bělá pod Bezdězem)

Náměstí Viktoria 19

Masarykovo náměstí 19

Bělá pod Bezdězem

Lékárna vznikla roku 1860 (někdy uváděno 1848), prvním majitelem byl Franz Simmichen. Titul získal 21. dubna 1839 v Praze.²³

Vdova po PhMr. Viktoru Müllerovi, Františka Müllerová, provozovala lékárnu po svém zesnulém manželovi, jemuž byla koncese udělena 28. března 1911. Do 30. června 1946 byla pachtýřkou lékárny PhMr. Anna Valkounová, na její místo nastoupila 1. července PhMr. Markéta Kiliánová. PhMr. Markéta Kiliánová se narodila 19. dubna 1919 v Budapešti, domovským právem příslušela k České Třebové. Tyrocinální zkoušku složila 24. června 1940 u lékárnického gremia v Brně. Titul magistry farmacie získala 23. března 1946 na Karlově iniverzitě v Praze.¹⁵¹

19. června 1956 proběhla prohlídka lékárny v Bělé pod Bezdězem okresním hygienikem MUDr. Mirko Havlasem V inspekčním záznamu bylo napsáno toto:

„ Provozní místnosti jsou umístěny vesměs v přízemí zděného jednopatrového domu staršího typu. Prodejní místnost lékárny je dosti světlá, přiměřeně prostorná a suchá. V jejím zadním dílu je elektrický boiler a dvojité umývadlo z polévané kameniny. Jedné části umývadla se používá k mytí nádob, druhé k mytí rukou. V tomto zadním dílu, odděleném vysokým regálem, je též psací stůl a jiné pomůcky. V laboratoři, která je dosti stísněná, jsou stěny částečně vlhké, rovněž tak v sousední přípravce. V obou místnostech , větraných pouze oknem, chybí sítě proti hmyzu. Skladiště sestává ze 3 místností, z nichž jedna je poměrně tmavá, pouze dveřmi větraná a dvě jsou nízké protáhlé každá s jedním oknem a stěnami v dolních partiích velmi vlhkými. Omítka na mnohých místech opadáva nebo je plesnivá. Dále je ještě skladiště obalů, umístěné ve schátralém přístavku na dvoře. Hořlaviny nemají zvláštní prostor, který by byl zajištěn proti požáru nebo výbuchu. Záchod je suchý, společný pro celý dům v mezipatří. Jiné sociální zařízení není. Inspekční pokoj, umístěný v 1. poschodí, je úzký jen asi 2,5 m, délky 4-5 m, je chudě vybaven, má starou prkenou podlahu se širokými spárami, nemá zavedenou vodu. Voda do lékárny je přiváděna z městského veřejného vodovodu. Odkanalisoání domu je uskutečněno do velmi primitivní staré jímky, umístěné těsně při zadní zdi domu.

Poznámka: Správci lékárny byl nabízen byt v tomto domě v 1. poschodí, který

sestává z 1 místnosti bez předsíně, rozměrů cca 4x4,5 m s jedním oknem v rohu. Přes tuto místnost se vchází do dalšího pokoje, který však má zabraný majitelka domu a plně zařízený. Vedle popsaných místností je k dispozici jen malý pokojík přístupný dveřmi, který pro malé rozměry možno hodnotit jen jako polovina obytné místnosti. Do žádné místnosti není zavedena voda a nemají zcela žádné vlastní příslušenství. Nelze je proto hodnotiti jako bytovou jednotku, odpovídající dnešním požadavkům. ¹⁴³

1.2.1988 nastoupil do lékárny Mgr. Aleš Müller, který je až doposud majitelem lékárny. V roce 1989 proběhla poslední rekonstrukce lékárny. ¹³⁶

Majitelé lékárny (nájemci, provizoři)

1860 - 1882 - Franz Simmichen majitel

1882 - 1886 - T. Havelka majitel

1887 - 1888 - L. Kohl

1889 - 1890 - Ferdinand Haas

1891 - 1906 - František Digrin

1907 - 1910 - dědicové F. Digrina majitelé, V. Müller nájemce

1911 - 1944 - V. Müller majitel

1944 - 1948? - dědicové V. Müllera majitelé

1944 - 1946 - PhMr. Anna Valkounová nájemce

1946 - 1948 - PhMr. Markéta Kiliánová-Schreiberová nájemce

1949 - 1984? - PhMr. Vladimír Patrman

1984? - 1988 - abs. farm. Zdeňka Pekárková

1988 - dosud - Mgr. Aleš Müller

Lékárna U Komenského (Mladá Boleslav)

Nádražní

Riegrova ulice 35

tř. Rudé armády 35

Václava Klementa 35

Mladá Boleslav

Před udělením koncese Theodoru Chleborádovi žádali o udělení povolení k provozu lékárny PhMr. Jelínek Karel, adjunkt lékárny ve Vídni, a PhMr. Antonín Čech, adjunkt v lékárně v Plzni.^{8,9}

Jelínek jako místo lékárny navrhoval Nádražní třídu v části od řeky Klenice směrem k východu až po křižovatku s ulicí Benáteckou. PhMr. Karel Maixner v té době nájemce lékárny u Karla IV. podal námitku proti udělení koncese PhMr. Jelínkovi. Jako důvod uvádí, že v tento čas zřízení třetí lékárny není zapotřebí a že by jejím zřízením byla ohrožena existence jeho lékárny. K námitce přiložil situační plánec města, kde byly zakresleny dvě dosavadní lékárny a zamýšlené umístění lékárny třetí. (PŘÍLOHA 6)^{2,7,8}

Námitku podal i lékárník U černého orla Rudolf Vejšický.

2. května 1910 byla žádost Antonína Čecha zamítnuta, protože by mohla ohrozit stávající lékárnou PhMr. Vejšického a protože se na uvedeném stanovišti (obě strany Riegerovy ulice od ústí ulice Jičínské až k ulici Mattušově) nejeví potřeba.⁷

V roce 1911 bylo uděleno povolení na zřízení třetí boleslaské lékárny, koncese byla udělena PhMr. Theodoru Chleborádovi.

12. září 1931 podává T. Chleborád odvolání proti zřízení čtvrté boleslavské lékárny. Píše, že musí zaměstnávat dva magistry kvůli svému pokročilému věku (64 let) a zřízení další lékárny by mohlo způsobit existenční starosti, které by rušily klidnou práci v lékárně.

V roce 1935 proběhla rekonstrukce oficíny, laboratoře a zásobní komory. Dne 2. srpna 1935 žádal provizor František Říman o schválení těchto zrekonstruovaných místností. Stavitelem byl Bareš František. 7. 11. 1935 schválil okresní úřad v Mladé Boleslavi tyto místnosti a potvrdil, že vyhovují plně podmínkám stanoveným v nařízení ministerstva vnitra.²

V roce 1987 se stal vedoucím lékárny Mgr. Jiří Vrbka a v roce 1993 lékárnou zprivatizoval. V roce 1994 proběhla rekonstrukce interiéru. Od roku 1993 až do roku

2005 byla s lékárnou spojena prodejna zdravotnických potřeb patřící též Mgr. Jiřímu Vrbkovi. Svůj provoz lékárna ukončila dnem 28. 2. 2014 kvůli zdravotnímu stavu vedoucího lékárníka.¹⁰⁴

Majitelé lékárny (nájemci, provizoři)

1912 - 1933 - PhMr. Theodor Chleborád majitel

1934 - 1935 - Zdeňka Chleborádová majitelka, PhMr. Ludmila Smutná provizorka,
PhMr. František Říman

1936 - 1941 - Zdeňka Chleborádová majitelka, PhMr. Zdeňka Neumannová

1942 - 1958 - PhMr. Zdeněk Chleborád majitel

1958 - 1963 - PhMr. František Svoboda

1963 - 1987 - PhMr. Jaromír Kroc

1987 - 2014 - Mgr. Jiří Vrbka majitel

5. PRVNÍ ČESKOSLOVENSKÁ REPUBLIKA A OBDOBÍ 2. SVĚTOVÉ VÁLKY

Lékárna Bakov nad Jizerou

Komenského sady čp. 120

Rašínova ulice 54

Linkova ulice 54

Tyršova 897

Tyršova 896

Bakov nad Jizerou

O udělení povolení k provozování lékárny v Bakově nad Jizerou žádal PhMr. Josef Ehrler, adjunkt lékárny v Lazech ve Slezsku. Povolení ale získal PhMr. Vokáč Jaroslav, který si v roce 1925 v Bakově nad Jizerou otevřel lékárnu. V roce 1931 se magistr Voráček vzdává koncese. PhMr. Vojtěch Škoda žádá, aby na něho byla koncese převedena. Koupil zásoby a zařízení lékárny pod podmínkou, že mu bude koncese udělena, což se ještě roku 1931 stalo.¹¹

Již v březnu roku 1931 žádal magistr Vokáč o schválení nových místností v Rašínově ulici čp. 54, kam chtěl lékárnu přestěhovat z dosavadních prostor v Komenských sadech čp. 120. Přípomínky ke schválení místností byly takové: veškeré místnosti musely být opatřeny vydatným osvětlením, v komoře k uskladnění lihu a etheru musel být udělán ventilační průduch a na dveřích komory musela být umístěna tabulka se zákazem kouření a vstupem s otevřeným ohněm. Sklep musel být elektricky osvětlen, na klíč uzavřen a používán pouze pro potřeby lékárny. 31. března 1931 došlo ke schválení místností a v následujících dnech byla lékárna přestěhována, protože končila nájemní smlouva ve starých prostorech. V době schvalování byl již majitelem lékárny magistr Škoda, ale neměl ještě koncesi a žádost o povolení k přestěhování lékárny měl podat dosavadní koncesionář magistr Vokáč. Tak se ale nestalo a PhMr. Škoda podal tuto žádost o povolení přestěhování lékárny do nových prostor až 28. ledna 1933. Jako důvod opomenutí podání žádosti uvádí, že tak měl učinit magistr Vokáč a že přestěhování bylo jediným východiskem k záchraně lékárny, neboť dříve její obrat byl vlivem špatné polohy velmi malý a kdyby zůstal ve starých místnostech, byl by již dávno zničen. 14. dubna 1933 došlo ke schválení žádosti a lékárna byla

oficiálně přesunuta do nových prostor.¹¹

PhMr. Vojtěch Škoda zemřel 18.7.1937, ale nezanechal poslední vůli. Vdova Karolína Škodová vedla po smrti manžela lékárnu vdovským právem. Prvním provizorem hned po smrti majitele byl PhMr. Lubomír Skalský. Dalším provizorem byl PhMr. Josef Štěpán narozen 17.listopadu 1876. Dále byla provizorem PhMr. Marie Mňuková, PhMr. Rudolf Poledňák. Poslední jmenovaný žádá roku 1941 o schválení úředních hodin lékárny, které byly 8 - 12 a odpolední služba začínala ve 13:30 a trvala do 18 hodin. V neděli byla lékárna otevřena od 8 do 12. Pohotovostní služba včetně noční byla samozřejmostí. Marie Mňuková, narozená 8. ledna 1896 ve Vysokém Mýtě, dříve pracovala v lékárně U Karla IV, kde byla od 15. července 1937 správkyní. Diplom magistra farmacie získala 12. července 1921. Jako asistent pracovala v lékárně v Poděbradech, Bechyni, Vysokém Mýtě, Nové Pace. Jako adjunkt pokračovala v lékárně U Karla IV. v Mladé Boleslavi a poté v Novém Bydžově. Před nástupem zpět do lékárny U Karla IV. pracovala jako správce lékárny u Zlatého lva v Mnichově Hradišti a v lékárně U Anděla Strážce v Litomyšli.^{11,25}

Majitelka domu a vdova po magistru Škodovi, Karla Škodová vedla dlouhodobý spor s nájemnicí bytu v domě čp. 54 Marií Turkovou. K. Škodová musela lékárnu nechat vést provizorem a tento provizor kvůli noční službě musel bydlet v lékárně. Potřebovala proto, aby Marie Turková byt uvolnila, což se nájemníci samozřejmě nelíbilo. Marie Turková píše, že není správné, že by se z bytu musela vystěhovat, když tam už tak dlouho bydlí a dále upozorňovala na to, že majitelka domu Karla Škodová užívá v přízemí dvě místnosti a v prvním patře čtyři další. Navrhuje tedy, aby majitelka ze svých celkem šesti místností uvolnila sama jeden pro provizora. Při řízení, kterého se účastnily obě strany, zástupci města a zástupci okresního úřadu, bylo zjištěno, že majitelka má k dispozici 6 místností, ale ty obývá 8 osob (vdova po lékárníkovi Karolína Škodová, její 2 dcery, laborantka, správce lékárny, její zástupkyně, kuchařka a služebná). Proto bylo rozhodnuto, že majitelka nutně potřebuje 3 místnosti nájemnice Marie Turkové. Dále je uvedeno, že Marie Turková nemá žádných prostředků a mohla by být umístěna v okresním chudobinci, její dcera s manželem dostanou v Bakově nad Jizerou náhradní byt.¹¹

Na konci roku 1976 probíhalo stěhování lékárny do nových prostor. Centrální lékárna pomáhala se zásobením surovinami a obaly. 15. prosince 1976 proběhlo vlastní stěhování zásob, při kterém si pracovníci Centrální lékárny prostory bakovské lékárny prohlédli.¹⁷

Od roku 1976 byla součástí lékárny okresní galenická laboratoř, která připravovala léčivé přípravky pro celý okres.

1.11. 1996 nastoupila do lékárny RNDr. Jana Potužáková, která lékárnu 1.3. 1997 zprivatizovala. V lékárně pracuje spolu s manželem PharmDr. Milošel Potužákem.

152

Majitelé lékárny (nájemníci, provizoři a jiní pracovníci lékárny)

1925 - 1931 - PhMr. Jaroslav Vokáč majitel

1931 - 1937 - PhMr. Vojtěch Škoda majitel

1937 - 1948 - dědicové PhMr. Vojtěcha Škody majitelé, PhMr. Lubomír Skalský provizor, PhMr. Josef Štěpán, PhMr. Marie Mňuková, PhMr. Rudolf Poledňák, PhMr. Eleonora Lamačová, PhMr. Klaudivie Škodová provizoři

1948 - 1964 - PhMr. A. Fischl vedoucí lékárny

1964 - 1968? - PhMr. Irena Dostálová vedoucí lékárny

1968 - 1984 - PhMr. Klaudivie Škodová vedoucí lékárny

1984 - 1988 - PharmDr. Vlasta Hofhansová

1988 - 1995 - Mgr. Zdenka Pekárková

1995 - 1996 - Mgr. Ludmila Mašková

1996 - dosud - RNDr. Jana Potužáková

Lékárna U Zámku (Kosmonosy)

Mladoboleslavská ulice 361

Revoluční 197

Linhartova 243

Kosmonosy

Lékárna v Kosmonosích byla založena roku 1926. Prvním majitelem byl PhMr. Josef Havel. Ke konci roku 1937 se velice zhoršil jeho zdravotní stav, 7. září 1937 píše MUDr. Josef Číž o zdravotním stavu lékárníka v Kosmonosích, že trpí těžkou neurastenii jevící se třesením údů, bolestmi hlavy, závratěmi, vedle toho trpí i žaludečními obtížemi a celkovou tělesnou ochablostí. Kvůli svému zdravotnímu stavu byl magistr Havel donucen lékárnu pronajmout, stalo se tak 1. září 1937 a pronajmul ji PhMr. Vilému Weissovi. Pronájem trval jen necelý měsíc a od 24. září 1937 byl PhMr. Vilém Weiss majitelem. Narodil se 19. listopadu 1904. Tyrocinální zkoušku složil v Bratislavě 25. září 1926. Diplom magistra farmacie získal 26. června 1928 v Praze. Od dubna 1938 byl v lékárně zaměstnáván bratr Viléma Weisse, Dezider Weiss. Narodil se 9. února ve Velkém Berezném. Před zaměstnáním v lékárně pracoval jako propagátor u firmy Medica. Podle smlouvy, kterou bratři Weissové sepsali s bývalým majitelem Josefem Havlem 24. září 1937, byl Desider Weiss spolumajitelem lékárny.²⁵

3. května 1940 přichází na Okresní úřad Mladé Boleslavi dopis, podle kterého má být hned nahlášeno, zda je nějaká lékárna v obvodě provozována nearijcem. Okresní úřad odpovídá, že právě jediný magistr Weiss je lékárník na okresu nearijského původu. Dále uvádí, že do jeho majetku přešla lékárna řádnou koupí od předešlého majitele PhMr. Josefa Havla a koncese k samostatnému provozování lékárny mu byla udělena výnosem zemského úřadu v Praze ze dne 23. února 1938. Zemský úřad v Praze odpovídá: *„Vládním nařízením ze dne 4. července 1939, č. 136/1940 Sb. bylo upraveno právní postavení židů ve veřejném životě Protektorátu Čechy a Morava. Podle paragrafu 4, odst. 2, č. 2 cit. nař. nemohou býti Židé lékárníky. Na základě výnosu ministerstva sociální a zdravotní správy ze dne 25. června 1940 se ukládá tamnímu úřadu, aby všichni majitelé veřejných lékáren, pachtýři, odpovědní správci nebo jejich zástupci, dále magistři farmacie, nediplomovaní farmaceuti a aspirant zaměstnání ve veřejných nebo ústavních lékárnách, jsou-li Židy ve smyslu paragrafu 1 cit. nař., byli z provozu lékáren odstraněni.“*²⁵

Po odchodu PhMr. Weisse se stal majitelem PhMr. Carl Peter.

8.11. 1999 se stal vedoucím lékárny PharmDr. Eduard Masarčík, který měl lékárnu až do roku 2002 v nájmu, v tomto roce lékárnu zprivatizoval po několikaletém snažení. Téhož roku proběhla také rekonstrukce lékárny. Lékárna leží v přízemí, kde se nachází i ordinace praktického lékaře, v prvním patře se nachází dvě psychiatrické ambulance.¹⁰⁸

Majitelé lékárny (nájemníci, provizoři a jiní pracovníci lékárny)

1926 - 1937 - PhMr. Josef Havel majitel

1937 - 1941 - PhMr. Vilém Weiss majitel, Desider Weiss spolumajitel

1942 - 1944 - Carl Peter majitel

PhMr. Richard Honzovič, PhMr. Jiří Schütz, PhMr. Alena Pražáková, PhMr. Miloš Potužák,

1999 - dosud - PharmDr. Eduard Masarčík

Foučkova lékárna (Mladá Boleslav)

Rašínova ulice 177

Jičínská 177

Stalinova třída 177

Mladá Boleslav

PhMr. Karel Fouček dostal povolení od zemského úřadu k samostatnému provozování lékárny už 20. července 1931. Toto rozhodnutí potvrdilo ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy výnosem ze dne 1. dubna 1932. Koncesní listina byla doručena 8. července 1932. PhMr. Fouček žádá o prodloužení lhůty k otevření své lékárny o jeden rok, a to od 8. července 1933 do 8. července 1934. Jako důvod své žádosti uvádí, že dosud nenašel v Rašínově ulici vhodné místnosti pro zřízení lékárny. V květnu 1934 žádá o další prodloužení lhůty na otevření lékárny, protože bude muset prý v pronajatých místnostech udělat ještě nějaké adaptace a opravy. 8.7. by už musel lékárnu otevřít, ale to by nestihl jak kvůli opravám, tak kvůli úředním náležitostem, které také zaberou nějaký čas. Termín mu byl nakonec prodloužen do 8. ledna 1935.²

26. května 1934 magistr Fouček konečně podává žádost o schválení místností pro novou lékárnu. Schvalování byli přítomni Stöcker Viktor – komisař politické správy, Ing. Lehovec Karel – vrchní technický komisař a Dr. Karel Krása – vrchní zdravotní rada. Dům byl popsán jako veskrze z ohnivzdorného materiálu, tedy zděný a tvrdě krytý. Do domu je zavedeno elektrické osvětlení, plyn, voda a objekt je připojen k síti městské kanalizace. K provozu lékárny byla určena oficína, která se nacházela v přízemí v levo od hlavní chotby. Místnost byla 3,50 m vysoká a podlahová plocha byla 8,95 x 4,35 m. Oficína byla osvětlena dvěma výkladními okny, které zaujímají více než polovinu plochy celé severní stěny místnosti. V levé části výkladu byly umístěny vstupní dveře vedoucí přímo na chodník Rašínovy ulice. Vedle dveří byl umístěn noční zvonek. Stěny byly vymalovány světle žlutou barvou. K vytápění sloužila násypná regulační kamna umístěná v pozadí místnosti tak, že jimi bylo možno vytápět současně i sousední laboratoř. V oficíně byl umístěn 5,6 m dlouhý recepturní stůl a dostatečné množství úhledných regálů. Další provozní místností byla laboratoř, která byla umístěna za oficínou. Podlahová plocha byla 4,4 x 5,35 m. Laboratoř byla spojena s oficínou dveřmi 120 x 220 cm. V západní stěně laboratoře silné 60 cm byly

vedeny kouřové tahy. Inspekční pokoj byl velký 2,85 x 3,45 m. V předsíni mezi oficínou a inspekčním pokojem byly umístěny kohouty teplé a studené vody s rozměrným umyvadlem. Dále se v lékárně nacházela umývárna, zásobárna, sklepy a půda. Protokol sepsaný 13. září 1934 uvádí, že místnosti jsou zcela způsobilé pro provozování veřejné lékárny.²

Lékárna byla nakonec otevřena 5. listopadu 1934 v Rašínově ulici č. 177.

Koncese byla udělena PhMr. Karlu Foučkovi, který byl i nájemcem lékárny v Mnichově Hradišti. Hned na začátku existence lékárny v roce 1935 podával K. Fouček námitku na zřízení domácí lékárny v Krnsku doktorem Semen Hrycejem. Okresní úřad si vyžádal od PhMr. Foučka povolení nahlédnout do jeho tržních knih, aby zhodnotil, zda otevření domácí lékárny v Krnsku může ohrozit existenci lékárny. Fouček uvádí, že za necelé dva měsíce od otevření lékárny 5. listopadu do konce roku měl obrat 22 933 Kč, z toho činily nemocenské pojišťovny 7 500, 48 Kč a denní tržby ze soukromé receptury, ručního prodeje a z obchodu s léčivými specialitami byly 15 433 Kč. V roce 1935 přiznal na daň z obratu 257 053 Kč. Platby od nemocenské pojišťovny činily 72 621 Kč, od veřejné nemocnice 65 000 Kč, od lékařů a Sanatoria 8 920 Kč, privátní tržba ze soukromé receptury, ručního prodeje a z obchodu s léčivými specialitami byla 110 512 Kč. Fouček ale nezapomněl zmínit, že z obratu se musí odečíst platba od nemocnice, kterou další tři roky mít nebude, a 31 054 Kč, které platil za nájem lékárny v Mnichově Hradišti. To v souhrnu znamenalo obrat ročně skoro o 100 000 Kč menší. Své tržby tedy nepovažoval za dostatečné na to, aby existence jeho lékárny, spolu se zřízením domácí lékárny MUDr. Semen Hryceje v Krnsku, nebyla v ohrožení.^{2,7}

I přes veškeré námitky PhMr. Foučka a ostatních lékáren bylo povolení provozovat domácí lékárnu v Krnsku doktorovi Hrycejovi uděleno. Jelikož lékárna existovala až do první poloviny 60. let, k ohrožení domácí lékárnou v Krnsku zřejmě nedošlo a obrat zůstal dostatečně vysoký na to, aby se lékárna PhMr. Foučka užívala.^{2,7}

31. ledna 1936 skončil svoji službu v lékárně Ph. Mr. Karel Jílek a na jeho místo nastoupil PhMr. Vilém Wenig narozený 1. února 1907 v Losině. Dostával měsíční výplatu 1200 Kč.

Po znárodnění lékárny se do této budovy přestěhovala část nemocniční lékárny.

Majitelé lékárny (nájemci, provizoři a jiní pracovníci lékárny)

1934 - 1948? - PhMr. Karel Fouček, PhMr. Marie Foučková majitelé

1935 - 1936 - PhMr. Karel Jílek

1936 - PhMr. Vilém Wenig

6. POVÁLEČNÁ OBNOVA, ZÁSADNÍ ZMĚNY SPOLEČENSKÉHO VÝVOJE, DOPAD DO PODMÍNEK DALŠÍHO VÝVOJE LÉKÁRENSTVÍ

Lékárna Centrální s.r.o. (Mladá Boleslav)

Mírové náměstí 48

Mírové náměstí 17

Mladá Boleslav

Lékárna byla založena na začátku padesátých let 20. století (1953) a byla v Mladé Boleslavi lékárnou hlavní, mimo ní existovala jen lékárna U Komenského. Lékárna měla více oddělení a pracovalo v ní velké množství zaměstnanců. V roce 1975 bylo v lékárně 22 zaměstnanců a ani v dalších letech se jejich počet nesnižoval, roku 1983 24 zaměstnanců. Pracovníci se často střídali, ženy odcházeli na mateřskou dovolenou a někteří zaměstnanci byli propůjčováni na jiná pracoviště do Dobrovice, Bakova nad Jizerou a Dolního Bousova. K 1.10. 1989 je evidováno 26 zaměstnanců.¹⁷

Lékárna také přijímala praktikanty, v roce 1986 praktikovali Sobotková Dana (1. ročník, Hradec Králové), Fialová Ivana (1. ročník, Hradec Králové), Pavlas Robert (3. ročník, Hradec Králové), Heřmanská Iva (3. ročník, Bratislava) a ze středoškoláků Zimová Irena (1. ročník, Kolín).

Lékárna se dělila na několik částí: přípravná, výdejna, laboratoř, výbalovna, prachárna, kancelář, sklep, půda, umývárna. O každou z částí se staral tzv. patron, který měl ve svém úseku udržovat pořádek a starat se o případnou nápravu problémů.

3.5. 1965 byl lékárně udělen titul BSP (brigáda socialistické práce). Svými kolektivními i individuálními závazky se snažili zlepšit jak prostředí lékárny, tak odbornou a ideologickou úroveň. Na rok 1973 se kolektiv zavazuje, že všichni členové budou organizováni v ROH, dále že celý kolektiv zkvalitní svou práci tak, aby na něj nebyly stížnosti. K individuálním závazkům jednotlivých pracovníků patřil například závazek magistra Jampílka, že po rekonstrukci laboratoře a zavedení nových přístrojů přeškolí všechny pracovníky v jejich používání a obsluze. Každý rok kolektiv své závazky trochu měnil, ale v zásadě se stále jednalo o údržbu pracoviště, úspory, zlepšení péče o pacienty.¹⁷

Lékárna držela nepřetržitou službu ve dne i v noci a o svátcích. 1.12. 1988 se stal vedoucím lékárníkem PhMr. Jaroslav Vitek.

19. 1. 1989 se celá lékárna vymalovala a položilo se nové lino, prostory lékárny se rozšířily do prostorů po pionýrech, kde byla zřízena nová šatna, kuchyň a jídelna.¹⁷

Od roku 1993 se stala majitelkou lékárny Mgr. Jana Šmelhausová. Název lékárny se změnil z Centrální lékárna na Lékárna Centrála s.r.o. V roce 1996 se lékárna přestěhovala do nových prostor, které se nachází na protější straně náměstí. Od roku 2010 je vedoucí lékárníci Mgr. Šárka Korcová. Dnes v lékárně pracuje Mgr. Michal Gryc, Mgr. Anna Grycová a jako farmaceutické asistentky Olga Valachová a Pavla Mlejnecká.¹³⁷

Nemocniční lékárna (Mladá Boleslav)

Stalinova třída 177

tř. Lidových milicí 177

tř. Lidových milicí 1140

Jaselská 160

tř. Václava Klementa 147 (oddělení pro veřejnost)

Palackého 150/II (Laurinova 150)

Mladá Boleslav

Nemocniční lékárna od svého vzniku v padesátých letech 20. století měnila často svá stanoviště. Jedním z prvních stanovišť byla bývalá Foučková lékárna, bylo zde zřízeno oddělení přípravy sterilních léčiv.

Další část nemocniční lékárny od roku 1974 sídlila v Jíčínské ulici.

Oddělení přípravy sterilních léčiv se kolem roku 1990 přemístilo do Jaselské ulice.⁸⁶⁻⁹²

Od roku 1994 se všechna oddělení přemístila do stejného působiště v Palackého ulici.¹²⁵

V roce 2006 byla otevřena při hlavním vstupu do Klaudiánovy nemocnice (tř. Václava Klementa) Lékárna a zdravotnické potřeby.

Oddělení pro veřejnost fungovalo i v hlavní budově nemocniční lékárny v Laurinově ulici. Provoz byl ukončen pravděpodobně při otevření nové lékárny v budově oddělení interních oborů.

Vedocími nemocniční lékárny byli PhMr. S. Novák, PhMr. Vlastimil Vančura, PhMr. František Mácha.⁸⁶⁻⁹²

Provozovatelem nemocniční lékárny je Oblastní nemocnice Mladá Boleslav a. s. Dnes je vedoucí lékárník Mgr. Pavel Vele.¹⁵³

Lékárna Škoda (Mladá Boleslav)

Areál Škoda Auto, a.s.,

Tř. Václava Klementa 869

Mladá Boleslav

Lékárna vznikla v roce 1952 spolu se zdravotním střediskem. Byla umístěna v závodě Škoda, který po druhé světové válce mění název na AZNP (Automobilové závody, národní podnik), a tak se lékárna nazývala lékárna AZNP. Měla také označení 1107, 010704, 010703.

Roku 1993 došlo k privatizaci lékárny a v roce 1996 byla přesunuta v rámci areálu Škoda Auto do budovy nového zdravotního střediska. Majitelkou byla do října 2014 Mgr. Miroslava Horáková. Od října 2014 je provozovatelem Boleslavská lékárna s.r.o. Vedoucím lékárníkem je PharmDr. Jana Pechová.¹⁴⁰

Pracovníci lékárny

1958 - PhMr. Z. Neumannová vedoucí lékárník

1964 - PhMr. Jiřina Králíková vedoucí lékárník

1973 - 1989 - PhMr. Jiřina Vidnerová – vedoucí lékárník

1993 - 2014 - Mgr. Miroslava Horáková majitelka

Lékárna Dolní Bousov

Na Kolonii 274

Zahradní 616

Dolní Bousov

V roce 1953 vzniklo v areálu Technolenu zdravotní středisko a v roce 1957, již pod správou Strojtexu, se stala součástí střediska i lékárna. Tehdy fungovala jen jako výdejna léčiv. Lékárna fungovala do roku 1973 hlavně díky PhMr. Žofii Lattiové.¹⁹ Ta se 16. února 1971 účastnila schůze zdravotní a sociální komise MNV Dolní Bousov. V zápisu ze schůze je uvedeno: *„Místní lékárna zásobuje léky obvod Dolního Bousova (včetně okolí) a i Domov Důchodců Vlčí Pole. Provoz lékárny je velmi dobrý a celkový finanční obrat proti roku 1969 byl o mnoho vyšší, činil 312 000 Kčs. Bezplatně vydáno léků za rok 1970 za 228 510 Kčs. Celkově možno říci, že stížnosti nejsou (na přiděl léků) a zásobování léky je poměrně dobré.”*¹⁴⁴

Od roku 1973 do roku 1976 vedl lékárnu PhMr. František Svoboda. V roce 1976 přešel z Centrální lékárny PhMr. Ivan Dobrev, ten vedl lékárnu až do roku 2006.

Od roku 1994 se lékárna přemístila do nových prostor, v její blízkosti se nachází zdravotní středisko.¹⁹

Od roku 2007 se stali majiteli lékárny Mgr. Roman Kotyk a jeho manželka Mgr. Iveta Kotyková. Vedoucí lékárník Mgr. Roman Kotyk i Mgr. Iveta Kotyková jsou absolventy Farmaceutické fakulty v Hradci Králové. Lékárnu vedou dodnes.¹⁰⁵

Majitelé lékárny (najemníci, provizoři a jiní pracovníci lékárny)

1957 - 1964 - PhMr. Josef Čapek vedoucí lékárník

1965 - 1972 - PhMr. Žofie Lattiová vedoucí lékárník

1973 - 1976 - PhMr. František Svoboda vedoucí lékárník

1976 - 2006 - PhMr. Ivan Dobrev vedoucí lékárník

2007 - dosud - Mgr. Roman Kotyk majitel

Lékárna Jadran (Mladá Boleslav)

tř. Rudé armády 804

Václava Klementa 804

Lékárna vznikla kolem roku 1987. V roce 1988 byla vedoucí lékárny prom. pharm. Věra Švejnarová. Roku 1991 byla vedoucí lékárny PhMr. Jiřina Vidnerová.

Do roku 1991 sloužila pouze jako výdejna léčiv. Od roku 1991 se stala provozovatelem Lékárny Š + M s.r.o. Lékárna byla zrušena v roce 2003 kvůli nevyhovujícím prostorům.^{97, 108}

7. LÉKÁRENSTVÍ NA MLADOBOLSLAVSKU V PROCESU TRANSFORMACE ZDRAVOTNICTVÍ PO ROCE 1989 A JEHO SOUČASNÝ STAV

V roce 1989 bylo na území Československé republiky 890 státních lékáren. Zákonem 160/1992 byl umožněn vznik nestátních lékáren. Některé z lékáren vznikly díky restituci, kdy byl navrácen majetek původním majitelům. Takto bylo vráceno asi 300 lékáren. Další lékárny vznikaly v procesu privatizace, která probíhala ve dvou fázích – privatizace činnosti a komplexní privatizace. Rovněž docházelo ke vzniku nových lékáren. Již v roce 2003 bylo v České republice 2400 lékáren a 600 výdejen. Během deseti let došlo až k trojnásobnému zvýšení počtu lékáren.

Velké změny nastaly i v distribuci léčiv. Do roku 1991 zásobování lékáren léčivy a zdravotnickým materiálem realizoval pro Čechy a Moravu n.p. Zdravotnické zásobování a na Slovensku n.p. Medika. Zásobování lékáren probíhalo do té doby prostřednictvím objednacích knih. Veškeré objednávkové lhůty byly předem přesně stanoveny plánem. Od objednávky do dodání do lékárny uplynulo většinou 7- 10 dnů. V současnosti má každá lékárna několik distributorů a doba od objednávky do dodání je zkrácena na minimum. Zásobování léčiv je v dnešní době velice pružné.

V oblasti farmaceutického průmyslu došlo dne 1.4. 1990 k rozdělení státního podniku SPOFA a vznikly jednotlivé státní podniky, například Biotika, Farmakon, Galena, Léčiva. Tyto podniky byly zařazeny do druhé vlny kupónové privatizace a v letech 1991 – 1993 z nich postupně vznikaly akciové společnosti.

Změny nastaly i v oblasti farmaceutické kontroly, byly vytvořeny kontrolní mechanismy tak, aby nedocházelo k chybám. Zároveň je kladen větší důraz na registraci nových léčiv.

Lékárna Na Slavoji (Mladá Boleslav)

Jičínská 1140

Mladá Boleslav

Na této adrese sídlila od roku 1973 část nemocniční lékárny. Po roce 1989 se z ústavní lékárny stala běžná lékárna 1. typu. V roce 1993 došlo k odkoupení lékárny Mgr. Ludmilou Kunderátovou. Roku 1996 proběhla první rekonstrukce lékárny, interiér navrhl architekt Flašner. Po roce 2002, kdy se v nedaleko v obchodních centrech otevřely dvě nové lékárny, zažívala lékárna nelehké časy. Kvůli odlivu pacientů do těchto dvou blízkých lékáren byla majitelka nucena propustit všechny zaměstnance. V lékárně zůstala jen ona a její manžel Ing. Mikuláš Kunderát. V následujících letech se v blízkosti lékárny zřídily ordinace lékařů, dnes zde sídlí diabetolog, psychiatry, praktický lékař. Lékárna se díky přítomnosti lékařů a propagačním akcím udržela. V roce 2004 se stala provozovatelem lékárny Venea s.r.o. Roku 2013 proběhla druhá rekonstrukce lékárny, interiér navrhl architekt Dohnálek.¹⁰⁶

Lékárna 12 (Mladá Boleslav)

Jiráskova 1320

Mladá Boleslav

Lékárna je umístěna v přízemí polikliniky Modrá hvězda a byla otevřena 1.1.1994. Majitelkou a vedoucí lékárníčí je od vzniku lékárny PharmDr. Ilona Šubrtová. Interiér byl navržen Ing. arch. Flašarem.¹³⁵

Lékárna U Kohouta (Mnichovo Hradiště)

Masarykovo nám. 296/5

Mnichovo Hradiště

Lékárna vznikla v roce 1995. Provozovatelem byla Profarm s.r.o. Odborným zástupcem byla Mgr. Eliška Brojerová. Dále byl odborným zástupcem Mgr. Pavel Vele. Od roku 2005 je vlastníkem lékárny PharmDr. Miroslava Puncmanová a vedoucím lékárníkem je PharmDr. Ludmila Mašková.^{107, 108}

Lékárna Viola (Benátky nad Jizerou)

Osvoboz. politických vězňů 241,

Benátky nad Jizerou

Lékárna je umístěna na benátské poliklinice a byla otevřena 15. 9. 1995. Majitelkou byla Mgr. Vladimíra Krinwaldová a od 14. 1. 2012 se stala provozovatelem lékárna Benátky, Viola s.r.o. V lékárně pracují dvě magistry Mgr. Vladimíra Krinwaldová a Mgr. Hana Hrubá.¹⁴⁹

Lékárna Alba (Mladá Boleslav)

T. G. Masaryka 1077

Mladá Boleslav

Lékárna byla otevřena ke konci roku 1995. Majitelkou byla PharmDr. Iva Vondrášková.

Od 1.10. 2000 byla provozovatelem společnost Medicasa se sídlem Platněřská 2, Praha 1. Odbornou zástupkyní byla PharmDr. Anna Horáčková. Od 1.1.2001 společnost Medicasa přešla pod INPHARMA s.r.o., která později změnila jméno na Lékárny Lloyds s.r.o. Lékárna ukončila provoz v roce 2003.^{122,123}

Benu Lékárna (Mladá Boleslav)

U Stadionu 1234

Mladá Boleslav

Lékárna byla otevřena v březnu 1996. Majitelkou byla PharmDr. Iva Vondrášková. Lékárna byla provozována pod jménem Vera. Od září 1996 byla provozovatelem CKB Mladá Boleslav spol. s r.o.. V dubnu roku 2005 se stala provozovatelem lékárny Reginna Pharma CZ a.s. Dalším provozovatelem lékárny se stala EUROPHARM a.s. lékárna změnila název na lékárna Pharmaland. Od dubna 2012 se změnilo jméno lékárny na BENU Lékárna.^{139,154}

Lékárna Na náměstí (Benátky nad Jizerou)

Husovo náměstí 41

Benátky nad Jizerou

Lékárna byla otevřena 1.10. 1998. Od vzniku lékárny je majitelkou PharmDr. Zuzana Jelínková, která je i odbornou zástupkyní. Interiér lékárny navrhl Ing. arch. Flašar.¹²⁴

BENU Lékárna (Mladá Boleslav)

Jičínská 1349

Mladá Boleslav

Lékárna byla otevřena v roce 2000 pod názvem lékárna Jizera. Provozovatelem byla od prosince Lavitura a.s. Lékárna byla součástí obchodního centra Interspar, nyní Albert. Lékárnu od roku 2008 provozovala EUROPHARM a.s. pod názvem lékárna Pharmaland. Stejně jako jiné lékárny tohoto provozovatele změnila v dubnu 2012 název na BENU Lékárna.^{98,117}

Vedoucím lékárníkem je Mgr. Miloslava Kovářová.¹¹⁸

Lékárna U Soudu (Mladá Boleslav)

nám. Republiky 760

Mladá Boleslav, 293 01

Lékárna byla otevřena v roce 2000. Vlastníkem lékárny byla Mgr. Dana Zejvalová. Odborným zástupcem byla PharmDr. Ludmila Mašková. Od roku 2003 byla provozovatelem IPC a.s. Dnes je provozovatelem Lékárna U Soudu s.r.o., patřící IPC a.s., která provozuje lékárny po celé České Republice. Vedoucím lékárníkem je Mgr. Jitka Šťastná.¹⁰⁹

Lékárna Čtyřlístek staroměstská (Mladá Boleslav)

Staroměstské náměstí 27

Mladá Boleslav

Lékárna byla otevřena 7.1. 2001. Provozovatelem byla ALIPEX s.r.o. a vlastníkem Stefan Murawa. Od konce roku 2002 do konce roku 2004 byla vlastníkem Claudia Murawa, poté se stal vlastníkem Antonín Strolený. V létě roku 2004 byla společnost ALIPEX s.r.o. sloučena s EUROPHARM a.s a ta se stala novým provozovatelem.

Provoz lékárny byl ukončen k 30.10.2006.¹²⁰

BENU Lékárna (Mladá Boleslav)

Jičínská 1350

Mladá Boleslav

Provoz lékárny byl zahájen 12. 2. 2002 jako součást obchodního centra Olympia. Lékárna se jmenovala Rubín. Prvním provozovatelem byla Pharma Corporation s.r.o. Další provozovatel byla od prosince 2006 Lavitura a.s.. Od roku 2008 byla provozovatelem EUROPHARM a.s, lékárna se jmenovala Pharmaland. Od dubna roku 2012 se změnil název na BENU Lékárna. Odbornou zástupkyní byla od založení až do roku 2013 Mgr. Lenka Slatinová.^{98,117}

Lékárna Arkánium (Mnichovo Hradiště)

Víta Nejedlého 1497

Mnichovo Hradiště

Lékárna byla otevřena 5. 9. 2003. Majitelkou i vedoucím lékárníkem byla Mgr. Eliška Brojerová. Dříve pracovala v Centrální lékárně, pak odešla do lékárny v Benátkách nad Jizerou. Byla také odbornou zástupkyní lékárny U Kohouta. Po smrti majitelky se stala majitelkou a provozovatelkou její dcera PharmDr. Eliška Štejnarová Ph.D., která promovala v roce 2003 na fakultě v Hradci Králové. V lékárně pracovali Mgr. Zdeňka Pekárková, Mgr. Lenka Hlaváčková, Mgr. Delia Zejbrdlichová. Dnes kromě majitelky pracují v lékárně Mgr. Dana Masarčíková, Mgr. Eva Krejčířiková, Mgr. Jana Janatová a farmaceutická asistentka Václava Štejnarová a Stanislava Staňková.¹⁰⁷

Lékárna Slunečnice (Mladá Boleslav)

Erbenova 791

Mladá Boleslav

Lékárna vznikla v roce 2004. Provozovatelem byla Lékárny Š+M s.r.o. Majiteli byli PharmDr. Eduard Masarčík a Mgr. Jitka Šťastná. V lékárně pracovala Mgr. Dana Masarčíková. Lékárna byla v roce 2006 zrušena kvůli vzniku lékárny v nedalekém obchodním domě Kaufland.⁹⁷

Dr. Max LÉKÁRNA (Mladá Boleslav)

ul. U Stadionu 1276/11

Mladá Boleslav

Lékárna vznikla v roce 2005 v obchodním centru Kaufland. Provozovatelem byl BRL Center CZ s.r.o. Od roku 2007 byla provozovatelem Česká lékárna a.s., která provozovala svoje lékárny pod názvem Dr. Max LÉKÁRNY. Od listopadu 2013 se stala provozovatelem ČESKÁ LÉKÁRNA HOLDING a.s, lékárnu provozuje pod jménem Dr. Max LÉKÁRNA.^{115, 116}

Lékárna U Nemocnice (Mladá Boleslav)

Palackého 576

Mladá Boleslav

Lékárna byla založena v roce 2006. Vedoucím lékárníkem byl PharmDr. Vladko Klögler.¹¹⁹

Dr. Max LÉKÁRNA (Mladá Boleslav)

Tř. Václava Klementa 1459

Mladá Boleslav

Lékárna byla otevřena v roce 2008. Prvním provozovatelem byla DREYER s.r.o. a provozoval lékárnou pod názvem Lékárna BONDY. V roce 2009 se stala provozovatelem Česká lékárna a.s. , provozující svoje lékárny pod jménem Dr. Max LÉKÁRNA. Od listopadu 2013 je provozovatelem ČESKÁ LÉKÁRNA HOLDING a.s.^{115,121}

Dr. Max LÉKÁRNA (Mladá Boleslav)

Na Radouči 1326

Mladá Boleslav

Lékárna byla založena v roce 2009. Vedoucím lékárníkem je PharmDr. Maliarik Vladimír.¹⁴⁸

Lékárna Mandragora (Benátky nad Jizerou)

Pražská 83

Benátky nad Jizerou

Lékárna patří na Mladoboleslavsku k nejnovějším. Byla otevřena 10.10.2012. Provozovatelem je POLUHA s.r.o. Odbornou zástupkyní je Mgr. Markéta Poluhová, která promovala na Farmaceutické fakultě v Hradci Králové v roce 1999. V lékárně pracuje také Mgr. Lenka Slatinová a Mgr. Kateřina Růčková, dále v lékárně pracují ještě dvě farmaceutické asistentky.¹⁴⁷

Lékárna Meduňka (Bělá pod Bezdězem)

Máchova 499

Bělá pod Bezdězem

Lékárna byla otevřena 5.1. 2015 v nově zrekonstruovaném domě. Architektem lékárny byl Zdeněk Pohl. Lékárna leží v přízemí domu a v prvním patře má ordinaci MUDr. Martin Zelený.

Provozovatelem je AM Pharmacy s.r.o. První dva měsíce provozu lékárny byla odborným zástupcem Mgr. Lenka Slatinová, po ní toto místo zaujala PharmDr. Dana Kobzáňová, která promovala na Farmaceutické fakultě v Hradci Králové v roce 2001.⁹⁹

**Tabulka č.2: Přehledný seznam lékáren na Mladoboleslavsku
(řazeno chronologicky dle jejich vzniku)**

Lékárna	Rok vzniku	Rok zániku	Místo
U černého orla	(1539) 1743	1952?	Mladá Boleslav
Valdštejnská lékárna	1610	konec 17. století?	Dobrovice
U Zlatého lva	1798	dosud	Mnichovo Hradiště
U Božího oka	1820	1995	Benátky nad Jizerou
U Anděla strážce	(1848) 1860	dosud	Bělá pod Bezdězem
U Karla IV.	1882	1952?	Mladá Boleslav
Lékárna Dobrovice	1885	dosud	Dobrovice
U Komenského	1911	2014	Mladá Boleslav
Lékárna Bakov nad Jizerou	1925	dosud	Bakov nad Jizerou
U Zámku	1926	dosud	Kosmonosy
Foučková lékárna	1934	1958-1963?	Mladá Boleslav
Centrální lékárna	1953?	dosud	Mladá Boleslav
Nemocniční lékárna	začátek 50. let	dosud	Mladá Boleslav
Lékárna Škoda	1952	dosud	Mladá Boleslav
Lékárna Dolní Bousov	1957	dosud	Dolní Bousov
Jadran	1987	2003	Mladá Boleslav
Na Slavoji	1993	dosud	Mladá Boleslav
Lékárna 12	1994	dosud	Mladá Boleslav
U Kohouta	1995	dosud	Mnichovo Hradiště
Viola	1995	dosud	Benátky nad Jizerou
Alba	1995	2003	Mladá Boleslav
BENU Lékárna (Vera)	1996	dosud	Mladá Boleslav
Na náměstí	1998	dosud	Benátky nad Jizerou
BENU Lékárna (Jizera)	2000	dosud	Mladá Boleslav
U Soudu	2000	dosud	Mladá Boleslav
Čtyřlístek Staroměstská	2001	2006	Mladá Boleslav
BENU Lékárna (Rubín)	2002	dosud	Mladá Boleslav
Lékárna Arkánium	2003	dosud	Mnichovo Hradiště
Slunečnice	2004	2006	Mladá Boleslav
Dr. Max LÉKÁRNA (Kaufland)	2005	dosud	Mladá Boleslav
Dr. Max LÉKÁRNA (Bondy centrum)	2008	dosud	Mladá Boleslav
Dr. Max LÉKÁRNA (Supermarket Albert)	2009	dosud	Mladá Boleslav
Mandragora	2012	dosud	Benátky nad Jizerou
Meduňka	2015	dosud	Bělá pod Bezdězem
U nemocnice	2006	?	Mladá Boleslav

8. ZÁVĚR

V diplomové práci byly popsány jednotlivé vývojové etapy lékárenství na území Mladoboleslavska. Nejprve jsem se zabývala historickým vývojem města Mladé Boleslavi a jeho blízkého okolí. Zároveň jsou zde zachycena specifika zdravotnictví a lékárenství v jednotlivých obdobích. Podařilo se mi zdokumentovat chronologický vývoj lékáren na území Mladoboleslavska. (viz. tabulka)

Velká část mé práce vychází z údajů, které jsem čerpala v archivech, kde jsem měla možnost nahlédnout do velmi starých spisů. Dalším zdrojem informací byly kroniky některých lékáren, kde byly zaznamenány mnohé historické události, vývoj lékárny, její majitelé, zaměstnanci. V novodobých lékárnách jsem se dozvěděla nejvíce informací od jejich majitelů. Ne vždy byly informace úplné a snaha dohledat některé materiály byla někdy marná.

Vzhledem k tomu, že mě historické údaje některých lékáren velmi zaujaly, zajímalo mne, zda zaměstnanci mají povědomí o historii svého pracoviště. Při zpracování mé práce jsem navštívila velké množství lékáren našeho okresu. Měla jsem možnost mluvit nejen s majiteli lékáren, ale i ostatními zaměstnanci. Zeptala jsem se, zda vědí, kdy byla jejich lékárna založena. Zjistila jsem, že většina nezná historii své lékárny, vyjma lékáren současných. Byly však výjimky. Naopak někteří majitelé měli dostatek informací a přehled o historii své lékárny, často s úctou schraňovali její staré historické vybavení.

Území Mladoboleslavska rozhodně patří k místům s bohatou historií lékárenství, o čemž svědčí i zachovalé staré lékárny. Nejstarší lékárnou doposud existující je lékárna U zlatého lva v Mnichově Hradišti. Tato lékárna vznikla v roce 1798. Další historická lékárna se nacházejí v Bělé pod Bezdězem.

Lékárny, které vznikaly po 2. světové válce, ale i moderní, nové lékárny a jejich vybavení svědčí o neustálém vývoji lékárenství.

Jsem přesvědčena, že historie lékárenství bude i nadále pokračovat a že vztah mezi lékárníkem a klientem (pacientem) nepřestane existovat. Cenné rady, jež lékárníci poskytují, nenahradí internetové e-shopy.

Závěrem chci napsat, že pro mne bude poctou spoluvytvářet další historii lékárenství.

9. POUŽITÁ LITERATURA A PRAMENY

1. BAREŠ, František. Paměti města Mladé Boleslavě (I.,II.).1.vyd. Brno: GARN, 2013
2. Archiv města Mladá Boleslav, ObÚ Mladá Boleslav 1916 - 1936, karton 171
3. Archiv města Mladá Boleslav, OÚ Mladá Boleslav,karton 13, listy 336- 340, 341-350,
4. Archiv města Mladá Boleslav , OÚ Mladá Boleslav, karton 13
5. Archiv města Mladá Boleslav , karton 7/5, list 69, list 293
6. Archiv města Mladá Boleslav, OÚ Mladá Boleslav,karton 13 - 7/5, Dobrovice
7. Archiv města Mladá Boleslav, OÚ Mladá Boleslav,karton 13
8. Pražské noviny, červenec 1910
9. Pražské noviny, listopad 1909
10. SEDLÁČEK, Antonín. Paměti města Dobrovice a jeho okolí. 1. Brno: GARN, 2013
11. Archiv města Mladá Boleslav, fond 1205, Lékárna Bakov nad Jizerou
12. PRŮŠKOVÁ, Helena. *Můj dům, můj hrad*. 1. vyd. Mnichovo Hradiště: Společnost přátel barokní kultury, 2006, s.90-97, [14] s. obr. příl. ISBN 80-239-8279-6.
13. RUDOLF, Václav František. *Staré obrázky boleslavské*. 3. vyd. Mladá Boleslav: Muzeum Mladoboleslavska, 2013, s.97-99 ISBN 978-80-260-4193-1.
14. BENEŠ .], [ed. Luděk.]. *Mladoboleslavsko v proměnách času*. 1. vyd. Praha: Nakl. Libri, 1997. ISBN 80-859-8334-6
15. HERČÍK, Karel. *Špitál, kasárna a penzisté* [online]. [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: http://www.mb-net.cz/vismo/osnova.asp?id_org=9629
16. PETR, Mistoler. *Historie Psychiatrické léčebny Kosmonosy* [online]. [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: <http://www.psychiatr.org/files/historie-psychiatricke-lecebny-kosmonosy.pdf>
17. Deník Centrální lékárny
18. BEDNÁŘ, Vladimír. *Stezkami domova*. 1. vyd.ProChemie Trans, s.r.o., 2002

19. BENEŠ, Luděk. *Dolní Bousov: moje město : krajina, historie a současnost Dolního Bousova a okolí*. 1. Dolní Bousov: Městský úřad Dolní Bousov, 2000, 144 s., [16] s. barev. obr. příl. ISBN 80-238-5840-8
20. BÍLEK, Karol. *Malé dějiny Sobotecka: Příroda, osobnosti, data, události, II. díl - od roku 1850*. Sobotka: MS Polygrafie, 2013. ISBN 978-80-260-5391-0
21. Archiv Českého farmaceutického muzea Kuks, Fond Hlavního gremia lékárníků Praha, 1820-1823
22. Archiv Českého farmaceutického muzea Kuks, Fond Hlavního gremia lékárníků Praha, Gremiální matrika, (cca 1800-1820)
23. Archiv Českého farmaceutického muzea Kuks, Fond Hlavního gremia lékárníků Praha, Gremiální matrika, (1820- cca 1855)
24. HEROLD, Jan. *Mnichovohradišsko přírodou a památkami*. 2. Mnichovo Hradiště, 1928
25. Archiv města Mladá Boleslav, ONV 1937-1945, IČ 404
26. RAMEŠOVÁ, Milada (ed.). *Kosmonosy, Horní Stakory: Průvodce po historii, kulturních a přírodních památkách*. Kosmonosy: Historický klub Osvětové besedy v Kosmonosích, 2000, s. 9-12
27. PRŮŠKOVÁ, Helena. *Život na Ostrově svaté Anny*. 1. vyd. Mnichovo Hradiště: Společnost přátel barokní kultury, 2004, 87 s. ISBN 80-239-2990-9
28. *Klaudianova nemocnice* [online]. [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: <http://www.klaudianovanemocnice.cz/aktuality/tiskove-zpravy/489-v-arealu-nemocnice-roste-novy-pavilon>
29. KLOUDAN, Ladislav, Stanislav BACHTÍK a Vladislav ZLÁMAL. *Mladá Boleslav: Lysá nad Labem, Nové Benátky*. Brno: Národohospodářská propagace Čech a Moravy, 1941, s. 67-83
30. *Historie Kliniky Dr. Pírka očima zakladatele* [online]. [cit. 2015-07-15]. Dostupné z: http://www.drpirek.cz/index.php?option=com_content
31. *Charakteristika okresu Mladá Boleslav | ČSÚ pro Středočeský kraj* [online]. [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/charakteristika_okresu_mlada_boleslav
32. TŘÍSKO, Jiří. *Historie - Město Bakov nad Jizerou* [online]. [cit. 2015-07-07]. Dostupné z: <http://www.bakovnj.cz/cs/turista/o-bakovu/historie.html>
33. BEDNÁŘ, Vladimír. *Bakov nad Jizerou v zrcadle staletí: K 500. výročí udělení městských práv*

34. *Historie Mnichova Hradiště* [online]. [cit. 2015-07-10]. Dostupné z: <http://www.mnhradiste.cz/mesto/historie>
35. HEROLD, Jan. *Mnichovohradištsko: přírodou a památkami*. 2. Mnichovo Hradiště: Odbor klubu československých turistů, 1928
36. Bělá pod Bezdězem: město Smetanova Tajemství, vstupní brána do Máchova kraje. 1. vyd. Bělá pod Bezdězem: Město Bělá pod Bezdězem, 1997
37. Benátky nad Jizerou: historie v obrazech. Benátky nad Jizerou: Město Benátky nad Jizerou, 1999
38. HERČÍK, Karel. *Dobrovice: 450 let městem : 1558-2008*. 1. vyd. Dobrovice: Město Dobrovice, 2008, 159 s. ISBN 978-80-254-1991-5.
39. ULČOVÁ, Dita. *Historie ošetrovatelství v regionu Mladá Boleslav*. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze 1. lékařská fakulta. Vedoucí práce PhDr. Pavla Pavlíková.
40. Lékárnický kalendář, 1882, str. 99 - 101
41. Lékárnický kalendář, 1883, str. 74 - 76
42. Lékárnický kalendář. 1884, str. 67 -73
43. Lékárnický kalendář, 1884, str. 52 - 55
44. Lékárnický kalendář, 1886, str. 142 - 146
45. Lékárnický kalendář, 1887, str. 88 - 91
46. Lékárnický kalendář, 1888, str. 97 - 100
47. Lékárnický kalendář, 1889, str. 90 - 92
48. Lékárnický kalendář, 1890, str. 92 - 94
49. Lékárnický kalendář, 1891, str. 161 - 163
50. Lékárnický kalendář, 1892, str. 149 - 151
51. Lékárnický kalendář, 1893, str. 132 - 134
52. Lékárnický kalendář, 1895, str. 106 - 109
53. Lékárnický kalendář, 1896, str. 180 - 183
54. Lékárnický kalendář, 1897, str. 183 - 185
55. Lékárnický kalendář, 1898, str. 191 - 194
56. Lékárnický kalendář, 1899, str. 189 - 192

57. Lékárnický kalendář, 1900, str 177
58. Lékárnický kalendář, 1901, str. 198 - 201
59. Lékárnický kalendář, 1902, str. 165 - 169
60. Lékárnický kalendář, 1903, str. 169 - 171
61. Lékárnický kalendář, 1904, str. 43 - 48
62. Lékárnický kalendář, 1905, str. 43 - 48
63. Lékárnický kalendář, 1906, str. 157 - 160
64. Lékárnický kalendář, 1907, str. 139 - 142
65. Lékárnický kalendář, 1908, str 139 - 142
66. Lékárnický kalendář, 1910, str. 143 - 144
67. Lékárnický kalendář, 1911, str. 102 - 104
68. Lékárnický kalendář, 1913, str. 119 - 121
69. Lékárnický kalendář, 1914, str. 79 - 81
70. Lékárnický kalendář, 1915, str. 85 - 87
71. Lékárnický kalendář, 1916, str. 52 - 55
72. Lékárnický kalendář, 1917, str. 62 - 65
73. Lékárnický kalendář, 1920, str. 40 - 41
74. Lékárnický kalendář, 1924, str. 376 - 385
75. Lékárnický kalendář, 1925, str. 228
76. Lékárnický kalendář, 1927, str. 316 - 322
77. Lékárnický kalendář, 1929, str. 84 - 117
78. Lékárnický kalendář, 1931, str. 112 - 154
79. Lékárnický kalendář, 1933, str. 145- 166
80. Lékárnický kalendář, 1934, str. 155 - 166
81. Lékárenská ročenka, 1936, str. 197 - 200
82. Lékárenská ročenka, 1938, str. 191 - 207
83. Lékárnická ročenka, 1939, str. 155 - 165

84. Lékárenská ročenka, 1943, str. 148 - 162
85. Lékárenská ročenka, 1948, str. 151 - 178
86. Lékárenská ročenka, 1958, str. 80
87. Lékárenská ročenka, 1964, str. 124
88. Lékárenská ročenka, 1973, str. 175
89. Lékárenská ročenka, 1977-1978, str. 317
90. Lékárenská ročenka, 1983-1984
91. Lékárenská ročenka, 1987-1988, str. 275
92. Lékárenská ročenka, 1991-1992, str. 224 - 225
93. Adresář zdravotnických zařízení v České Republice, 2. část, Zařízení lékárenské péče, ÚZIS 1994
94. Adresář zdravotnických zařízení v České Republice, 2. část, Zařízení lékárenské péče, ÚZIS 1997
95. Adresář zdravotnických zařízení v České Republice, 2. část, Zařízení lékárenské péče, ÚZIS 2000
96. RUSEK, Václav. Od šamanství k lékárně. In: BRONCOVÁ, Dagmar (ed.) a . *Historie farmacie v Českých zemích*. Praha: MILPO MEDIA, 2003. ISBN 80-86098-30-3
97. Informace poskytla Mgr. Dana Masarčíková
98. Informace poskytla Mgr. Lenka Slatinová
99. Informace poskytl PharmDr. Michal Mlynář
100. *Mladá Boleslav s názvy obcí, barevně* [online]. [cit. 2015-08-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/11240/17910616/Mlad%25C3%25A1%2520Boleslav.gif/c0f63503-b151-4e82-9b31-ee1cae1e7be9?version=1.0>
101. Archiv města Mladá Boleslav, Fond Lékárna Bakov nad Jizerou, 1921 – 1942
102. TRTÍLEK, Vlastimil. *Mladá Boleslav: Od minulosti k dnešku*. 1. Turnov: Severografia, 1974
103. MĚSTECKÁ, Sylva. *Mladá Boleslav*. Vyd. 1. Praha: Paseka, 2011, 73 s., [96] s. obr. příl. Zmizelé Čechy. ISBN 978-80-7432-094-1
104. Informace poskytla Alena Štědroňová
105. Informace poskytl Mgr. Roman Kotyk

106. Informace poskytl Ing. Mikuláš Kunderát
107. Informace poskytla PharmDr. Eliška Štejnarová Ph.D .
108. Informace poskytl PharmDr. Eduard Masarčík
109. Informace poskytli pracovníci lékárny U Soudu
110. *Lékárna U Soudu* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.ipcgroup.cz/lekarna-info/lekarna-u-soudu/?lekarnaId=18>
111. *Mapa města Mladá Boleslav* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.kinsky-media.cz/mlada-boleslav/mapa-mlada-boleslav.pdf>
112. *Lékárna - Mapy google* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/search/lékárna/@50.2928749,14.8272752,14.57z>
113. *Mapy google* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/Lékárna+U+kohouta/@50.5218409,14.9740255,17z/data=!4m5!1m2!2m1!1zbMOpa8Ohcm5hIGluaWNob3ZviGhyYWRpxaF0xJs!3m1!1s0x0000000000000000:0x6ffe15e5897ccb80>
114. *Vlastní body • Mapy.cz* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <http://www.mapy.cz/zakladni?vlastni-body&x=14.8003805&y=50.5037641&z=17&ut=Lékárna%20Meduňka&ut=Lékárna%20Bělá&uc=952zJx-Qbhgw0emc&ud=Máchova%20499%2C%20Bělá%20pod%20Bezdězem%2C%20294%2021%2C%20okres%20Mladá%20Boleslav&ud=Masarykovo%20náměst%20C3%20AD%2019%2C%20Bělá%20pod%20Bezdězem%2C%20294%2021%2C%20okres%20Mladá%20Boleslav>
115. *Česká lékárna, a.s. | Rejstřík firem a osob - FIRMO* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.firmo.cz/cs/spolecnost/26230071/ceska-lekarnaas#tabs:basic-info>
116. Informace poskytla PharmDr. Anna Horáčková
117. *BENU Česká republika a.s.* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://rejstrik.finance.cz/49621173-benu-ceska-republika-a-s/>
118. *Seznam lékáren a lékárníků | Česká lékárnická komora* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://www.lekarnici.cz/Pro-verejnost/Seznam-lekaren.aspx>
119. *PŘEHLED NOVÝCH LÉKÁREN A OOVĽ SCHVÁLENÝCH SÚKL VE IV. ČTVRTLETÍ 2006* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=27&ved=0CDsQFjAGOBQrFQoTCJKMpuG7xMcCFUVcFAodEpQGpw&url=http%3A%2F%2Fwww.sukl.cz%2Ffile%2F11124_1_1%2F&ei=sX7cVdLvBMW4UZK0mrgK&usg=AFQjCNGJQtpK8mteje3-hpnlJmeRFZ9ZAA&sig2=rKXf4Ldq8--sXTRWi2GCPA
120. Informace poskytla PharmDr. Alena Sušická

121. DREYER s.r.o., *Lékárna BONDY (Mladá Boleslav) - Najisto.cz* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://najisto.centrum.cz/1882719/dreyer-sro-lekarna-bondy/>
122. *Pro Pentu je rok 2012 rokem akvizic v lékárenství* [online]. [cit. 2015-08-22]. Dostupné z: <http://lekarenstvi.apatykar.info/lekarenstvi-u-nas/clanek-2138/>
123. Informace poskytla Radka Oudrnická
124. Informace poskytla PharmDr. Zuzana Jelínková
125. Historie. *Klaudiánova nemocnice* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <http://www.klaudianovanemocnice.cz/o-nemocnici/historie>
126. *Lékárna Dobrovice – Mapy Google* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/Lékárna+Dobrovice/@50.3659007,14.9602529,15z/data=!4m2!3m1!1s0x470bfff630d6ef17:0x499a221a579332a9>
127. *Lékárna Dolní Bousov S.r.o. – Mapy Google* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/Lékárna+Doln%C3%AD+Bousov+S.r.o./@50.4374501,15.1284554,16z/data=!4m2!3m1!1s0x470ea9542004c445:0xc1b811634e0d5ced>
128. *Lékárna U Zámku - Masarčík Eduard PharmDr. – Mapy Google* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <https://www.google.cz/maps/place/Lékárna+U+Zámku+-+Masarč%C3%ADk+Eduard+PharmDr./@50.440078,14.9256031,15z/data=!4m2!3m1!1s0x4709544455814daf:0x5f14bae3ba98e989>
129. *Lékárna - Potužáková Jana RNDr. – Mapy Google* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/place/Lékárna+-+Potužáková+Jana+RNDr./@50.479333,14.9407268,15z/data=!4m2!3m1!1s0x0:0x7635f10e9185160d>
130. *Lékárna U Zámku - Masarčík Eduard PharmDr. – Mapy Google* [online]. [cit. 2015-08-27]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/place/Lékárna+U+Zámku+-+Masarč%C3%ADk+Eduard+PharmDr./@50.440078,14.9256031,15z/data=!4m2!3m1!1s0x4709544455814daf:0x5f14bae3ba98e989>
131. Muzeum města Mnichovo Hradiště, fond V. Sekera-převod z fary
132. Muzeum města Mnichovo Hradiště, fond Písemná pozůstalost lékárníka V. Sekery a Marie Tolarové
133. Informace a fotografie poskytl Mgr. Jan Honců
134. vlastní fotografie
135. Informace poskytla PharmDr. Ilona Šubrtová
136. Informace poskytl Mgr. Aleš Müller

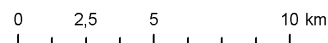
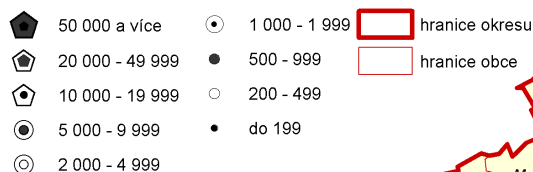
137. Informace poskytla PharmDr. Anna Grycová
138. Loreta a Campanilla. Oficiální stránky Města Kosmonosy [online]. [cit. 2015-08-30]. Dostupné z: <http://www.kosmonosy.cz/mesto/historie/pamatky/loreta-a-campanilla/>
139. Informace poskytla p. Grolmusová
140. Informace poskytla PharmDr. Jana Pechová
141. ŘÍHOVÁ, Milada. *Kapitoly z dějin lékařství*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005, s. 125-132. ISBN 80-246-1021-3
142. Poliklinika Škoda, Mladá Boleslav. *Polikliniky v České Republice* [online]. [cit. 2015-09-04]. Dostupné z: <http://www.ceskapoliklinika.cz/poliklinika-skoda-mlada-boleslav>
143. Archiv města Mladá Boleslav, MNV Bělá pod Bezdězem, IČ 639, list 3
144. Archiv města Mladá Boleslav, MNV Dolní Bousov, IČ 36, list 161
145. RUSEK, Václav. Věk objevů. In: BRONCOVÁ, Dagmar (ed.) a . *Historie farmacie v Českých zemích*. Praha: MILPO MEDIA, 2003. ISBN 80-86098-30-3
146. LISÁ, Martina, Václav RUSEK a Vladimír SMEČKA. Lékárenství ve dvacátém století. In: BRONCOVÁ, Dagmar (ed.) a . *Historie farmacie v Českých zemích*. Praha: MILPO MEDIA, 2003. ISBN 80-86098-30-3
147. Informace poskytla Mgr. Markéta Poluhová
148. Dr.Max LÉKÁRNA, Státní ústav pro kontrolu léčiv. *Státní ústav pro kontrolu léčiv* [online]. [cit. 2015-09-04]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/lekarna/26995024000>
149. Informace poskytla Mgr. Vladimíra Krinwaldová
150. Archiv města Mladá Boleslav, ONV Mladá Boleslav, IČ 402
151. Archiv města Mladá Boleslav, MNV Mnichovo Hradiště, karton 143, 144
152. Informace poskytla RNDr. Jana Potužáková
153. Nemocniční lékárna, Státní ústav pro kontrolu léčiv. *Státní ústav pro kontrolu léčiv* [online]. [cit. 2015-09-04]. Dostupné z: <http://www.sukl.cz/lekarna/26995050000>
154. * REGINNA PHARMA CZ a.s., IČO: 26512297, , PSČ | obchodní rejstřík, registr firem [online]. [cit. 2015-09-08]. Dostupné z: <http://www.setrnakancelar.cz:8080/firma-reginna-pharma-cz-a-s-26512297>

10. PŘÍLOHY

- PŘÍLOHA 1 – Mapa okresu Mladá Boleslav
- PŘÍLOHA 2 - Mapa Mladé Boleslavi, rok 1842
- PŘÍLOHA 3 - Mapa Mladé Boleslavi, současnost
- PŘÍLOHA 4 – Lékárna U černého orla
- PŘÍLOHA 5 – Lékárna U Karla IV.
- PŘÍLOHA 6 – Lékárna U Komenského
- PŘÍLOHA 7 – Foučkova lékárna
- PŘÍLOHA 8 – Lékárna Centrální (Centrální lékárna)
- PŘÍLOHA 9 - Nemocniční lékárna
- PŘÍLOHA 10 – Lékárna Škoda
- PŘÍLOHA 11 – Lékárna v Benátkách nad Jizerou (U božího oka)
- PŘÍLOHA 12 – Umístění současných lékáren v Benátkách nad Jizerou
- PŘÍLOHA 13 – Lékárna Viola
- PŘÍLOHA 14 - Lékárna Na náměstí
- PŘÍLOHA 15 – Lékárna Mandragora
- PŘÍLOHA 16 – Umístění lékárny v Kosmonosích
- PŘÍLOHA 17- Lékárna U Zámku
- PŘÍLOHA 18 - Umístění lékáren v Mnichově Hradišti
- PŘÍLOHA 19 – Lékárna U Zlatého lva
- PŘÍLOHA 20 – Lékárna Arkánium
- PŘÍLOHA 21 – Lékárna U Kohouta
- PŘÍLOHA 22 - Umístění lékáren v Bělé pod Bezdězem
- PŘÍLOHA 23 – Lékárna Bělá
- PŘÍLOHA 24 – Lékárna Meduňka
- PŘÍLOHA 25 - Umístění lékárny v Dolním Bousov
- PŘÍLOHA 26 - Lékárna Dolní Bousov
- PŘÍLOHA 27 – Umístění lékárny v Dobrovici
- PŘÍLOHA 28 – Lékárna Dobrovice
- PŘÍLOHA 29 – Umístění lékárny v Bakově nad Jizerou
- PŘÍLOHA 30 – Lékárna Bakov

ADMINISTRATIVNÍ ROZDĚLENÍ OKRESU MLADÁ BOLESLAV - STAV K 1.1.2008

Počet obyvatel v obci

NÁZEV MĚSTA

Název městyse

Název ostatních obcí

Průměrný počet obyvatel obce = 1 006

Největší: 1. Mladá Boleslav = 44 602
2. Mníchovo Hradiště = 8 575
3. Benátky nad Jizerou = 7 157

Nejmenší: 1. Neveklovice = 45
2. Rabakov = 49
3. Kluky = 71

Průměrná rozloha obce (ha) = 852

Největší: 1. Bělá pod Bezdězem = 6 320
2. Kněžmost = 4 045
3. Benátky nad Jizerou = 3 547

Nejmenší: 1. Josefův Důl = 66
2. Kovaň = 163
3. Koryta = 166

PŘÍLOHA 4

Seznam surovin pořízený při kontrole lékárny U černého orla okolo roku 1918²

Jungbunzlau

Summa
ÚČET
za odebrané léky z lékárny
u černého orla
v Mladé Boleslavi. na sklade choruvyhol.
Kauzi s R. okresni hejtmanskú zde!

Verzeichnis
RECHNUNG
abgen. Arznei aus der Apotheke
zum schwarzen Adler
in Jungbunzlau.

Číslo Nro.	Měsíc Monat	den Tag	JMÉNO: NAME:	DRUH LÉKŮ: FORM DER ARZNEI:	Lásoba	K	h
			Acetanlid.			1 000	
			Acetphosactrid.		200	2 000	
			Acidum acetylo-salicylic.		3 000	50 000	
			benzoicum e. resin.		300	100	
			" borianum		300	70 000	
			" lacticum		100	1 000	
			" pyrogallium		100	250	
			" salicylicum		2 000	10 000	
			" tannicum		100	10 000	
			" tannic.-Diacetylic.			100	
			Agar-Agar				
			Agmin				
			Ainol		10	100	
			Albargin		10	250	
			Aluminium tannicum			10 000	
			Alco		200	1 000	
			Alsol				
			Aluminium aceticum				
			Aluminium acetic. tartaric.		200	1 000	
			Amylenhydrat		3	10	
			Antifebrinum		100	1 500	
			Antipypticum Coffeae-citric.		2 000	20 000	
			" Salicylicum		100	10 000	
			Amorphinhydrat		1	10	
			Anaroba depurata			200	
			Arccolinum				
			Argentum colloidalis			10	
			Argentum proteicis.		250	2 000	
			Argonia		10	250	
			Aristochin				

Číslo	Měsíc	den	JMÉNO:	DRUH LÉKU:	K	h
Nro.	Monat	Tag	NAME:	FORM DER ARZNEI:		
			Aspirin		10	000
			Balsamum Capivi natur.		1	000
			Bals. Peruvianum artificial.			
			" " verum		1	000
			" Styriac			5000
			Pimentum Carbonium		250	1000
			" oxydato-gall.		100	1000
			" subgallium		150	5000
			" subnitrium		150	5000
			" subsalicylicum		150	5000
			" Tribromphenylic.		10	250
			Bulbus Scillae.			5000
			Calcium glycerio-phosphor.			250
			" hypophosphoros.		100	250
			" lactium		100	250
			Campshora artificiale			
			" raffinata n. min.		300	20 000
			Carageon.		150	100
			Chininum bisulfuric.		200	1000
			" ferro-citric.		200	1000
			" hydrochlorium		200	2000
			" sulfuricum		300	3000
			" tannicum		10	100
			" valerianicum		20	50
			Aloralhydrat	Hydroxypropyl	1000	10 000
			Chrysoarabinum		200	200
			Cocainum hydrochlor.		100	500
			Codeinum hydrochlor.		250	3000
			" phosphor.		100	3000
			Coffeinum citricum			100
			" Nitro-benzicum		200	3000
			" " - salicyllisum		200	3000
			" porum		100	500
			Collargol			50
			Cortex Chinae		1	10 000
			" Cinnamon		1000	1000
			" Quillayae		250	250
			Oxosotal		1000	15000
			Dermatol			1000

Císlo	Měsíc	den	JMÉNO:	DRUH LÉKU:	K	h
Nr2	Monat	Tag	NAME:	FORM DER ARZNEI:		
			<i>Dionin</i>		25	250
			<i>Dinretin</i>			5000
			<i>Duodal</i>			5000
			<i>Euch'sinium</i>		250	500
			<i>Extractum Aloë's</i>		100	500
			" <i>China fluid.</i>		100	5000
			" <i>sicc.</i>			250
			" <i>Conium fluidum</i>		50	20000
			<i>Extractum Cubebarum</i>			
			" <i>Hydrastis canad.</i>		400	2000
			" <i>Ipsii</i>		100	500
			" <i>Ratanhiae</i>		100	100
			" <i>Rhei chinens.</i>		100	100
			" <i>" Conyos.</i>		50	50
			" <i>Cerillae</i>		50	50
			" <i>Senegae</i>			
			" <i>Strychni.</i>		100	300
			<i>Ferum glycerino-phosphor.</i>		200	500
			" <i>hypophosphores.</i>		200	500
			" <i>lactium</i>		100	300
			<i>Flores Cinnae</i>		500	3000
			<i>Foliae Sennae</i>		250	10000
			" <i>" forapar.</i>		250	5000
			<i>Fructus Cubebae</i>			
			" <i>Sennae</i>			20000
			" <i>Tamarindi</i>		100	1000
			<i>Gallae</i>		1000	1000
			<i>Gummi Acaciae</i>			10000
			<i>Guaiacolum carbonium</i>			10000
			" <i>liquidum</i>		100	200
			<i>Heroin</i>		20	250
			<i>Homomethylentetramin.</i>		250	10000
			<i>Homatropium.</i>			
			<i>Hydragyrum bichl. ammor.</i>		1000	10000
			" <i>chloratum nite</i>		100	2000
			" <i>oxyacatum</i>		1	10
			" <i>oxydatum flavum</i>		200	500
			" <i>" rubrum</i>		100	200
			" <i>salicylicum</i>		25	50
			" <i>succinimidatum</i>			
			" <i>Tannicum</i>			10

Ordo N ^o	Mense Monat	die Tag	INENS: NAME:	DRUG LEKU: FORM DER ARZNEI:	K	h
			Hydrastininum			
			Jodoformium		100	1000
			Jodum purum		1000	1000
			Kallium glycerio-phosphor.			100
			" Hypophosphoratum			100
			" Jodatium			10 100
			" Sulfo-gueiacolic.		400	2500
			" Sulfuratum pro Balneo		100	150
			Kresotum carbonicum klyf. lq			10 000
			" purum		100	150
			Laudanum			
			Linimentum e Jopur. comp. r. min			20 000
			Lithium carbonicum		100	250
			" salicyl.		100	250
			Manganum glycerio-phosphor.			100
			" Hypophosphor.			100
			Kanna. - min		100	1000
			Menthol r. cryst.		100	1000
			" salicyl.			
			" valerianic.			
			Morotan		100	100
			Methylvitamin			
			Methyl salicyl.			
			Nigraemin		500	5000
			Morphium aceticum		20	
			" aethyl-hydrochlor.			100
			" Triacetylium			100
			" " hydrochlor.			
			" hydrochloricum		500	2000
			" Lösung.			
			Natrium boracicum		200	10000
			" glycer-phosphor.			100
			" Hypophosphor.		1000	1000
			" Jodatium			20000
			" salicylicum			25000
			Oleum camphoratum		100	100
			" Santali		100	1000
			Pyrim		250	2000
			Pyrim basicum		50	100
			" Tannicum		50	100
			Pantopon.		1	25

Dislo	Město	den	JMÉNO:	DRUH LÉKU:	K	h
Nr	Monat	Tag	NAME:	FORM DER ARZNEI:		
			Caraldehyd	K. prunum	2000	2000
			Peppinum		200	1000
			Peptomum			
			Peruol			
			Theriacetia		1000	3000
			Phenolphthalein		10	100
			Phenolphthalein Pastillen		1000	3000
			Phenolum Salicyl.		1000	10000
			Physostigmin solut. 7. Sulfur.		5	5
			Pilocarpinum hydrochlor.		5	50
			Prunum acet. crystallizat.		5000	10000
			(Pharmacopoevare)			
			Prunum acetis. boricum		20000	100000
			Solutum (Pharmacopoevare)			
			Protargol		150	4000
			Pulpa Tamenindi			
			Radix Hydrastidis canad.			
			" Jalapae			
			" Ipoeuanhae		500	2000
			" Ratanhiae		1000	2000
			" Rhei chinensis.		1000	10000
			" Salop.		100	1000
			" Senegae		400	5000
			Rernia Jalapae			500
			" Mastix			250
			" Podophylli			250
			Salizina		1000	5000
			Salol			2000
			Scutonium		100	250
			Scopolaminum hydrobromic.			
			" hydrochlor.			
			Semen Saba-dillae			5000
			" Strophantae		500	2000
			" Strychni		500	2000
			Sorogol-Kalium		50	150
			" Natrium		50	250
			" Zinnum		50	250
			Spiritus camphoratus	2 min	5000	100000
			Stibium Kalio-tartariacum		1000	1000
			" pulfur. aurantiac.		500	2000
			Stybarium visci.		50	100

Číslo Nř	Měsíc Monat	den Tag	JMÉNO: NAME:	DRUH LÉKU: FORM DER ARZNEI:	K	h
			<i>Syrub. Kal. sulfoguaricol.</i>		5000	400 000
			<i>Tannalbin.</i>			5000
			<i>Tannigon.</i>		200	2000
			<i>Tanninum albumiatum</i>			100
			" <i>Diacetylium.</i>			
			<i>Tannoform</i>		100	1000
			<i>Theobrominum purum.</i>			100
			" <i>Natrii-aceticum</i>			100
			" " <i>-benzoicum.</i>			2000
			" " <i>-sclizyllum.</i>			5000
			<i>Theophyllum purum</i>			
			" <i>Natrii aceticum</i>			100
			" " <i>sclizyllum</i>			100
			<i>Theocin</i>			100
			<i>Theocol</i>		300	2000
			<i>Thymol</i>		50	200
			<i>Tinctura Aloë</i>		300	300
			" <i>Chinæ compos.</i>		5000	20000
			" " <i>simplex</i>		2000	10000
			" <i>Gallæ</i>		1000	2000
			" <i>Salapæ</i>			
			" <i>Todi</i>		2000	10000
			" <i>Toxocamarhæ</i>		1000	1000
			" <i>Goi benzoica</i>			
			" " <i>crocata</i>		100	250
			" " <i>simplex</i>		5000	20000
			" <i>Ratanhiæ</i>			5000
			" <i>Strophanti</i>		1000	5000
			" <i>Strychni</i>		1000	5000
			<i>Urotropin</i>			2000
			<i>Validol</i>		100	250
			<i>Xeroform</i>			100
			<i>Zincum oxidet via hu- mida paratum</i>		3000	20000

PŘÍLOHA 5

Lékárna U Karla IV., (vlevo od hotelu Věнец), 30. léta 20. století,
(fotku poskytl Sylva Městecká, Muzeum Mladoboleslavsko)

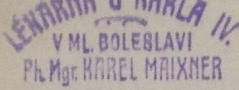

Lékárna U Karla IV., počátek 20. století ¹³¹

Seznam surovin pořízený při kontrole lékárny v roce 1918²

588

 Seznam hospodárných léčiv
 lékárny u Karla IV. Ph. Mgr. Karla Maixnera
 v Mladé Boleslavi.

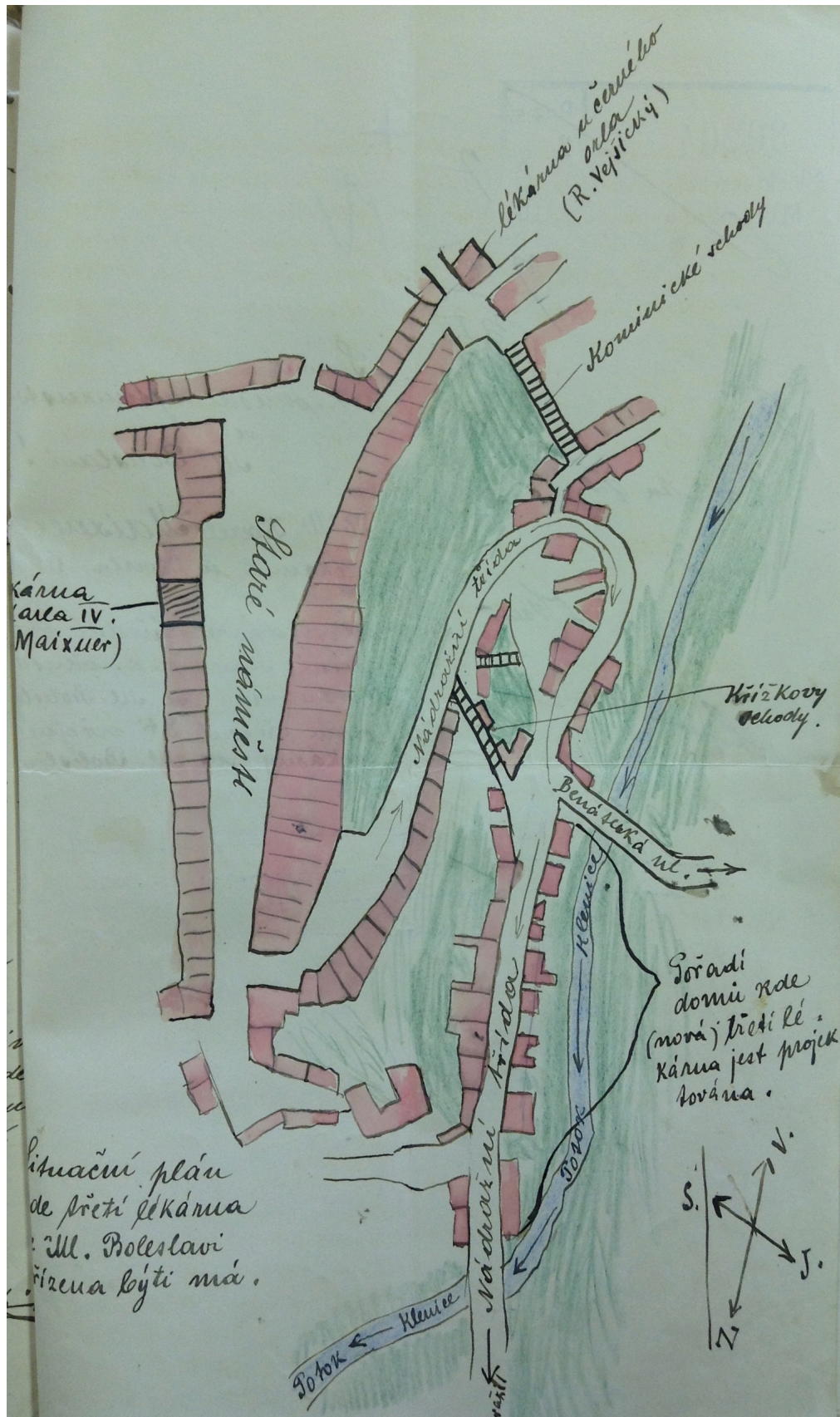
Název léčiva.	Pokořové množství	Beloroc. spotř.	Název léčiva.	Pokořové množství	Beloroc. spotřeba
Acetanilid	1/4 K ^o	1/2 K ^o	Balsam. Styrac	—	1 K ^o
Acetphenetidin	1/4 K ^o	1 K ^o	Primumth. oxyjod. gall.	—	—
Acid. acetyl. salic.	1 K ^o	5 K ^o	Primumth. carbonic.	50 gr.	100 gr.
Acid. benzoic. res.	100 gr.	150 gr.	Primumth. subnitric	125 gr.	1/2 K ^o
Acid. lacticum	100 gr.	250 gr.	Primumth. subgall.	200 gr.	1/2 K ^o
Acid. pyrogall.	100 gr.	1/4 K ^o	Primumth. subsalic.	100 gr.	1/4 K ^o
Acid. salicylic.	250 gr.	2 K ^o	Primumth. tribrom. fenil.	50 gr.	200 gr.
Acid. tannic.	250 gr.	1/2 K ^o	Bulb. scillae	1/4 K ^o	1/2 K ^o
Acid. tannic. diacetyl.	—	—	Calc. hypophosphor.	50 gr.	200 gr.
Agar-Agar	—	—	Calc. glycer. phosph.	—	—
Azurin	—	—	Calc. lacte.	—	—
Aizol	50 gr.	100 gr.	Cauphor. artefact.	—	—
Albargin	25 gr.	100 gr.	Cauphor. ver. ref.	50 gr.	1 K ^o
Album. tannic.	50 gr.	1/4 K ^o	Carraageen.	1/4 K ^o	1 K ^o
Aloë	1/2 K ^o	2 K ^o	Chinin. cinchufur.	50 gr. an	1/4 K ^o
Alool	1/4 K ^o	1/2 K ^o	Chinin. ferro citr.	30 gr.	100 gr.
Alumin. acetic sol	1 K ^o	5 K ^o	Chinin. hydrochlor.	250 gr.	1/2 K ^o
Alum. acet. tart	1/4 K ^o	1/2 K ^o	Chinin. sulfuric.	50 gr.	1/2 K ^o
Amylehydrat.	1/4 K ^o	1 K ^o	Chinin. tannic.	50 gr.	1/4 K ^o
Antipyr. salicyl.	1/4 K ^o	1 K ^o	Chinin. valerian.	20 gr.	100 gr.
Antipyr. coff. citr.	1/4 K ^o	1 K ^o	Chloralhydrat.	1 K ^o	4 K ^o
Anarob. depur.	30 gr. an	150 gr.	Cocainum hydrochl.	30 gr.	1/4 K ^o
Apomorf. hydrochl.	5 gr. an	10 gr.	Cocain. phosphor.	100 gr.	100 gr.
Argent. collod.	5 gr. an	15 gr.	Coffein. citric.	20 gr.	1/4 K ^o
Arcolinum	—	—	Coffein. natr. benz.	50 gr.	750 gr.
Argorin	—	—	Coffein. natr. salic.	100 gr.	1/4 K ^o
Argent. proteinc.	100 gr.	1/4 K ^o	Collargol	—	—
Aspirin	100 gr.	1/2 K ^o	Cortex chinac	1/2 K ^o	3 K ^o
Aristolchin.	25 gr.	50 gr.	Cortex condurung	1/4 K ^o	1/2 K ^o
Balsam. peruv. artef.	—	—	Cort. guillaum.	1/2 K ^o	1/2 K ^o
Balsam. peruv. ver.	50 gr.	1/2 K ^o	Crocotal	1/4 K ^o	1/2 K ^o
Balsam. Copaic. nat.	1/4 K ^o	1 K ^o	Dionin	20 gr.	50 gr.

Název léčiva.	Dobrotove, množství	Belorad, spotřeba	Název léčiva	Dobrotove, množství	Belorad, spotřeba
Dermatol	—	1/4 K ^o	Hydrarg. stannic. oxydul.	50 gr	—
Diuretin	—	1/4 K ^o	Heroin.	10 gr	25 gr
Dustal	—	1/2 K ^o	Homonopin	2 gr.	1 gr.
Extr. aloë	50 gr	100 gr	Hydrastirin. hydrochl.	—	—
Extr. chinai fl.	100 gr.	1/4 K ^o	Iodum pur.	200 gr	400 gr.
Extr. chinai pice.	100 gr.	1/4 K ^o	Iodoform.	150 gr	1/4 K ^o
Extr. condur. fl.	750 gr	1/2 K ^o	Kohl. jodat.	1 K ^o	3 K ^o
Extr. cybebar.	50 gr	—	Kal. hypophosphor.	25 gr.	100 gr.
Extr. ^{opi} potale	25 gr	100 gr	Kal. sulfogvajac.	1/4 K ^o	2 K ^o
Extr. hydrostidis	50 gr	—	Kreosot. carbon.	1/4 K ^o	2 K ^o
Extr. rhei sp.	20 gr.	1/2 K ^o	Kreosot. pur.	100 gr	1/4 K ^o
Extr. scillae	100 gr	—	Lithium carbon.	100 gr.	200 gr
Extr. stychui	50 gr	—	Lithium salicyl	50 gr	100 gr
Euclimic	50 gr	100 gr	Linum. papuat. saup	1 K ^o	4-5 K ^o
Ferrum glycer. phosph.	25 gr	50 gr.	Maugau. glycer. phosph	—	—
Ferr. hypophosphor.	—	—	Maugau hypophosphoro	20 gr.	100 gr.
Ferr. lacticum	40 gr	100 gr	Mauua	1/4 K ^o	1 K ^o
Flores sinuae	100 gr.	1/4 K ^o	Menthol. recrypt.	50 gr.	1/2 K ^o
Fol. sinuae	—	1/2 K ^o	Menthol. valerian.	50 gr.	200 gr.
Fol. sinuae praep.	1/2 K ^o	2 K ^o	Menthol. salicyl.	100 gr	—
Fruet. sinuae	1/2 K ^o	1 K ^o	Mesotan	—	—
Fruet. subeb.	—	3 K ^o	Migracuin.	100 gr	200 gr.
Fruet. samariind.	150 gr	1/4 K ^o	Methyl. salicyl.	100 gr.	1/4 K ^o
Guajacol. carbon.	150 gr	1/4 K ^o	Morphium hydrochl.	100 gr	1/4 K ^o
Guajacol. liq.	1/4	1/4 K ^o	Morph. portoxy (sol).	50 fiol	600 fiol
Gallae turs.	50 gr	100 gr	Morph. diacetyl.	—	—
Gumi' acas.	150 gr	1/2 K ^o	Morph. diacetyl. hydrochl	—	—
Hexomethylen tetr.	1/4 K ^o	1 K ^o	Morph. acetyl hydrochl.	—	—
Hydrarg. bichl. am.	100 gr.	1/4 K ^o	Natr. glycerin. phosph	—	—
Hydrarg. oxyacu.	200 gr	1/2 K ^o	Natr. hypophosphor.	25 gr	100 gr.
Hydrarg. oxyd. rub.	1/4 K ^o	1/2 K ^o	Natr. jodat.	100 gr.	1 K ^o
Hydrarg. oxyd. fl.	100 gr	200 gr	Natr. salicyl.	1 K ^o	0 K ^o
Hydrarg. chlor. mit.	100 gr	200 gr	Ol. camphorat.	200 gr	1 K ^o
Hydrarg. succin.	200 gr	1/4 K ^o	Ol. santal.	100 gr.	1/2 K ^o
Hydrarg. salic.	—	—	Opium pur.	150 gr	1 K ^o

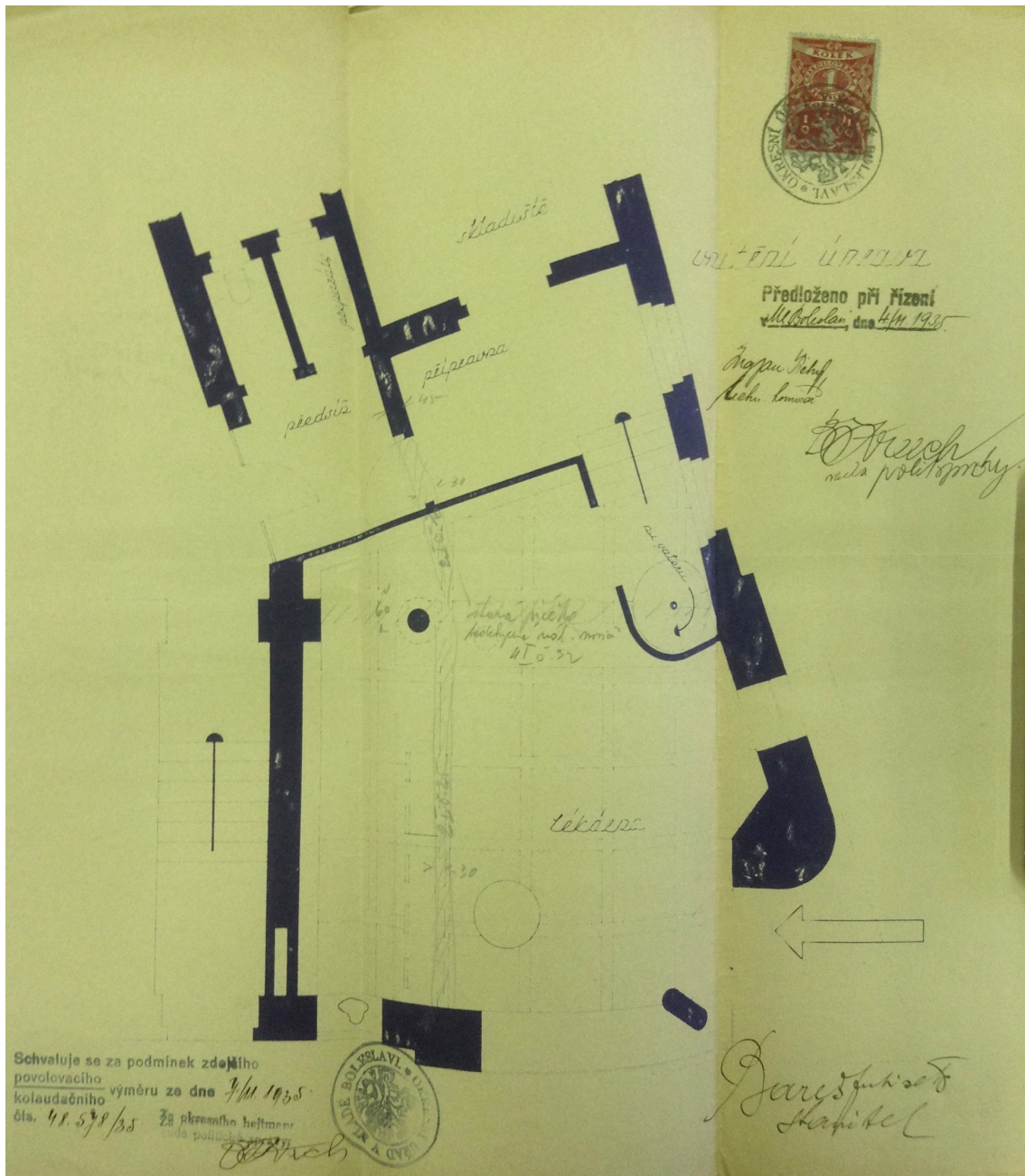
Název léčiva	Dobrohotné množství	Čelovoc. množství	Název léčiva	Dobrohotné množství	Čelovoc. množství
Orelin. samie.	100 gr	50 gr	Sorjodol Feinc.	20 gr.	50 gr.
Pantopon	5 gr.	25 gr.	Spirit. camphor.	1/2 K ^o	10 K ^o
Tonaldehyd.	1/4 K ^o	1/2 K ^o	Sub. Kalc. part.	20 gr.	1/2 K ^o
Pepsinum	50 gr	1/4 K ^o	Sub. sulf. aurant.	—	1/4 K ^o
Peptonum	—	—	Strychnin. nitric	25 gr.	50 gr.
Peruol	—	—	Grup. Kal. sulf. ozon.	2 K ^o	18 K ^o
Phenacelin	—	1/2 K ^o	Tannalbin	—	1/2 K ^o
Phenolphthalin	50 gr.	100 gr	Tannigen	20 gr.	100 gr
Phenolphthalin partit.	200 gr.	400 gr	Tannin. album.	—	—
Phenyl. salicyl	1/4 K ^o	1/2 K ^o	Tannin diacetyl.	—	—
Physostigmin. salic.	—	—	Tannoforum	150 gr.	1/4 K ^o
Physostigmin. sulf.	2 gr.	1 gr.	Theobrom. natr. valic.	—	1 K ^o
Pilocarpin. hydrochl.	1 gr.	5 gr.	Theobrom. pur.	25 gr	—
Protargol	50 gr	100 gr	Theoplyl. natr. act.	20 gr	50 gr
Pulpa samariind.	1/4 K ^o	—	Theoplyl. natr. sal.	5 gr	20 gr
Radix hydrastid.	100 gr.	1/2 K ^o	Theoplyl. pur.	—	—
Radix ipicae.	100 gr.	1/2 K ^o	Theocin.	5 gr.	25 gr.
Radix jalappae	1/4 K ^o	1 K ^o	Thiocol	100 gr.	1/4 K ^o
Rad. ratauh.	1/2 K ^o	1/2 K ^o	Thymol	20 gr.	100 gr
Rad. rhei chin.	1/2 K ^o	1 K ^o	Tinct. alol	1/4 K ^o	1/2 K ^o
Rad. salep	1/4 K ^o	1/2 K ^o	Tinct. chinai ep.	2 K ^o	10 K ^o
Rad. senegal	1/4 K ^o	1 K ^o	Tinct. chinai spl.	1 K ^o	4 K ^o
Resina jalappae.	150 gr.	200 gr	Tinct. gollat.	1 K ^o	2 K ^o
Resina mastik.	100 gr	—	Tinct. ipicae	1 K ^o	1 K ^o
Resina podophylli	30 gr	100 gr	Tinct. jalappae	—	—
Salipyrin	—	1/4 K ^o	Tinct. jodi	1 K ^o	3 K ^o
Salol	—	1/4 K ^o	Tinct. opii beuz.	200 gr	—
Sausonin	50 gr	100 gr	Tinct. opii croc.	150 gr.	50 gr
Scopolamin hydrochl.	—	1 gr.	Tinct. opii simpl.	1/2 K ^o	2-3 K ^o
Scopolamin hydrobr.	—	—	Tinct. ratauh	1/2 K ^o	1 K ^o
Seimen sabadill	1/2 K ^o	3 K ^o	Tinct. seroph.	1/2 K ^o	1 K ^o
Seimen strychn.	100 gr.	1/4 K ^o	Tinct. strychni	1/2 K ^o	1 K ^o
Seimen strychni	200 gr.	1/2 K ^o	Urostropin	50 gr.	200 gr.
Sorjodol Kal.	50 gr	100 gr	Validol	—	—
Sorjodol Natr.	20 gr.	50 gr	Veroplacrum	50 gr.	100 gr.
			Zinc. oxyd. v. h. p.	—	3 K ^o

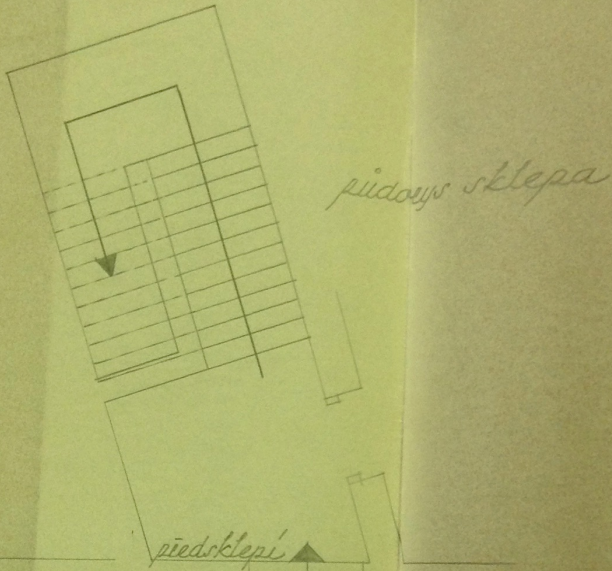
PŘÍLOHA 6

Zamýšlené umístění třetí boleslavské lékárny U Komenského, první umístění v Nádražní ulici²

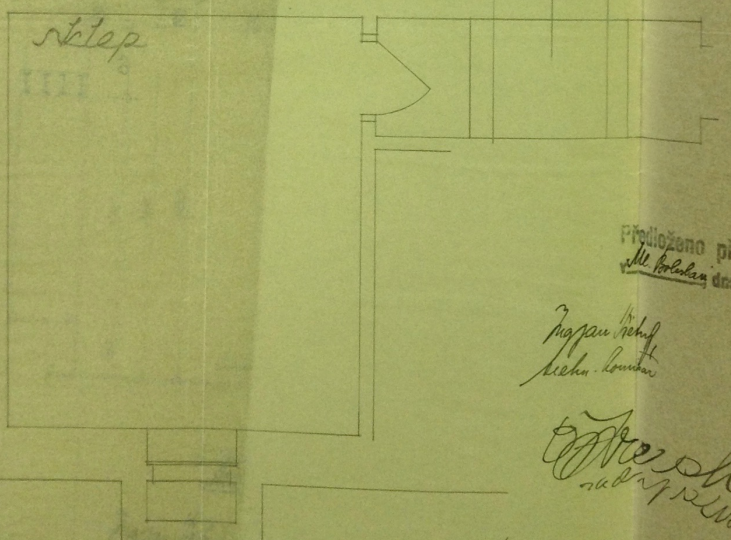
Plánek lékárny U Komenského pořízený při rekonstrukci v roce 1935²

předsíň sklepa

předsíň

sklep

Předloženo při řízení
M. Korbáka dne 4. 11. 1935

*Ing. Korbáček
Krb. Korbáček*

*Štěpán
Krb. Korbáček*

*Josef Friedrich
Korbáček*

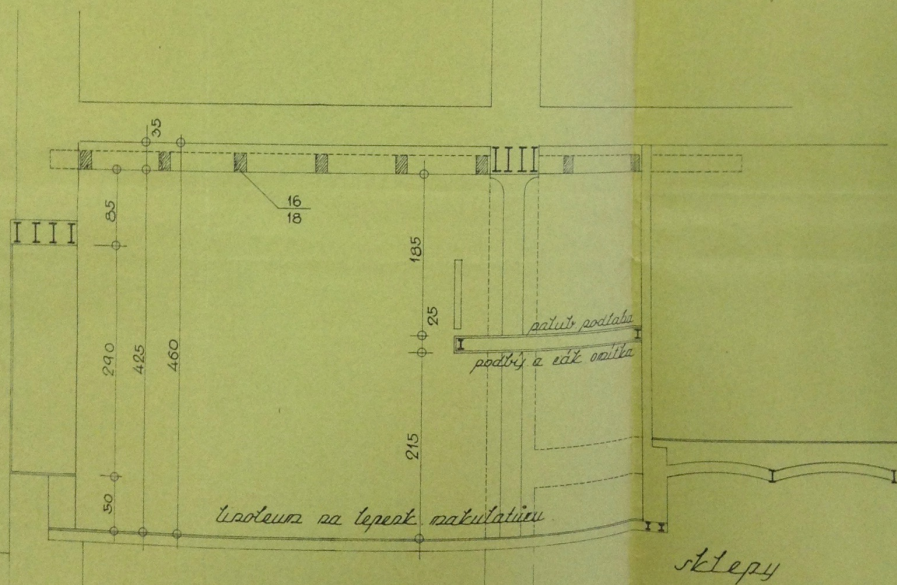
stuje se za podmínek zdejšho
lovacibo
dačního výměru ze dne 7/11. 1935
18.538/35. Za okresního hejtm
rada politické spravy:

Ames

vez a-b

Průběženo při řízení
M. Brázdav, dne 4/11. 1935.

M. Brázdav
L. Koubek

M. Brázdav, Jaroslav Janáček
M. Brázdav, Jaroslav Janáček
K. Havel

se za podmínek zdejšího
ho výměru ze dne 7/11. 1935

78/35. Za okresního hejtmána
rade politické správy:

M. Brázdav

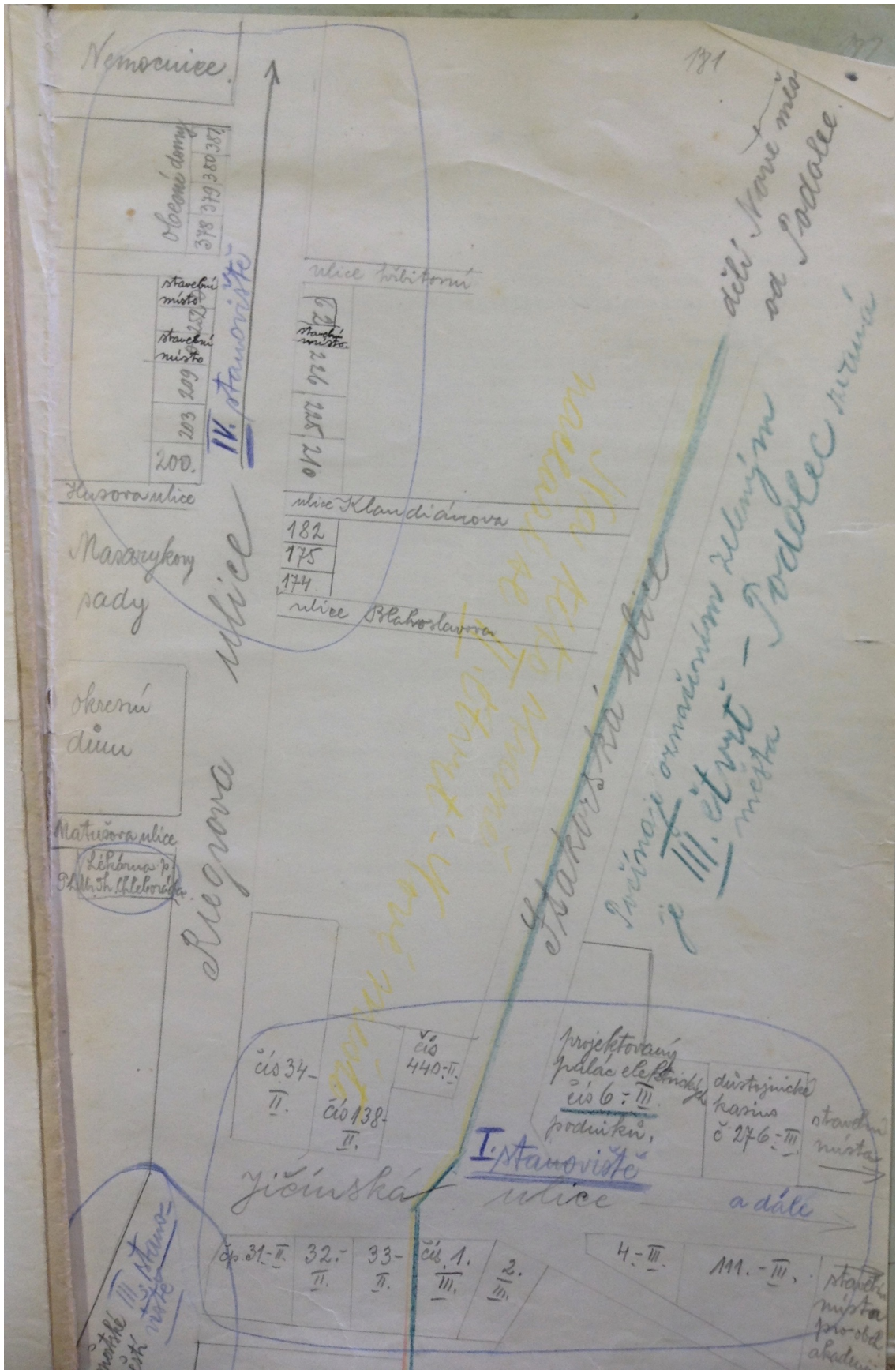
Lékárna U Komenského, 40. léta 20. století
(fotku poskytla Sylva Městecká, Muzeum Mladoboleslava)

PŘÍLOHA 7

Plánek zamýšleného umístění čtvrté boleslavské lékárny – Foučkovy lékárny⁷

Plánek Foučkovy lékárny²

Plán navrhovaných místností pro novou veřejnou lékárnu Ph. Mr. Karěa
Foučka, v Mladé Boleslavi-Rašínově ulici/bývalé Jičínské/v domě č.p. 177/III.

201

Ph. Mr. Karel Fouček,

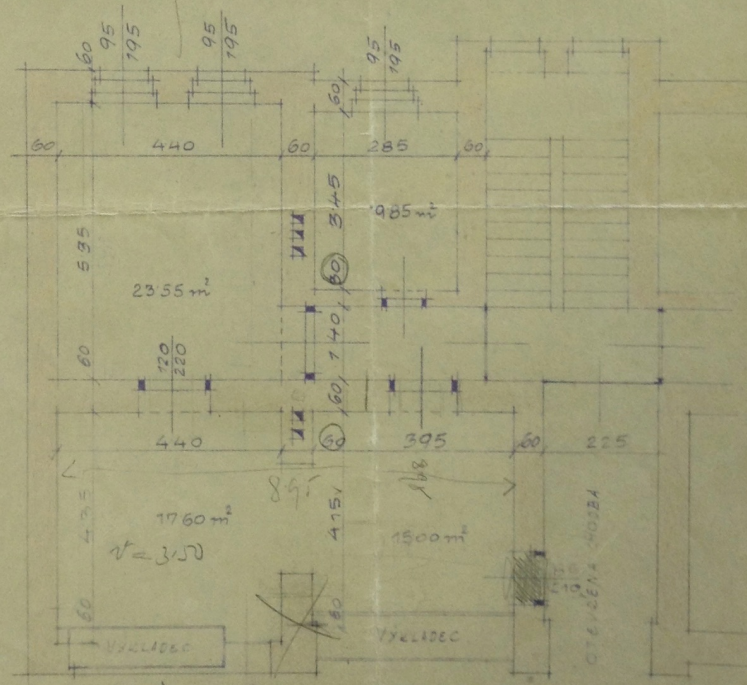
plyn
voda
elektr. síla

PRÍZEMÍ 1:100

- Plánuje, přeměna, 1. etáž
a) recepční 5,20 x 2,75 m
b) lékárna 5,20 x 4,10 m
Klemta, 2. etáž $\gamma = 3,35$
přeměna

v nové výškové tabuli

stěna Klemta Stopy
přida. kopy

CHODNĚ
VÝŠKA KRÁMU, MÍSTNOSTI 3,45 m

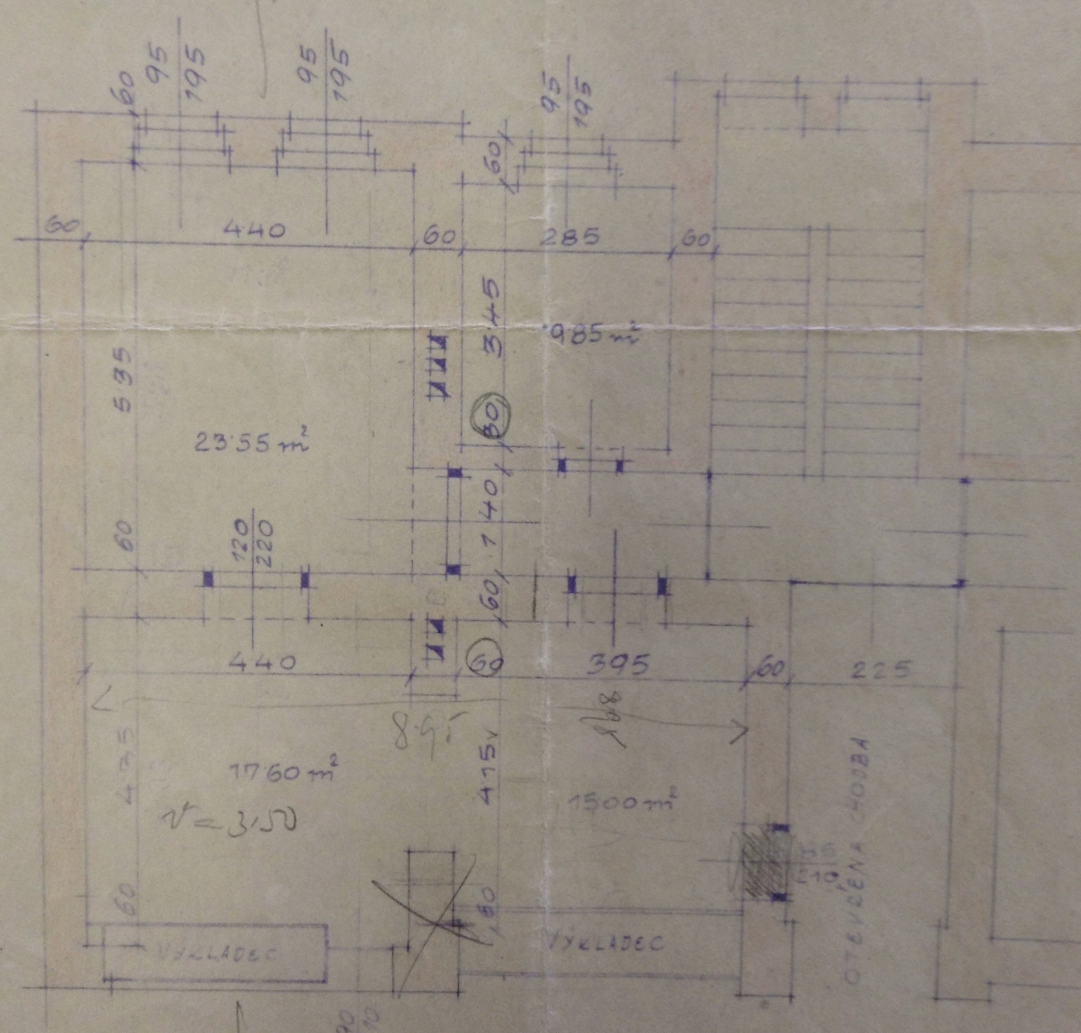
Realizováno při pomoci
roku 13. září 1937
J. Štrous

v sva' u ydarsy by
rdien

↑ sklad klienti slopy
pida: topinky

↑ juh

↓ Sever

v'edka u'adnu mista... T' B'K

PŘÍLOHA 8

Pracovníci Centrální lékárny 1974¹⁷

Interiér lékárny s pacienty, rok 1987¹⁷

Lékárna Centrálka, rok 2015¹³⁴

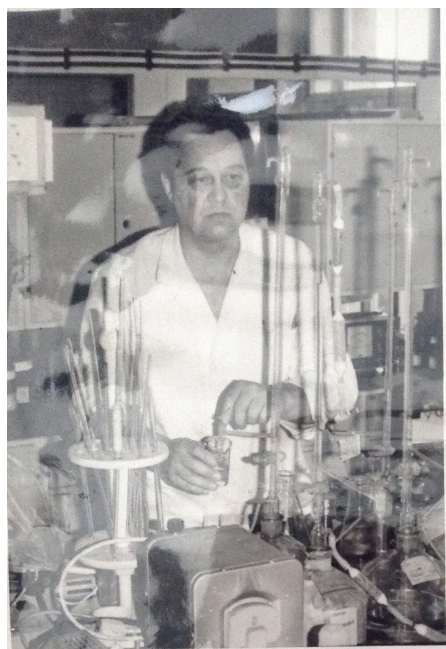

PŘÍLOHA 9

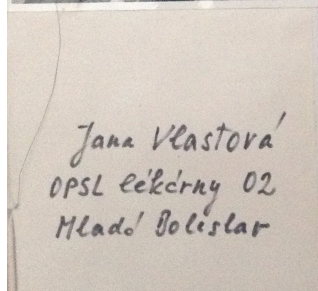
Kolektiv Nemocniční lékárny, rok 1977 ¹⁷

Pracovníci Oddělení přípravy sterilních léčiv¹⁷

*Ph.Mr. František Měcha
OPSL lékárny 02
Mladá Boleslav*

*Jana Vlastová
OPSL lékárny 02
Mladá Boleslav*

Nemocniční lékárna, oddělení pro veřejnost, rok 2015¹³⁴

Nemocniční lékárna, oddělení pro veřejnost v interním oddělení, rok 2015¹³⁴

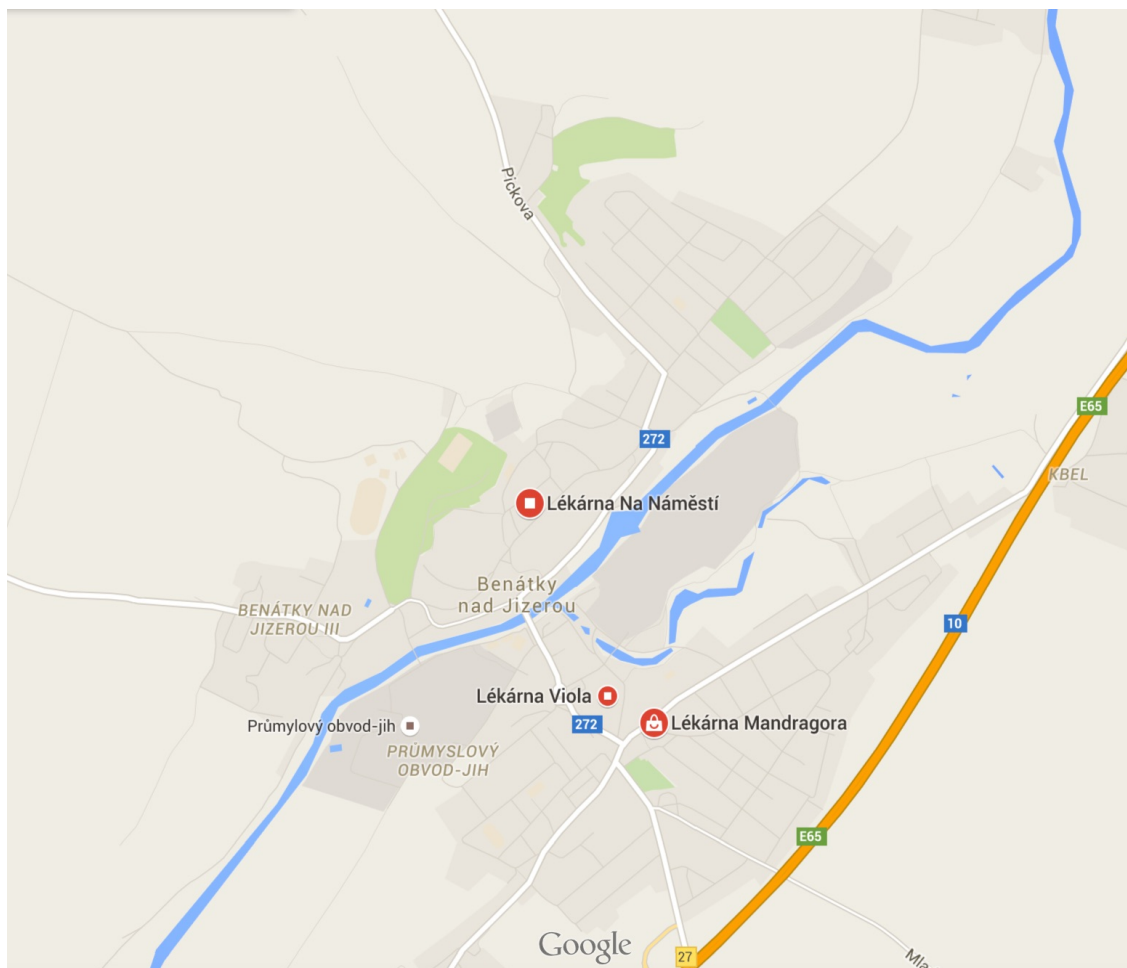
PŘÍLOHA 11

Vedoucí lékárny v Benátkách nad Jizerou PhMr. Jaroslav Bouší, rok 1979¹⁷

PŘÍLOHA 12

Umístění současných lékáren v Benátkách nad Jizerou, rok 2015¹¹²

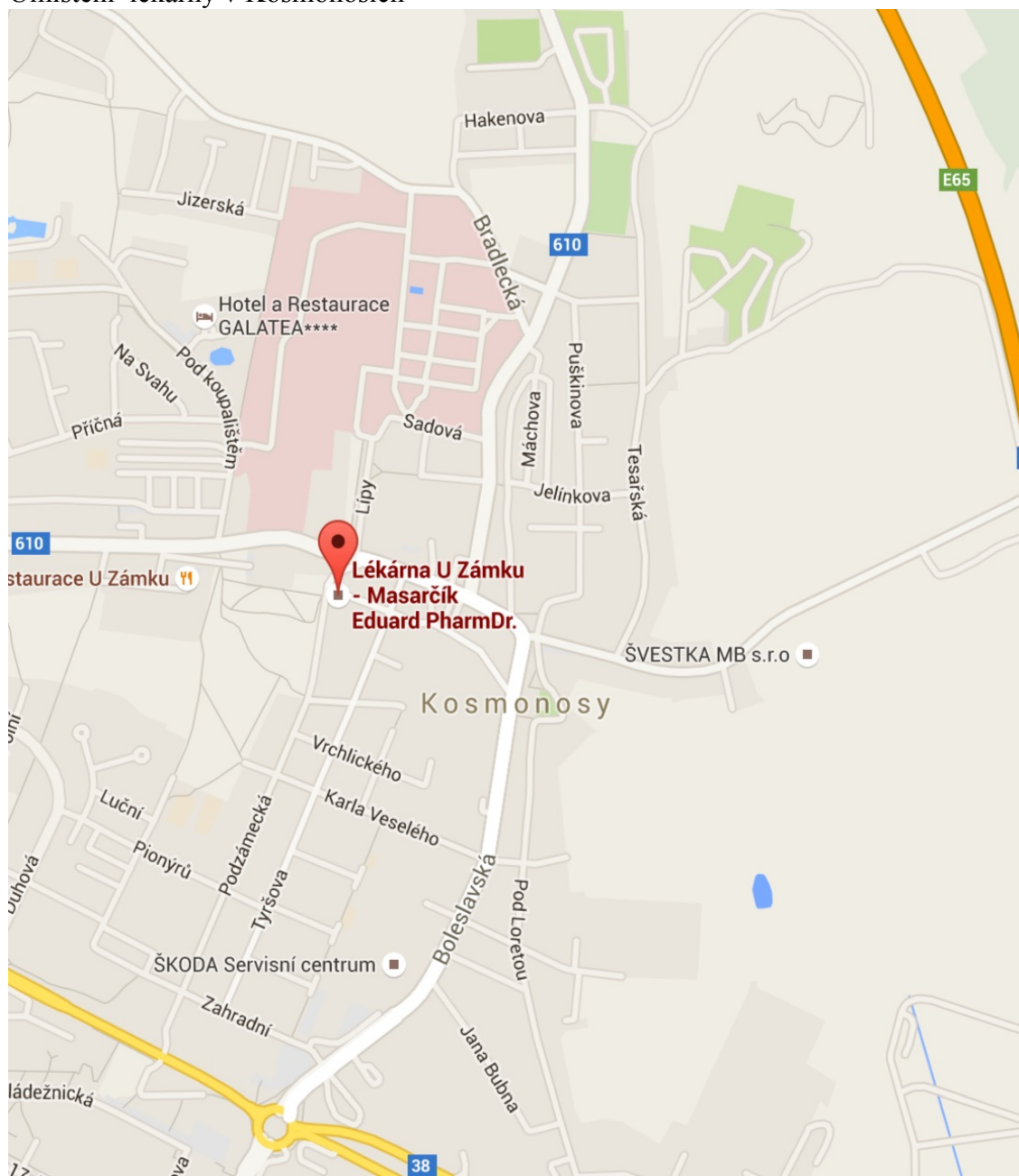
PŘÍLOHA 14

Lékárna Na náměstí, rok 2015¹³⁴

PŘÍLOHA 16
Umístění lékárny v Kosmonosích¹³⁰

PŘÍLOHA 17

Vedoucí lékárny v Kosmonosích PhMr. Alena Pražáková, rok 1979¹⁷

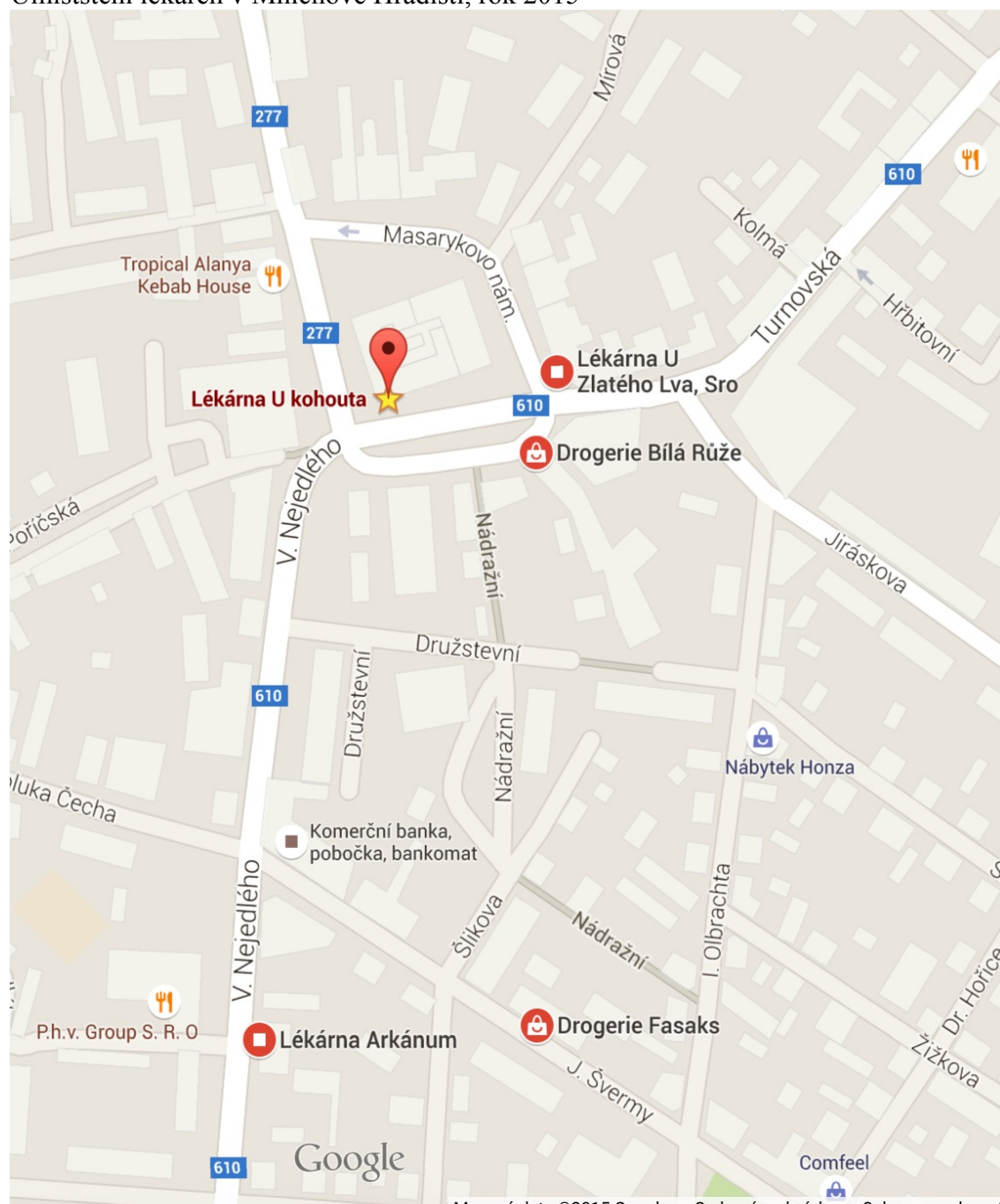

Lékárna U Zámku, rok 2015¹³⁴

PŘÍLOHA 18

Umístění lékáren v Mnichově Hradišti, rok 2015¹¹³

Lékárna U Zlatého lva, Masarykovo náměstí 243¹³²

Lékárna U Zlatého lva, Masarykovo náměstí 692, rok 2015¹³⁴

Recept, rok 1936¹³²

Všeobecná nemocnice v Praze.
I. KLINIKA CHOROB VNITŘNÍCH
Prof. Dra. Kr. Hynka.
Bezplatná ordinace pro **chudé** ve všední dny od 9-10 1/2
Tento listek budíž uschován a ke každé ordinaci přinesen.

Rp. **LÉKÁRNA** Pa = 2i 60
u zlatého lva
v Mnichově Hradišti.

170		
170		
220		
5 720	Alupini sulphurici	0,10
5 90	Aquae dest.	200,00

R. : 10 kapek 3x denně a
stoupat dle usobodu na
30 kapek 3x denně.
Adde kapátko!

150		
18		
60		
60	Acidi rheuylactylbarbiturici	0,05
170		
80		
78	Facch. dbr.	0,30
72	Gal. du. No XXX. ad urb.	
20	R. : 1 máreč na no.	

V Praze, dne 13. VII. 1936
M. M. Sojka Filkarová. Kl. 26

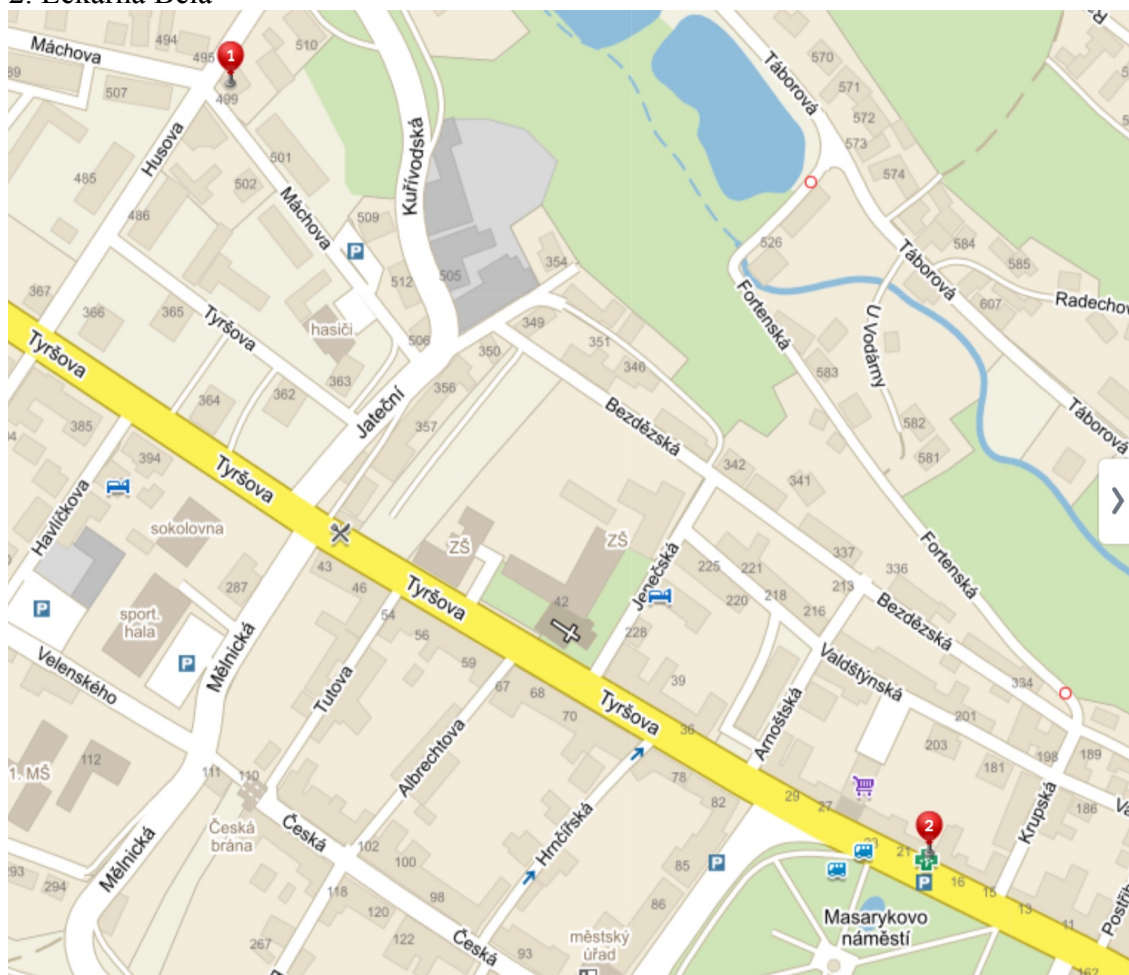

PŘÍLOHA 22

Umístění lékáren v Bělé pod Bezdězem¹¹⁴

1. Lékárna Meduňka

2. Lékárna Bělá

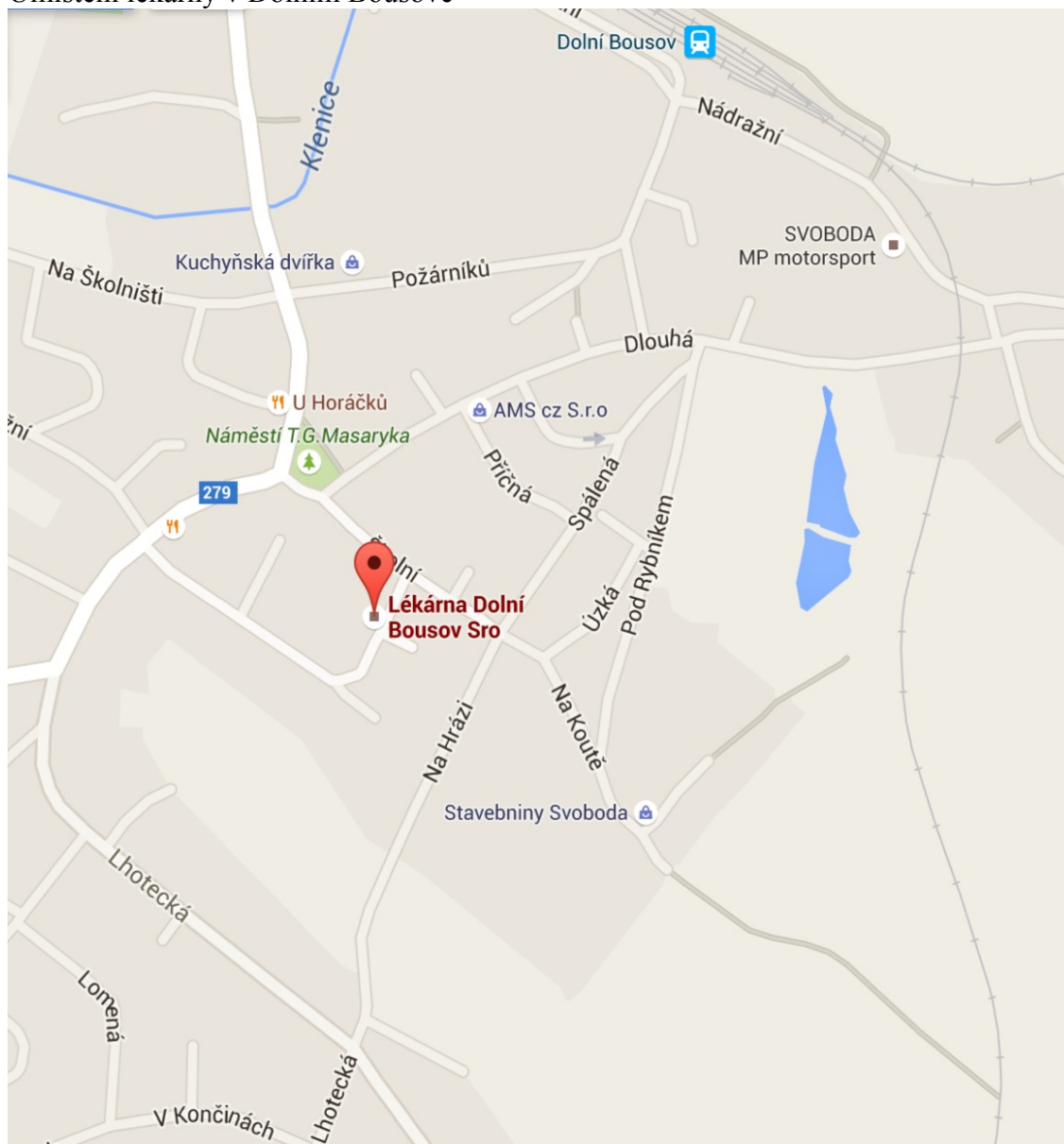

Lékárna Meduňka, interiér¹³⁴

PŘÍLOHA 25
Umístění lékárny v Dolním Bousově¹²⁷

PŘÍLOHA 26

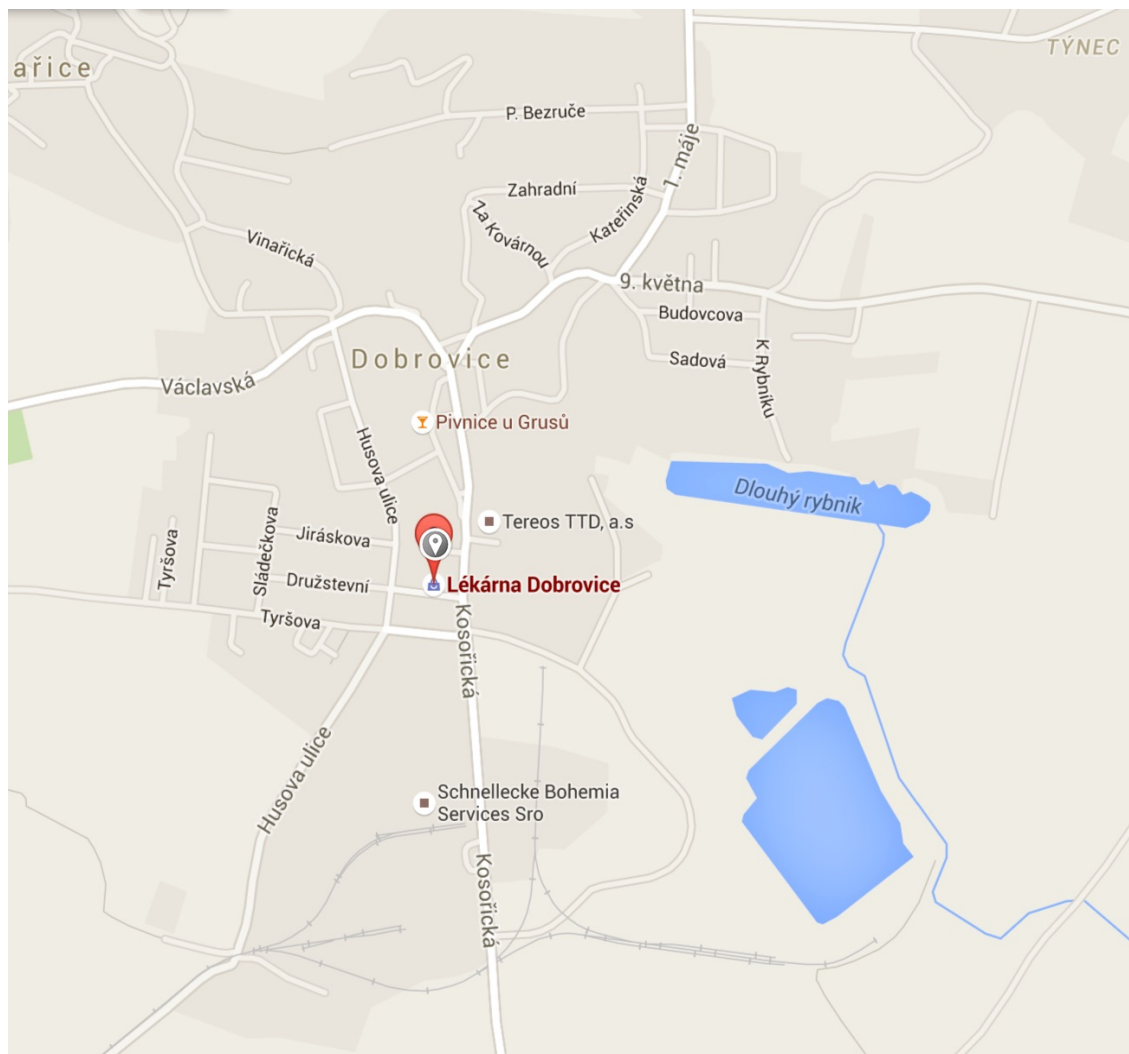
Lékárna Dolní Bousov, rok 2105¹³⁴

Lékárna Dolní Bousov, interiér¹³⁴

PŘÍLOHA 27
Umístění lékárny v Dobrovinci ¹²⁶

PŘÍLOHA 28

Seznam surovin v Lékárně v Dobrovici, kolem roku 1918²

Signum Vici

	Nová váha	Stará váha
~ Acetamidol -	100g	11g
~ Acetylphenetidin -	50g	2g
~ Acid. acetylsalicylicum -	0	5g
~ Acid. benzoicum -	50g	repatra
~ Acid. lacticum -	100g	50g
~ Acid. pyrogallicum -	200g	200g
~ Acid. salicylicum -	250g	3g
~ Acid. tannicum -	0	1g
~ Acid. tannicum obacetylum -	0	0
~ Agar-agar -	0	0
~ Agarin -	25g	repatra
~ Alinol -	50g	100g
~ Alboragin -	0	0
~ Alkannin tannicum -	12g	3g
~ Aloe -	11g	14g
~ Alsol -	2 látky	repatra
~ Alumin. acet. tartaricum -	0	0
~ Alumin. acet. -	0	0
~ Amylenhydrat -	10g	10g
~ Antipyrin: coffein: citrici -	50g	51g
~ Antipyrin: salicylicum -	15g	12g
~ Apomorphin hydrochlor. -	5g	5g
~ Aur. oleo. abpurat. -	0	14g
~ Brecolin -	0	0
~ Argent. jodimicum -	5g	5g
~ Argonin -	2g	2g
~ Atriochin -	0	25g
~ Aspirin -	0	3g
~ Balsam. copivae -	100g	250g
~ Balsam. ferarum -	0	14g
~ Balsam. styracis -	0	5g
~ Bismut. subgallicum arsenicum -	0	0
~ Bismut. oxyiodogallicum -	0	0
~ Bismut. subgallicum -	10g	14g
~ Bismut. subnitricum -	10g	14g
~ Bismut. subsalicylicum -	0	0
~ Bismut. tribromphenyl -	0	0

Lékárna Dobrovice, 1915¹³³

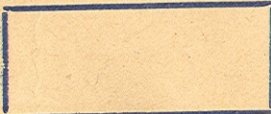

Lékárna Dobrovice, 1917¹³³

Lékárna Dobrovice
Ph. Mr. Miloš Erben

Na skladě jsou:
Španělské malaga. Sherry, železité víno, condurangové, Brandy, (dříve Cognac). Speciální léky. Minerální vody. Kosm. přípravy: poudry, krémy, mýdla. Zvěroléčiva.

Zubní kartáčky a pasty. Dětský zésep. dětské moučky. Gumové zboží.		stříkačky, Irriřatory etc. Francovka, Obvazy, vata.
--	---	---

Pro léky chodte pouze do lékárny!
Nikdo jiný nemá ani oprávnění ani znalosti ku zhotovení léčiv!!!
Vydávání léku mimo lékárny jest trestné!

MUDr. LUDVÍK NOVOTNÝ
státní obvodní lékař
DOBROVICE
Telefon 21

Rp.

Asseps tub 1 9.-
10.-

LÉKÁRNA
Ph. Mr. M. ERBEN
DOBROVICE
u Mladé Boleslavi
Telefon 48

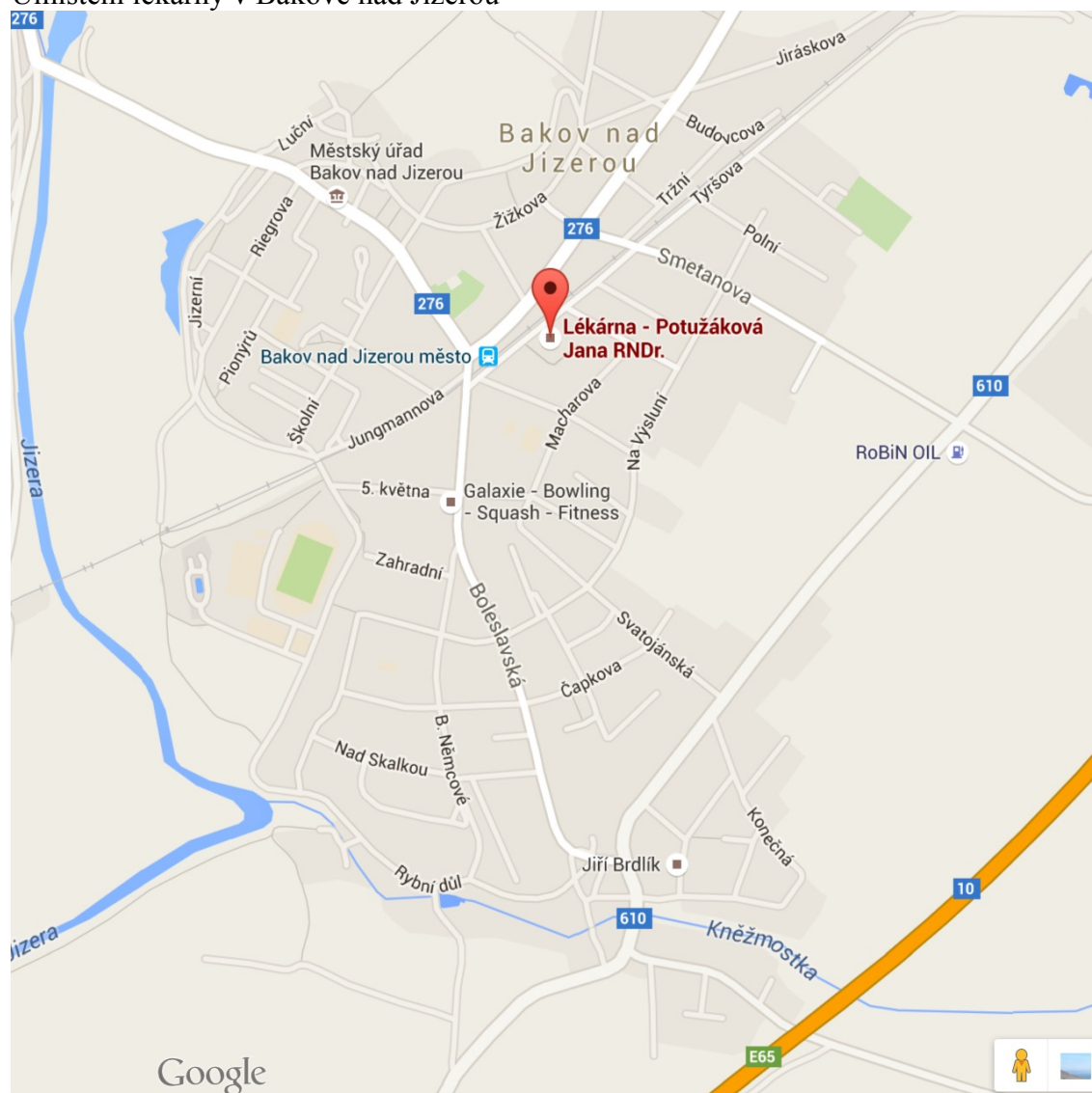
7/6 48

P. Mělek

Lékárna Dobrovice, současnost¹³³

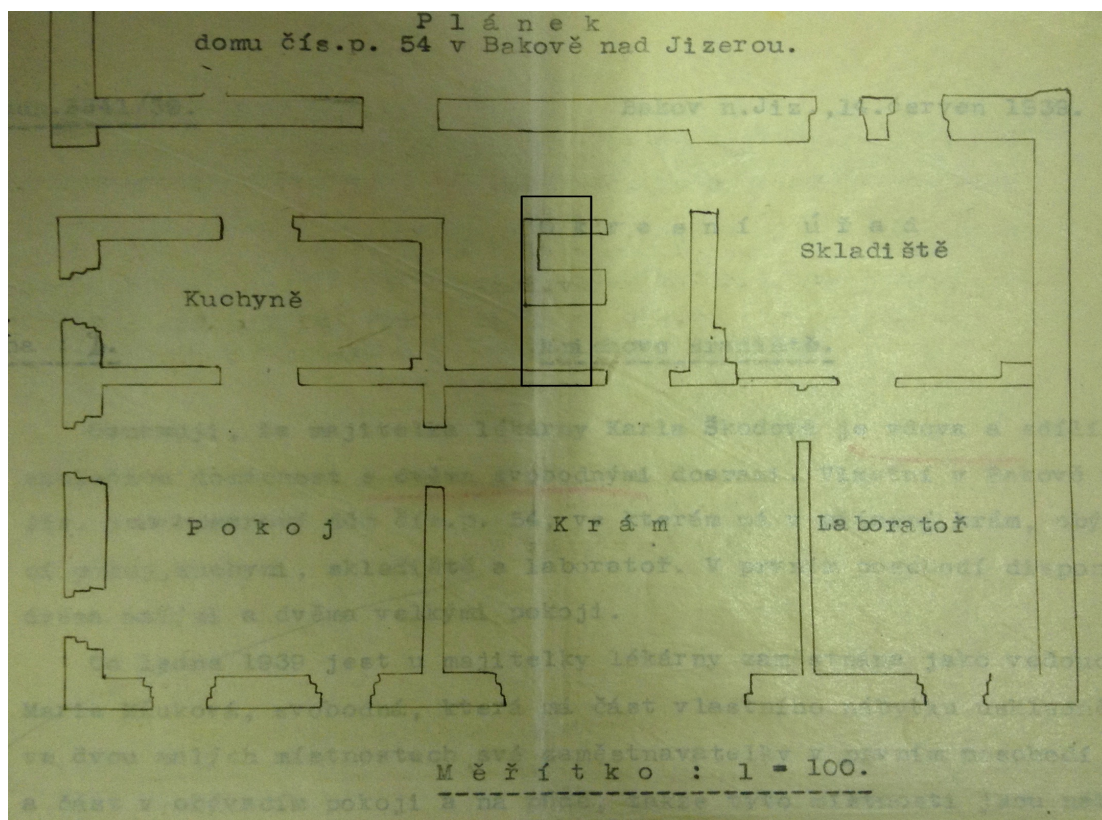

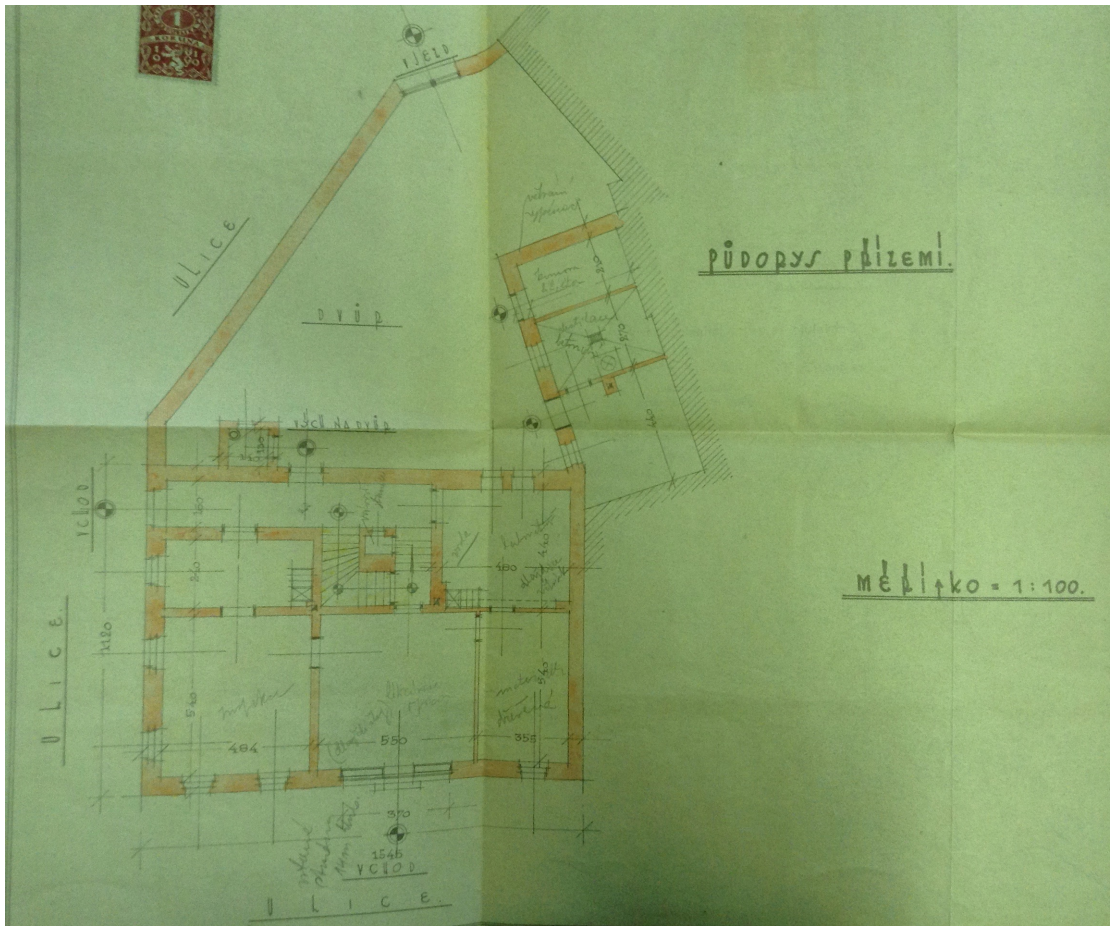
PŘÍLOHA 29
Umístění lékárny v Bakově nad Jizerou¹²⁹

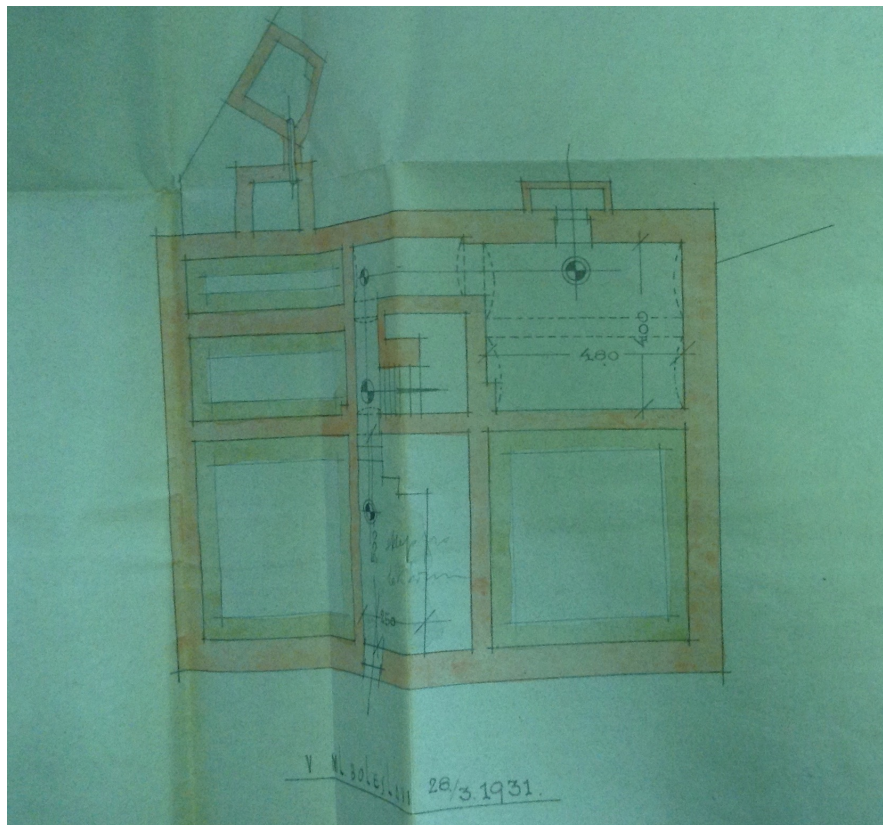
PŘÍLOHA 30

Plánek lékárny v Bakově nad Jizerou, druhé stanoviště
– Linkova ulice 54, okolo roku 1931 ¹⁰¹

Pūdorys sklepū ¹⁰¹

Lékárna Bakov nad Jizerou, rok 2015¹³⁴

